

10 augustus 2007

ADVOCATENBLAD

11

Mediation komt eraan

als de obstakels zijn genomen

Woningwet procedureel
vereenvoudigd

Tussen maatschap
en *command and control*

Pleitend ten ondergaan
in één zin

IS UW HUIS- DEURWAARDER DAG EN NACHT BEREIKBAAR?

EN REKENT HIJ WEKELIJKS DE GEÏNCASSEERDE GELDEN MET U AF?

Groenewegen en Partners Gerechtsdeurwaarders excelleert in kwaliteit, service en automatisering. Omdat up to date informatie voor u van vitaal belang is, zijn alle dossiers gedigitaliseerd en worden twee keer per dag bijgewerkt. Relaties van Groenewegen en Partners kunnen – veilig – 24 per uur dag hun dossiers online raadplegen.

Daarnaast kunt u tijdens kantooruren uw vaste accountmanager raadplegen. Die zorgt er met kennis van (uw) zaken voor, dat invordering voortvarend plaats vindt.

Maakt u nog geen gebruik van onze diensten?
Neem contact op met onze commercieel manager Walter Baars voor nadere informatie of het maken van een afspraak. Bel: 088 - 515 15 15 of mail naar w.baars@groenewegen.com

- Uw opdrachten verzorgen wij door heel Nederland
- Met elf vestigingen in het land
- 250 incassospecialisten en 37 gerechtsdeurwaarders
- Een schat aan kennis en ervaring in nauwe samenwerking met uw confrères
- Status van uw dossiers dag en nacht raadplegen, zelfs in de weekenden
- Voortvarend ambtelijk traject met de snelst mogelijke executie
- Tussentijds rekenen wij wekelijks geautomatiseerd met u af

GROENEWEGEN
EN PARTNERS

GERECHTSDEURWAARDERS

NEEM BIJ DEBITEUREN MET EEN ACHTERSTAND METEEN EEN VOORSPRONG!
WWW.GROENEWEGEN.COM

Vragen over mediation

Al jaren getuigen velen ervan hoe goed mediation wel niet is, voor partijen, rechters én advocaten. Toch is het aantal mediations vooralsnog relatief klein. Welke juridische en tuchtrechtelijke obstakels moeten er worden genomen? De hoogste tijd voor een congresverslag, een juridische analyse, een interview, een enquête en een recensie.

Handhaving nieuwe Woningwet

De nieuwe Woningwet, per 1 april jl., zit procedureel wat eenvoudiger in elkaar. Maar de handhaving van de bouwregelgeving zal blijven kampen met de inhoudelijke complexiteit van de normen.

.....

Auditors aan het woord

over hun aanvankelijke scepsis en die van de gevisiteerden **472**

Command and control

is het ene uiterste, de maatschapsvorm het andere. Laura Empson over de gulden middenweg **446**

Onderzoek computer van advocaat

zonder het verschoningsrecht te beschadigen, vergt een protocol **447**

L'éducation permanente

is volgens de overgrote meerderheid van de advocaten inderdaad nodig om de vakbekwaamheid op peil te houden **449**

In de DES-zaak

bleken de gerenommeerde cassatieadvocaten al voor de tegenpartijen uit de farmaceutische industrie te werken **469**

.....

Verder...

Vervolgde advocaten 449, 450 » Brieven 451 » Colofon 452 » Moordkuil: 'Commotie over Overleveringswet te laat' 471 » Rechter schrijft terug 477
Van de deken: Neem ons serieus! 453 » Leerplan Beroepsopleiding najaarscyclus 2007 479 » Opleidingen 480 » Personalia 483 » Tuchtrecht 488

In de volgende nummers

Kroniek strafprocesrecht » Over priesters van het recht » Tegenstrijdig belang in kapitaalvennootschappen en stichtingen » Kroniek mededingingsrecht » Herstel van evidente fouten in strafvonnissen

Omslagfoto:
Hollandse Hoogte

Tussen maatschap en *command and control*

Laura Empson, hoogleraar Management van Professional Service Firms op de Londense Cass Business School, was even in Nederland. De maatschapsvorm past grote kantoren niet meer, maar ook professionele managers kunnen zich moeilijk handhaven. 'Je moet mensen vinden die het leuk vinden om advocaten te helpen en hen het idee geven dat veranderingen niet worden opgelegd.'

Edi Cohen
journalist

Advocatenkantoren in de 21ste eeuw moeten zich comfortabel gaan voelen met explicietere vormen van management dan ze tot nu toe gewend zijn. Dit is een van de conclusies van het onlangs verschenen boek onder redactie van Laura Empson, hoogleraar Management van Professional Service Firms op de Cass Business School, City of Londen. 'Deze expliciete vormen van management moeten op een heel subtiele en voorzichtige manier worden ingevoerd zonder de waardevolle kantoren van een maatschap aan te tasten', vindt Empson. De verschillende hoofdstukken van het boek zijn voornamelijk door academici geschreven en gaan over de strijd om de waarden van het maatschapsethos te verzoenen met de behoefte om een flexibele en

'Omdat de jongere generaties niet meer zo opgewonden raken bij het vooruitzicht partner te worden, moeten de condities van het leven van een advocaat bij een groot kantoor aangepast worden om nog steeds de beste mensen te kunnen aantrekken.'

machtige wereldwijde organisatie te worden.

Wereldwijd opererende advocatenkantoren zijn in een korte tijd getransformeerd van relatief kleine nationale kantoren naar reusachtige

wereldwijde operaties met omzetten die vaak boven 1 miljard dollar liggen. Tijdens dit transformatieproces hebben deze kantoren bepaalde managementtechnieken en systemen van het grote bedrijfsleven moeten accepteren en sommige traditionele gewoontes van een maatschap overboord moeten gooien. Volgens Empson kunnen deze kantoren niet langer gemanaged worden door amateurmanagers noch kunnen ze bestuurd worden als Atheense democratieën. Het probleem is dat als een stadsdeelraadstijl van consensusgovernance door omvang niet meer mogelijk is, de kantoren zich absoluut niet willen overgeven aan 'command-and-control' modellen uit het grote bedrijfsleven. Er moet dus een tussenweg gevonden worden.

Critici zeggen dat tijdens deze transformatie sommige kernaspecten van de maatschapsethos teniet zijn gegaan. Maar in het laatste en meest interessante hoofdstuk van het boek beweert Tony Angel, managing partner van de 'global firm' Linklaters en de enige niet-academicus in het boek, dat het succes van het wereldwijd opererende kantoor juist afhangt van het behouden van het maatschapsethos binnen een groter kader van een gemeenschappelijke, wereldwijde strategie.

Vervolg op pagina 451

Het is gezegd

Ik krijg staande ovaties als ik in toespraken voor hoge officieren tekeerga tegen mensenrechtenschendingen in Guantánamo, Abu Ghraib en de Bagram-gevangenis in Afghanistan. Volgens Cherif Bassiouni, grondlegger van het Internationale Strafhof, heeft de regering-Bush het Amerikaanse leger onder druk gezet om 'verder te gaan dan het zelf wilde'. *NRC Handelsblad*, 30 juni

Als oorzaak van een en ander zien wij het toenemende onfatsoen van onze samenleving, dat zich ook in de advocatuur heeft genesteld.

Voormalig officier Fred Teeven en advocaat Ton Steinz beklagen zich over de uitholling van aanzien en kwaliteit van de advocatuur. *Trouw*, 28 juni

Ik nodig Steinz en Teeven uit met namen en rugnummers te komen, zodat de deken kan doen waarvoor hij is aangesteld. Dekan Willem Bekkers reageert. *Trouw*, 10 juli

Protocol gevraagd

Een ex-advocaat wiens computer in beslag is genomen: het is geen uitholling van het verschoningsrecht. Maar dat recht moet nu wel worden aangescherpt, meent advocaat Tjarda van der Spoel.

.....
Michel Knapen
 journalist

Ruim twee jaar geleden verstuurde een – inmiddels voormalig – advocaat een vals persbericht naar enkele nieuwsdiensten, bedoeld om de beurskoers van Talpa te beïnvloeden. Hem werd valsheid in geschrifte ten laste gelegd, waarop door rechters van de FIOD/ECD, na overleg met de officier van justitie, de computer van de advocaat in beslag werd genomen. Over de rechtmatigheid daarvan deed de Hoge Raad onlangs uitspraak.

Gelet op het verschoningsrecht dient zo'n inbeslagneming te geschieden onder strikte waarborgen, oordeelde de

Hoge Raad: het onderzoek moet worden verricht door een rechter-commissaris (en dus niet een officier van justitie), de deken van de lokale orde moet bij de inbeslagneming aanwezig zijn en er moeten afspraken worden vastgelegd over de wijze waarop de computer wordt onderzocht, zodat het beroepsgeheim niet wordt geschonden.

Geen schokkende uitspraak, meent de Rotterdamse strafrechtadvocaat Tjarda van der Spoel, tevens bestuurslid van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten. 'Maar mogelijk wel een begin van een nieuwe ontwikkeling.'

Het probleem van de inbeslagneming van een computer is dat alle bestanden die erop staan ter beschikking zijn gekomen van justitie. 'Dat is het verschil met papieren bescheiden', zegt Van der Spoel. 'Worden papieren in beslag genomen, dan geeft de advocaat aan welke stukken onder het verschoningsrecht vallen en welke niet, en de deken kijkt in dat geval mee. Stukken die onderdeel

uitmaken van het strafbare feit vallen nooit onder de geheimhoudingsplicht en die kunnen door justitie worden ingezien. Dat onderscheid kun je in eerste instantie bij een computer niet maken.'

Consequentie van een dergelijke inbeslagneming en onderzoek aan de bestanden is dat het verschoningsrecht kan worden geschonden, en dat mag niet zegt de wet. Daarover kan achteraf wel beter zou het zijn om het vooraf te regelen, suggereert Van der Spoel. 'Je zou je kunnen indenken dat er een protocol wordt opgesteld hoe de computer van een verschoningsgerechtigde advocaat zorgvuldig wordt onderzocht. Bijvoorbeeld een uitdraai maken van alle bestanden, waarvan de advocaat zelf en de deken beslissen welke onder het beroepsgeheim vallen.'

De Hoge Raad wijst er in deze zaak op dat een ICT-spe-

cialist van de FIOD/ECD een proces-verbaal heeft opge maakt 'over de wijze waarop de Officier van Justitie de computers wil laten onderzoeken en welke technische mogelijkheden er zijn om dat onderzoek te laten plaatsvinden zonder schending van het beroepsgeheim van de klager' (r.o. 3, onder VI). Het *Advocatenblad* probeert dat proces-verbaal nog te achterhalen, maar een dergelijke technische handleiding is geen algemeen protocol. Dit wil niet zeggen dat het verschoningsrecht van de advocaat is uitgehold. Wel verdient dat een aanscherping, zegt Van der Spoel. 'Dat is van belang nu de techniek steeds verder voortschrijdt. Een protocol tussen advocatuur en rechterlijke macht kan daarvoor een middel zijn. Zeker bij grotere kantoren is dat van belang. Een laptop van één advocaat in beslag nemen is wat anders dan de harde schijf van een heel kantoor, met daarop gegevens van alle cliënten. Juist dan moet je goede afspraken hebben gemaakt over wat justitie wel en niet mag zien.'

agenda

* DE NIEUWE WRO

De invoering van de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening komt steeds dichterbij. De contouren van het nieuwe planstelsel en de bijbehorende instrumenten worden steeds duidelijker. Op woensdag **5 september 2007** organiseert het Instituut voor Bouwrecht een studiemiddag van 14.00-17.00 uur, waarin enkele voor de bouw belangrijke onderwerpen uit de nieuwe

WRO worden belicht, te weten: de juridische betekenis van de structuurvisie, mede in relatie tot grondbeleid; de nieuwe doorwerkingsinstrumenten van hogere overheden (AMvB, provinciale ruimtelijke verordeningen, reactieve aanwijzing, inpassingsplannen van Rijk en provincie); het bestemmingsplan en het projectbesluit; coördinatie van vergunningverlening en de relatie met de komende Wabo.

Locatie is het ROI, Herengracht 23 te Den Haag. De prijs is € 280; aanmelden via www.ibr.nl.

* GRONDEXPLOITATIE EN WRO/BRO

De Vereniging Vastgoed-Juristen organiseert op donderdag **20 september 2007** van 09.00-17.00 uur een studiedag over 'Grondexploitatie en WRO/BRO'. In het ochtendgedeelte houden mr. J. Hoekstra en mr. J.F. de

Groot een duo-presentatie over de Grondexploitatiewet. Na de lunch spreekt prof. mr. J. Struiksma over WRO/BRO, waarbij nieuwe bestemmingsplannen, projectbesluiten, beheersverordeningen en schadevergoeding aan de orde komen. Kosten € 150 voor VVJ-leden en € 225 voor niet-leden. Aanmelding vóór 7 september 2007: mw. J. Janssen, secretariaat VVJ, fax: 030-211 11 61, josee.janssen@cms-dsb.com.

Te weinig advocaten naar ontwikkelingslanden

Er moeten meer Nederlandse advocaten naar ontwikkelingslanden worden uitgezonden om daar te helpen bij het versterken van de rechtsstaat. Grote kantoren en de Nederlandse Orde van Advocaten kunnen daarbij een voortrekkersrol vervullen, meent **Kees Kouwenaar** van het Center for International Legal Cooperation (CILC).

Kees Kouwenaar

Rechtshouders en wetenschappers trekken regelmatig naar ontwikkelingslanden om daar te werken aan technische assistentieprojecten op juridisch gebied. Het gaat dan bijvoorbeeld om het opstellen van wetgevingsadviezen, hervorming van de rechterlijke macht, het ondersteunen van juridische maatschappelijke organisaties en het trainen van juridische beroepsgroepen.

Ook Nederlandse advocaten gaan wel de grens over voor dergelijke projecten, maar in veel mindere mate. En dat is te betreuren, stelt Kees Kouwenaar, directeur van het CILC. 'Er is veel aandacht voor de publieke kant van het opbouwen van de rechtsstaat, maar veel minder voor de private kant, zoals de advocatuur. Er wordt vaak gedacht: laat die sector het zelf maar oplossen.

Ten onrechte, want voor het noodzakelijke evenwicht is het nodig dat niet alleen de zittende en staande magistratuur wordt opgebouwd, maar ook de advocatuur.'

Niet dat Nederlandse advocaten niet bereid zouden zijn om iets te doen in ontwikkelingslanden. Integendeel, zegt Kouwenaar. 'We hebben in het *Advocatenblad* een tijd geleden een oproep geplaatst met het verzoek aan advocaten om zich te melden. Toen stroomden de aanmeldingen binnen. Nee, waar het aan ontbreekt is geld. Een door ons ingediende subsidieaanvraag in het kader van het medefinancieringsstelsel is vorig jaar door het Rijk afgewezen. Mijns inziens zou de Orde die draad weer moeten oppakken. Dus actief lobbyen om fondsen los te krijgen voor projecten met advocaten.'

Ook grote kantoren zouden meer kunnen doen. Een voorbeeld is De Brauw dat in Georgië actief is met een Law Project. 'Ik kan me voorstellen dat grote kantoren in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen niet alleen tijd beschikbaar stellen, maar ook bijdragen aan reis- en verblijfkosten van advocaten die daar een tijdje gaan werken. Dat kan heel goed hand in hand gaan met het strategische belang om een voetafdruk te plaatsen in ontwikkelingslanden.'

(LW)

- Op 13 september organiseert de Nederlandse Orde van Advocaten samen met het Van Vollenhoven Instituut van de Universiteit Leiden het congres De advocaat en de 'rule of law'. Het CILC is bij de organisatie betrokken. Kosten € 60; aanmelding: congres@advocatenorde.nl (o.v.v. voor- en achternaam, geslacht, organisatie, functie en naw-gegevens). Vol is vol.

“

Die man heeft mijn volk afgeslacht en ik heb dat als kind meegemaakt.

Een Koerdische gevangene vreest dat hij de op zijn afdeling geplaatste veroordeelde gifgas-handelaar iets aandoet. *Algemeen Dagblad*, 5 juli

Vrouwen doen één verzoek per 700 woorden, mannen één per 2500 woorden. Vrouwelijke advocaten komen veel sneller ter zake dan mannelijke, stelt student Olga Missioura na onderzoek. *Nederlands Dagblad*, 14 juni (Binnenkort meer hierover in dit blad.)

Nou, hij is vooral heel handig in het omzeilen van vragen. Chantalle Wind wilde hoe dan ook de moordenaar van haar vader in de ogen kijken, en zocht hem op in de gevangenis. *Telegraaf*, 10 juli.

Ho ho mannetje, dat bepaal ik wel. Paul Fentrop van Deminor, een adviesbureau voor aandeelhouders, kruipt in het hoofd van Huub Willems, voorzitter van de Ondernemingskamer, en probeert te bedenken wat die vindt van de opmerking van Rijkman Groenink dat de verkoop van LaSalle een gelopen koers is. *NRC Handelsblad*, 16 juli

”

Permanente Opleiding breed gedragen

Een grote meerderheid van advocaten (86%) vindt dat een professionele dienstverlener aan Permanente Opleiding (PO) moet doen om de vakbekwaamheid te onderhouden.

Dat blijkt uit de Evaluatie Permanente Opleiding die onderzoeksbureau EIM Stratus heeft uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse Orde van Advocaten. Van de ruim 2300 advocaten meent 5% dat PO niet nodig is om de vakbekwaamheid op peil te houden, 10% stelt dat het ook anders kan.

Bijna alle advocaten volgen

opleidingen op juridisch gebied. Beroepsvaardigheden zijn duidelijk minder populair: tussen de 30 en 40% van de advocaten heeft op dit gebied opleidingen gevolgd. Recente ervaring met management- en organisatieopleidingen heeft 15% van de advocaten. Er worden zelden opleidingen in het buitenland gevolgd.

Veruit de meeste advocaten (95%) behalen opleidingspunten door het volgen van een cursus bij een door de Orde erkende opleidingsinstelling (in 2006 circa 260 instellingen). Respondenten bij de grote kantoren behalen doorgaans ook punten door het geven van een cursus (77%). Deze respondenten verzorgen ook driemaal vaker

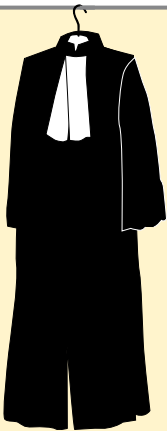
publicaties dan advocaten bij kleinere kantoren.

De tevredenheid over de kwaliteit van de opleidingen is meestal bovengemiddeld. De respondenten zijn kritisch over de prijs-kwaliteitverhouding. De mate waarin nieuwe kennis is verworven, de bruikbaarheid van de kennis in de praktijk, de kwaliteit van de docenten, de uitgebreidheid van het cursusaanbod, de locatie waar de cursus is gegeven en de inhoud van het cursusmateriaal worden positiever beoordeeld. Algemene tendens is dat jonge advocaten wat positiever oordelen dan advocaten die al langer actief zijn.

Advocaten krijgen bij voorkeur informatie over opleidingen direct via gerichte

mailings van instellingen. Mede naar aanleiding van deze uitkomst heeft de Algemene Raad inmiddels besloten om de papieren *Cursuswijzer*, drie keer per jaar meegezonden met het *Advocatenblad*, met ingang van 2009 af te schaffen. Door de weergave van het actuele cursusaanbod op de website (<http://www.advocatenorde.nl/advocaten/opleiding/cursusaanbod.asp>), de rubriek Permanente Opleiding achter in dit blad en de mogelijkheid van een alternatieve *Cursuswijzer* per e-mail kan worden voorzien in de informatiebehoefte van advocaten. (LW)

- Het evaluatierapport is te vinden op www.advocatenorde.nl, in de rubriek nieuws.

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Cambodjaanse advocaten bedreigd

Don Vibol, Ny Chandy en Hang Som On werken als advocaat voor de organisatie *Legal Aid of Cambodia* (LAC), die gratis rechtshulp verleent aan de arme Cambodjaanse bevolking. Samen met

een aantal andere advocaten behartigen zij onder meer de belangen van de inheemse dorpsbewoners van Kong Yu en Kong Thom in een geschil over landrechten. Hun werk wordt ernstig bemoeilijkt door de wijdverbreide corruptie binnen het Cambodjaanse rechtssysteem. Voor het eerst zijn advocaten van LAC nu ook rechtstreeks bedreigd. Volgens LAC is de persoonlijke veiligheid van Don Vibol, Ny Chandy en Hang Som On in gevaar.

Op 23 januari 2007 hebben de LAC-advocaten namens hun cliënten een

procedure aangespannen tegen mevrouw Keat Kolney, een machtige zakenvrouw, die het land van de dorpsbewoners op illegale wijze zou hebben verkregen om er een rubberplantage te vestigen. Daarnaast is er aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie. De zaak ligt politiek gevoelig omdat Keat Kolney de zus is van de Cambodjaanse minister van Financiën én de echtgenote van de minister van Landmanagement.

Recent heeft Keat Kolney bij het Openbaar Ministerie aangifte gedaan tegen zowel de dorpsbewoners als hun advocaten. Daarin beschuldigt zij de advocaten ervan de dorpsbewoners te hebben aangezet tot het plegen van fraude en bedrog. Als de openbaar aanklager besluit vervolging in te stellen heeft dit voor de procedure grote gevolgen, omdat advocaten

hun beroep niet mogen uitoefenen zolang er een strafrechtelijk onderzoek tegen hen loopt. Keat Kolney heeft tevens een klacht ingediend bij de Cambodjaanse Orde van Advocaten, waarin zij de Orde oproept disciplinaire maatregelen tegen de advocaten te treffen. Tijdens onderhandelingen heeft zij bovendien serieuze dreigementen tegen de advocaten geuit. De LAC-advocaten kunnen inmiddels niet meer veilig over straat. Pogingen om de kwestie met behulp van de regering op te lossen zijn tot op heden mislukt. De regering weigert een delegatie van de dorpsbewoners te ontvangen.

- De Stichting Advocaten voor Advocaten heeft het LAC inmiddels financiële steun verleend om beschermingsmaatregelen voor haar advocaten te treffen. Voor meer informatie over het LAC zie www.lac.org.kh.

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Tunesische advocaat vrijgelaten!

Eerder dit jaar werd in Vervolgde advocaten aandacht gevraagd voor de Tunesische advocaat

Mohamed Abbou. In maart 2005 werd Abbou na een oneerlijk proces tot drieënhalf jaar gevangenisstraf veroordeeld. De aanklacht tegen Abbou luidde 'smaad' omdat hij in een internetartikel de situatie in de Tunesische gevangenissen had vergeleken met die in de Iraakse Abu Ghraib-gevangenis. De werkelijke reden was volgens Abbou en mensenrechtenorganisaties zijn werk als pro-Deoadvocaat in zaken over vrije meningsuiting en andere mensenrechten. Op 24 juli jongstleden werd Abbou onverwacht vrijgelaten. Diverse mensenrechtenorganisaties waaronder de Stichting Advocaten voor Advocaten hebben actie gevoerd. In april 2007 participeerde

Advocaten voor Advocaten in een initiatief van *Amnesty International* om Abbous zaak te bespreken met de Tunesische ambassadeur in Nederland. Ook organiseerde Advocaten voor Advocaten een schrijffactie waarin de Tunesische autoriteiten werden opgeroepen tot Abbous onmiddellijke vrijlating. Advocaten voor Advocaten dankt alle deelnemers aan haar schrijffacties voor hun inzet.

• Voor algemene informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u contact opnemen met Judith Lichtenberg via info@advocatenvooradvocaten.nl of bezoek de website www.advocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

agenda

* INFORMATIE EN OPSPORING

Uitgeverij Kerkebosch en Studiecentrum Rechtspleging (SSR) organiseren op donderdag **13 september 2007** van 12.00-17.00 uur het congres 'Informatie en Opsporing'. Mr. H.J. Bolhaar, prof. mr. Y. Buruma, prof. mr. Th.A. de Roos, mr. D. van der Bel en mr. J.J.T.M. Pieters stellen de methoden om informatie in de opsporingspraktijk te winnen, te verwerken en te verstrekken aan de orde. Na afloop van de middag ontvangt iedere deelnemer het handboek *Informatie en Opsporing*. Het congres wordt gehouden in het Nieuwegein Business Centre te Nieuwegein. Kosten € 250 per persoon. Informatie en aanmelding: 030-698 42 22, of: uitgeverij@kerkebosch.nl.

* EVALUATIE VAN MILIEUWETGEVING

Op woensdag **19 september 2007** organiseert STEM (Struc-

ture Evaluatie Milieuwetgeving) een eendaags congres over 'Evaluatie van milieuwetgeving: lessen voor wetgeving en uitvoeringspraktijk'. Aan de orde komen recent uitgevoerde evaluatieonderzoeken op het gebied van de uitvoering van de IPPC-richtlijn, de bescherming van de bodem via ruimtelijk, water- en milieuspoor, de evaluatie van de kernenergie-wet en onderzoek naar de wijze waarop in besluitvorming en rechtspraak met onzekere risico's wordt omgegaan. Locatie: Trippenhuis KNAW, Kloveniersburgwal 29 in Amsterdam. Kosten € 25. Aanmelding: www.evaluatiemilieuwetgeving.nl.

* ARTIKEL 8 EVRM IN HET VREEMDELINGENRECHT

Op donderdag **20 september 2007** organiseert werkgroep Vreemdelingenrecht van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten een studie-

avond over het uit elkaar halen van gezinnen en de spanning tussen het MVV-vereiste en art. 8 EVRM. Sprekers: mr. W.M.E. Thomassen en dr. S. van Walsum. Locatie: rechtenfaculteit Leiden, van 19.00-21.30 uur. Deelname is gratis; voor de twee NOVA-punten is opgave en betaling van € 125 verplicht. Aanmelding en informatie: www.njcm.nl, 071-527 77 48, njcm@law.leidenuniv.nl.

* MILIEURECHT IN CHINA

De Vereniging voor Milieurecht organiseert op donderdag **20 september 2007** in Utrecht een ledenpraatje over het proefschrift van Benjamin van Rooij over de lokale implementatie van milieurecht in China. Van Rooij, jurist en sinoloog, deed twee jaar veldwerk in Zuidwest-China in het kader van het Law, Governance en Development onderzoeksprogramma van de Rechtenfaculteit Leiden. De middag duurt van 14.00-16.30

uur. Niet-leden betalen € 40. Inschrijving (tot 11 september) verplicht: www.milieurecht.nl of via info@milieurecht.nl. In geval van punten voor de permanente opleiding advocatuur wordt € 15 inschrijfkosten in rekening gebracht.

* CONTRACTEREN VIA INTERNET

Op maandag **24 september 2007** organiseert het Juridisch Genootschap 's-Hertogenbosch een bijeenkomst over 'Contracteren via e-mail en internet'. Mr. A.G.E. Verbart, advocaat bij Bogaerts en Groenen Advocaten te Boxtel, bespreekt actuele rechtspraak en doet handreikingen voor de praktijk. Locatie: Hotel Mövenpick, Pettelaarpark 90 in 's-Hertogenbosch, aanvang 20.00 uur. Informatie of aanmelding: mr. R.E. Koopman, 0411-675533, koopman@bogaertsenengroenen.nl.

“Dan zitten ze daar met z'n allen bij elkaar in van die felgekleurde batikhemden. Nederlandse criminele cliché-mannetjes in Thailand, aldus Steve Brown, de voormalige drugsbaron in spijkerbroek. *Nieuwe Revu*, juli.

Als je De Pet hebt, noem ik hem maar De Pruik. Dat was een oud-advocaat van mij. Hij is nu rechter in het gerechtshof Amsterdam. Volgens Steve Brown is niet alleen de politie, maar ook justitie en de rechterlijke macht corrupt. *Nieuwe Revu*, juli

Ze rijden inmiddels rond in kleinere auto's. Criminelen reageren snel op de beslagname van dure auto's door de Amsterdamse politie als er aanwijzingen zijn dat die zijn gekocht met crimineel geld. Jeroen Poelert van de Amsterdamse politie. *NRC Handelsblad*, 17 juli

Had Moszkowicz even daarvoor nog gepleit voor de onbevooroordeelde rechtspraak en advocatuur in het algemeen, zoals we van hem gewend zijn, nu beweerde hij vierkant achter de in 1972 genomen krankzinnige beslissing van Israël te staan om alle verdachten van het München-gijzelingsdrama zonder proces af te slachten. Bert Brussen recenseert de aflevering van Zomergasten met advocaat Bram Moszkowicz, www.bbrussen.nl, 30 juli

Vervolg van pagina 446

Empson: 'Extreem en onwenselijk gedrag'

Empson denkt dat de tijd voorbij is om dit soort kantoren te laten besturen door advocaten met weinig managementervaring die zich bezig moeten houden met een steeds ingewikkelder materie en wereldwijd opererende klanten. Ook voor professionele managers die door deze kantoren soms wel worden ingehuurd, is het nog steeds lastig zich te handhaven. 'Deze niet-juridische managers van grote kantoren zijn belast met ingewikkelde zaken maar hebben uiteindelijk heel weinig macht. Je moet hiervoor mensen vinden die het leuk vinden om advocaten te helpen en die advocaten het idee kunnen geven dat veranderingen niet worden opgelegd'.

Empson heeft goede hoop dat het management van advocatenkantoren in Groot-Brittannië gaat veranderen als de Legal Services Reform Act ingevoerd is. 'Dan is het mogelijk voor niet-advocaten om toch partner te worden. Deze veranderingen zullen heel langzaam gaan'.

Zij ziet dat innovatieve veranderingen in het bestuur van advocatenkantoren vaak juist bij middelgrote kantoren plaatsvinden. 'Het zijn vaak deze kantoren die zich moeten onderscheiden van de grote kantoren. Maar innovatie gaat nog met horten en stoten. Soms zijn kantoren al erg trots als ze een COO (Chief Operating Officer) hebben aangesteld, een doodgewone zaak bij hun klanten maar een grote stap voor een maatschap'.

Volgens Empson dwingt ook de dynamiek van de arbeidsmarkt af dat het management van advocatenkantoren gemoderniseerd wordt. 'De jongere generaties zijn niet meer zo opgewonden over het vooruitzicht om een partner bij een advocatenkantoor te worden. Daarom moeten de condities van het leven van een advocaat bij een groot kantoor aangepast worden om nog steeds de beste mensen te kunnen aantrekken.' Laura Empson ziet naast de voordelen ook de nadelen van het maatschapsethos. Een maatschap leidt tot stevige cohesie, maar kan ook mensen buitensluiten, zoals salarispartners, management en 'paralegals'. Verder vraagt zij zich af of partners die zichzelf als eigenaars van het kantoor zien, zich zomaar mogen overgeven aan 'extreem en onwenselijk gedrag'. Blijkt hieruit dat ze de Nederlandse praktijk niet van dichtbij kent?

brieven

Handboek Toevoegen: Eerst nadenken

Laat de Raad voor Rechtsbijstand zelf eens beginnen met nadenken: elke advocaat heeft recentelijk het handboek *Toevoegen* ontvangen: een losbladige uitgave met een harde omslag. Een behoorlijke investering dus. Hetzelfde handboek *Toevoegen* staat ook integraal op internet. Als de Raad eerst even had gevraagd wie er *behoefte heeft* aan een papieren versie, had een heel mooi bedrag kunnen worden uitgegeven aan de rechtshulp, in plaats van aan een overbodige papieren versie van het handboek.

(M. Straatman-Selij, advocaat te Maastricht)

Bedankt Joost

Afgelopen mei publiceerden we de laatste column van Joost Beversluis. Het was het laatste van ruim veertig stukjes.

Sinds 2000 kent dit blad een echte column, aanvankelijk afwisselend geschreven door René Klomp, Joost Beversluis en Matthijs Kaaks, de laatste drie jaar door de laatste twee. Nu is Joost Beversluis er mee opgehouden.

Joost schreef zijn stukjes gratis en voor niets, en altijd op tijd. In die columns liet hij vanuit Deventer een bijzonder scherp en origineel, vaak politiek incorrect licht schijnen op de advocatuur en de toestanden erom heen. Een man die altijd zijn eigen weg gaat. Voor dit alles wil de redactie hem heel hartelijk danken. (LH)

colofon

87e jaargang –
10 augustus 2007 – nr. 11
Verschijnt elke drie weken.

Het **Advocatenblad** is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J. Th. Bouma
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.R. Maathuis
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Redactionele bijdragen
t.a.v. L. Hesselink
Reed Business bv

Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reed-business.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Uitgever
drs. Serge dos Santos Gomes

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureau redactie
Charlotte Helmer

Vormgeving
Dimdim, Dimitry de Bruin

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief
Advocatenblad
www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Balienetcertificaat

Orde van de dag
Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

ISSN 0165-1331

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmby@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 12: 23 augustus 2007
afl. 13: 21 september 2007

Abonnementen
Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van

Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag,
tel. 070-3353535,
fax 070-3353531.

Niet-leden betalen
€ 160 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail. Ook voor informatie over uw lopende abonnement kunt u contact opnemen met onze Klantenservice.

Klantenservice
Postbus 808, 7000 AV Doetinchem
Telefoon:

0314-358358
(op werkdagen tussen 8.30 en 17.00 uur).
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnement)overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

HO
2007
PRINT

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

(advertenties)

Ontslag is niet het einde maar een nieuw begin..

...bij een zorgvuldige begeleiding.

AMSTERDAM • ARNHEM • BREDA • DEN HAAG • EINDHOVEN • ENSCHEDE • GRONINGEN • MAASTRICHT • NIJMEGEN • ROTTERDAM • ZEIST • ZWOLLE

Je baan kwijtraken betekent vaak het begin van een zoektocht. Op deze dikwijls niet gemakkelijke tocht is Van Ede & Partners uw reisgenoot die u zorgvuldig ondersteunt, helpt en adviseert. De ervaring leert dat onze cliënten hierdoor hun échte bestemming weten te vinden. Ook al is de weg daarnaartoe vaak onvoorspelbaar. Aan Van Ede & Partners zijn ruim 110 consulenten en psychologen uit vele sectoren van het bedrijfsleven, overheden en vrije beroepen verbonden.

VAN EDE & PARTNERS
OUTPLACEMENT EN LOOPBAANBEGELEIDING

Tel: 070-3514011 | www.vanede.nl

Ordemededelingen

Examenreglement

In zijn vergadering van 2 juli 2007 heeft de Algemene Raad het Examenreglement aangepast. Het gaat om de volgende wijzigingen. Naast het Examenreglement bestonden ook regels van de Examencommissie. Om het eenvoudiger te maken voor de stagiaire zijn deze regels – in iets andere woorden – opgenomen in het Examenreglement. Verder wordt het wenselijk geacht dat de Examencommissie bij onregelmatigheden bij de toetsen van de Beroepsopleiding kan optreden. Hiertoe diende het Examenreglement aangepast te worden. Tot slot zijn er nog op enkele punten wijzigingen doorgevoerd om het Examenreglement in overeenstemming te brengen met de Stageverordening 2005. Naar aanleiding van het voorgaande zijn de artikelen 2, 3, 6 en 13 gewijzigd. De wijzigingen gaan in per 1 augustus 2007 en zullen gelden voor de stagiaires die in september 2007 met de Beroepsopleiding beginnen.

Besluit aanmerken als opleiding

Gelet op het aantal verzoeken en de termijn waarbinnen verzoeken op grond van het Besluit aanmerken als opleiding (BAAO) worden ingediend, dienen deze verzoeken analoog aan art. 5 Verordening op de Perma-

nente Opleiding 2000 (VPO), voor het lopende jaar te worden aangevraagd.

Het voorgaande betekent dat als een cursus in 2008 is voltooid of gegeven, een verzoek tot toekenning van punten uiterlijk 31 december 2008 ingediend moet zijn. Als een meerdaagse cursus in 2008 is begonnen, maar doorloopt en in 2009 wordt voltooid, dient een gemotiveerd verzoek uiterlijk 31 december 2009 aan de Algemene Raad gezonden te worden. Deze cursus kan eerst punten opleveren in het jaar waarin de cursus wordt voltooid, derhalve in 2009.

De wijziging gaat gelden met ingang van 2008. Verzoeken die betrekking hebben op eerdere jaren moeten vóór 31 december 2007 ingediend worden, anders kunnen deze niet meer in behandeling worden genomen.

Leerplan najaarscyclus vastgesteld

De Algemene Raad heeft op 2 juli het ‘Leerplan Beroepsopleiding najaarscyclus 2007’ vastgesteld. Ten opzichte van het leerplan van de voorjaarscyclus is een viertal aspecten gewijzigd: de benaming van het afsluitend adviesgesprek Praktijkleer, het vrijstellingsbeleid, de afschaffing van het open boek-examen Burgerlijk Procesrecht en de absentieregeling.

- Zie verder de Ordepagina's achter in dit nummer.

Actualiteiten

Van de deken

Willem Bekkers

Neem ons serieus!

Dit was de kop van het verslag in het *Advocatenblad* van de vergadering van het College van Afgevaardigden van 28 juni 2007. Het verslag was zoals te doen gebruikelijk van de hand van journalist Jan Pieter Nepveu, die schrijft: ‘Het ging maar om de locatie van het Jaarcongres, maar de boodschap was dat de Algemene Raad (AR) op dit en veel andere punten meer en eerder dient te overleggen met het College.’

Sinds 1 oktober 2005 ben ik ‘achter de tafel’ aanwezig in de Collegevergaderingen. In tegenstelling tot veel afgevaardigden kom ik dus net kijken. Eén conclusie kan ik nu echter al wel trekken: zowel het College als de AR wil serieus genomen worden.

De wetgever heeft met de instelling van een College en een AR de advocatuur zelfregulering gegeven en wel om het algemeen maatschappelijk belang te dienen. Advocaten zijn serieuze beroepsbeoefenaren, zich bewust van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid, maar zij houden ook van het spel. Een veel gehoord verwijt is dat het advocaten vaak vooral om dat spel te doen zou zijn. Dat hoort de AR misschien vaker dan de gemiddelde advocaat. Reden temeer voor de AR om het College goed te informeren. Ook is duidelijk dat de AR het College eerder bij beleidsvoornemens moet betrekken.

Dit laatste zal in de onderlinge omgang over en weer enige aanpassing vergen. Daarbij zullen College en AR nog meer dan tot heden het geval is samen moeten optrekken, in een dualistisch stelsel en ieder met zijn eigen verantwoordelijkheid. De bestuurders en toezichthouders van de Orde realiseren zich maar al te goed dat er naar die bijna 15.000 vrij-beroepsgenoten in al hun diversiteit verbindend, en dus niet geïsoleerd, moet worden opgetreden.

Daarbij heeft de AR draagvlak in het College nodig en het College draagvlak bij het electoraat. Soms bekruipt me in een collegevergadering het gevoel dat de vergadercultuur ver af staat van de dagelijkse advocatenpraktijk en dus ook van onze achterban, maar zoals gezegd: ik ben een betrekkelijke nieuwkomer en mij past zeker tegenover het groot aantal zeer ervaren afgevaardigden bescheidenheid.

Er staat de komende periode veel op het spel. Zo gaat binnenkort al de Advocatenwet in de steigers. Onder die omstandigheden kan het niet zo zijn dat College en AR de handen níét ineenslaan.

De gedeelde rechtsstatelijke verantwoordelijkheid van College en AR gaat verder. Niet zelden wordt de advocatuur door de buitenwereld gezien als een gesloten, ouderwets gilde. Inmiddels is die zienswijze achterhaald, maar er moet blijkbaar nog het nodige worden uitgelegd. Ook daar maakt de AR werk van, zoals moge blijken uit een notitie met beleidsvoornemens voor de komende jaren. Die notitie komt aan de orde in de collegevergadering van september. Ik hoop dan, aan de vooravond van ons feestelijk lustrum jaarcongres in Den Haag, op een mooie doorstart in de samenwerking tussen College en AR en een vruchtbaar debat over zaken waar we met z'n allen voor staan: kwaliteit van en toegang tot recht (shulp).

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

'Mediation komt eraan!'

Al jaren getuigen velen ervan hoe goed mediation wel niet is, voor partijen, rechters én advocaten. Toch is het aantal mediations, die zich nog vooral in familie- en arbeidszaken afspelen, vooralsnog relatief klein. Beloftes genoeg, maar welke juridische en tuchtrechtelijke obstakels moeten er worden genomen? De hoogste tijd voor een congresverslag, een juridische analyse, een interview, een enquête en een recensie.

'Mediation is a fact of life, maar geen haarlemmerolie'

De advocaat moet iets met mediation. Ook als hij zelf geen mediator is, moet hij zijn cliënt kunnen adviseren als die de zaak moet voorleggen aan een mediator. Dat was de boodschap bij de presentatie van een mediation-‘toolkit’ voor advocaten.

.....
Lex van Almelo
journalist
.....

Het Amerikaanse bedrijf Giant Soup is met zijn *123 Soup* wereldwijd marktleider op het gebied van instantsoepen. Het bedrijf wil dat de Nederlandse producent van *123 Superglans* een andere naam kiest voor zijn supersnelle pannensponsjes. Bovendien moet het reclamespotje van de buis, waarin een vuile soeppan in een handomdraai wordt gereinigd met het vermaledijde pannensponsje.

Tijdens de eerste zitting bij de mediator blaast de advocaat van Giant Soup meteen hoog van de toren. De advocaat van *123 Superglans* zwijgt en laat de marketingdirecteur het woord voeren. In een voorbereidend gesprek voor de tweede sessie zegt de advocaat tegen zijn cliënt: 'Verplaats je eens in de positie van de tegenpartij.' En: 'Stel dat de mediation mislukt, wat dan?' Zo wordt in dit gesprek duidelijk wat de werkelijke behoeften zijn van de cliënt. Bij *123 Superglans* is dat snel duidelijkheid, omdat het werkt aan een nieuwe reclamecampagne waarin *123* een belangrijke rol speelt. Giant Soup wil als marktleider de regie houden over het gebruik van merken met *123*. Het loopt goed af bij

deze fictieve mediation, die eind juni werd gespeeld door enkele advocaten. De strekking van het toneelstukje is dat je ook grote commerciële zaken via mediations kunt afdoen. En dat de advocaat daarbij het juridische denkraam moet durven verlaten.

Hamer zoekt spijker

'Het is verleidelijk om als de hamer jouw enige instrument is alles te behandelen als een spijker,' heeft de Amerikaanse psycholoog Abraham Maslow ooit gezegd. Hij werd gretig geciteerd door advocaat John Bosnak en directeur Manon Schonewille van ACBMediation om te illustreren dat advocaten te veel de neiging hebben om conflicten te zien

als een juridisch probleem. Schonewille zei bij de presentatie van haar boek *Toolkit Mediation Advocacy* (zie elders in dit nummer): ‘Mediation is a fact of life. Je kunt er als advocaat niet omheen. Maar het is geen haarlemmerolie en niet geschikt voor alle conflicten.’

Mediation komt steeds meer op de advocaten af. Rechters gaan structureel doorverwijzen naar mediators. En steeds vaker wordt in algemene voorwaarden en contracten een mediationclausule opgenomen, aldus Bosnak en Schonewille. Daarbij komt dat de advocaat volgens de Gedragsregels toch al zoveel mogelijk moet aansturen op een minnelijke schikking. De advocaat die zijn cliënt goed wil bijstaan, moet dus beschikken over mediationvaardigheden.

De advocaat moet een ‘professional solution deliverer’ (sic) worden, vindt Marry de Gaay Fortman. ‘De advocatuur mag de boot niet missen en moet daarom belangrijke nieuwe ontwikkelingen als *mediation advocacy* omarmen.’

De Belgische advocaat Patrick Van Leynseele ziet commerciële perspectieven in mediation. *Collaborative lawyering* is schikken buiten de rechter om en *cooperative lawyering* is de belofte daarop aan te sturen. ‘Niets nieuws dus,’ aldus Van Leynseele. Wel nieuw is dat de advocaat zijn diensten aanbiedt als oplosser van interne conflicten bij bedrijven. Als een soort ombudsmanadvocaat.

Minder mediations

Oud-algemeen deken Els Unger temperde de hooggespannen verwachtingen enigszins. Het is weliswaar van groot belang dat advocaten beschikken over de kennis en vaardigheden om de cliënt te ondersteunen als het tot mediations komt. Maar zo vaak komt het volgens haar nog niet tot een mediation. Tussen april 2005 1 januari 2007 zijn 2700 zaken doorverwezen naar een mediator. Maar op een totaal van 1,8 miljoen rechtszaken is dat niet veel. En tussen de regels door lijkt Unger er hevig aan te twijfelen of rechters en juridische loket-

ten in 2008 inderdaad 10.000 zaken zullen doorverwijzen naar mediators, zoals de minister van Justitie voorspelt.

Feit is dat het aantal uitgevoerde mediations volgens het Nederlands Mediation Instituut in 2005 is gedaald. De NMI-cijfers staan los van de doorverwijzing door rechters en juridische loketten, maar geven een goede aanwijzing over het aantal autonome mediations. Tot 2004 liep dit aantal snel op tot 6927, terwijl het er in 1998 nog maar 329 waren. In 2005 zakte het aantal echter terug tot 5172; bijna precies evenveel als in 2003. Het merendeel van de mediations gaat over familieconflicten (43,7%) en werk (36,3%). Minder dan één op de tien mediations gaat over zakelijke conflicten (9%). De overheid, die mediation propageert, geeft met 3,5% het slechte voorbeeld. Volgens het NMI slagen acht van de tien mediations (81,6%). Bij het doorverwijzingsexperiment eindigde slechts 63% in gehele of gedeeltelijke overeenstemming.

Advocaten – mediators soms wel, soms niet onder advocatentuchtrecht

Het werk van de advocaat-scheidingsbemiddelaar behoort tot de advocatuurlijke beroepsuitoefening, dat van de advocaat-mediator in civiele en handelszaken niet, aldus Wackie Eysten. Het verschoningsrecht is ook vooral bij die eerste werkzaamheden van belang.

.....
mr. P.A. Wackie Eysten
oud-advocaat en mediator te Den Haag
.....

Onder de veelzeggende kop *Mediation even in de wacht* heeft Els Unger ons in haar dekanale column van 20 april 2007 laten weten

dat de Algemene Raad ‘voorlopig geen uitspraak [zal] doen over de positie van de mediërende advocaat.’¹ En niet alleen óns: het is op een vraag van het ministerie van Justitie van twee jaar geleden dat de Algemene Raad met dit – mijns inziens teleurstellende – antwoord komt.

.....
¹ *Advocatenblad* 2007, p. 211.

Wat is de rechtvaardiging daarvan?

De (voormalige) deken geeft twee redenen. In de eerste plaats, schrijft zij, zijn de mediators zelf ‘zeer verdeeld over de vraag van het ministerie’. Dat lijkt eerder een aansporing om er dan als Orde een mening over te geven als het ministerie daarom vraagt. Het doet denken aan wat Heer Bommel placht te zeggen wanneer hij met een lastige vraag werd geconfronteerd: ‘Zeg jij ook ’ns wat, Tom Poes!’

De tweede reden is dat de jurisprudentie over de advocaat-mediator niet is uitgekristalliseerd. Dat is inderdaad zo. Maar weet het ministerie dat dan niet? En zou dat nu niet juist de reden kunnen zijn geweest om er het oordeel van de meest betrokken beroepsgroep over te vragen?

Op dezelfde voet?

Waar gaat het eigenlijk om? De vraag van het ministerie, in de weergave van de deken, is 'in hoeverre de Orde ook advocaat-mediators vertegenwoordigt'. Ik waag het te betwijfelen of deze weergave de lading helemaal dekt. De Orde vertegenwoordigt alle advocaten (art. 17 lid 1 Advocatenwet), dus ook de advocaat-mediators. Zó gesteld is de vraag dus weinig interessant. Bedoeld zal waarschijnlijk zijn of een advocaat, wanneer hij² als mediator optreedt, het beroep van advocaat uitoefent, zodat de op advocaten en hun beroepsuitoefening toepasselijke regels (gedragsrechtelijke en andere) op hem van toepassing zijn. Dat is een interessante vraag, bijvoorbeeld met betrekking tot het professionele verschoningsrecht van de advocaat, maar daartoe niet beperkt. Daargelaten of de desbetreffende jurisprudentie nu al dan niet is 'uitgekristalliseerd' (wanneer is dat ooit het geval?), er is toch wel enige jurisprudentie, waaraan voor de huidige stand van de wetenschap enkele conclusies zijn te verbinden.

De Raad van Discipline te Amsterdam is van oordeel dat de advocaat die als mediator optreedt niet het beroep van advocaat uitoefent.³ Zijn handelen als mediator wordt beheerst door eigen regels en kan tuchtrechtelijk worden getoetst aan voor hem als mediator geldende gedragsregels. Voor (geregistreerde) mediators gelden de gedragsregels van het instituut waarbij zij zijn aangesloten, ACBMediation of het NMI. Hun optreden kan worden getoetst door de Tuchtcommissie (en in hoger beroep door het College van Beroep) van de Stichting Tuchtrecht Mediators (STM). Het handelen van een mediator behoort daarom in beginsel niet tot het terrein van het advocatentuchtrecht, behoudens indien en voor zover de advocaat zich als mediator zódanig misdraagt dat hij het vertrouwen in de advocatuur schaadt. De Raad volgt hier dezelfde redenering die geldt voor

Tot het beroep van advocaat behoort niet alleen wat daartoe vanouds behoort, maar ook 'wat volgens de behoeften van de samenleving daartoe is gaan behoren'

de advocaat die als curator optreedt.⁴ In een meer recente uitspraak heeft de Raad deze beslissing herhaald.⁵

Toevalligerwijs deed het Hof van Discipline op diezelfde dag, 19 december 2005, uitspraak in het hoger beroep van een beslissing van de Raad van Discipline te 's-Gravenhage.⁶ Het ging in die zaak over een advocaat die tijdens een schorsing die hem was opgelegd als mediator was opgetreden. De schorsing als advocaat betekende niet, vond de Haagse Raad van Discipline, dat betrokkene niet als mediator mocht optreden. Evenals de Amsterdamse Raad was hij van oordeel dat het handelen van een mediator door eigen regels wordt beheerst en niet behoort tot het advocatuurlijke werkterrein. Optreden als zodanig is dus 'niet strijdig met een opgelegde schorsing

als advocaat'. De geschorste advocaat-mediator ging vrijuit. Het hof was het daar niet mee eens. 'Een schorsing houdt niet alleen in,' zo overwoog het hof, 'dat het niet is toegestaan de aan een advocaat en procureur voorbehouden werkzaamheden te verrichten, maar de schorsing geldt ook andere werkzaamheden die tot de praktijk van een advocaat en procureur "kunnen" behoren (...). Onder werkzaamheden die tot de praktijk van een advocaat (kunnen) behoren dienen (...) in beginsel ook mediationwerkzaamheden te worden gerekend, nu deze werkzaamheden tegenwoordig door advocaten in het kader van hun praktijk (kunnen) worden verricht.'

Het hof verwijst in dit verband nog naar een oude uitspraak, waarin het had overwogen dat de uitoefening van het beroep van advocaat niet alleen omvat wat daartoe vanouds behoort, maar ook wat 'volgens de behoeften van de samenleving daartoe is gaan behoren'.⁷ Het hof acht deze oude beslissing nog steeds actueel: 'Mediation is de afgelopen tijd wel in toenemende mate gaan behoren tot de uitoefening van het beroep van advocaat.' Volgens het Hof van Discipline valt de advocaat-mediator dus wél onder het bereik van het advocaten(tucht)recht.

Op enigszins gespannen voet met deze opvatting van het hof staat diens eigen uitspraak van een jaar eerder, waarbij het ging om toepassing van de Samenwerkingsverordening.⁸ Van de kantoornaam van een advocatenkantoor ging de suggestie uit dat het een samenwerkingsverband betrof van advocaten en mediators die geen advocaat waren. Dat mag niet, aldus het hof. Volgens art. 3 Samenwerkingsverordening mag een samenwerkingsverband alleen worden aangegaan als de praktijk van iedere deelnemer in hoofdzaak is gericht op de uitoefening van de rechtspraktijk. Dit laatste geldt niet voor de mediation-praktijk, vond het hof. Een samenwerkingsverband tussen advocaten en mediators-niet-advocaten is dus onder vigeur van de huidige Samenwerkingsverordening niet toegestaan. Hier stelt het hof mediators dus juist weer niet op

² Het gebruik van de mannelijke vorm heeft hier noch elders discriminatoire pretenties.
³ RvD Amsterdam, 5 februari 2001, *Advocatenblad* 2002, p. 186; zie ook *Tijdschrift voor Arbitrage (TvA)* 2001, p. 121.

⁴ Vaste rechtspraak sinds Hof van Discipline (HvD), 19 juni 1989, 1149 (niet gepubliceerd).
⁵ RvD Amsterdam, 19 december 2005, *Advocatenblad* 2007, p. 154, zie ook *TvA* 2006/2, p. 67
⁶ *Advocatenblad* 2007, p. 255.

⁷ HvD 12 augustus 1957, *Advocatenblad* 1958, p. 327.
⁸ HvD 20 december 2004, *Advocatenblad* 2006, p. 152.

één lijn met advocaten. Maar hoe zit het dan met de geschorste advocaat die geen mediationwerkzaamheden mocht verrichten? Inderdaad, uitgekristalliseerd is de jurisprudentie nog niet.

Dunne scheidslijn

Enkele opvallende uitspraken van de Geschillencommissie advocatuur verdienen in dit verband onze aandacht. Lijnrecht tegenover de hiervoor weergegeven opvatting van de Amsterdamse Raad van Discipline staat de uitspraak van de Geschillencommissie van 9 oktober 2002.⁹ Een advocaat die (in een echtscheiding) als bemiddelaar optreedt verliest niet de hoedanigheid van advocaat, oordeelt de Commissie. De voor advocaten geldende (gedrags)regels zijn onverminderd van toepassing, zeker als de advocaat-bemiddelaar handelingen verricht die niet te onderscheiden zijn van het optreden als advocaat, zoals het indienen van een echtscheidingsverzoek.

Een eerdere uitspraak van de Geschillencommissie kan als een voorloper op deze beslissing worden gezien en illustreert misschien nog duidelijker de uiterst dunne scheidslijn tussen de advocaat die beide echtelieden bijstaat en de scheidingsbemiddelaar. Ik doel op de uitspraak van de Geschillencommissie van 18 juni 2001, waarin de Commissie zich bevoegd achtte de declaratie van een advocaat te matigen, omdat deze onvoldoende duidelijk had gemaakt of hij als mediator zou optreden, dan wel als advocaat van beide partijen 'met gebruikmaking van mediationstechnieken'.¹⁰ Dat verschil is met het blote oog ook nauwelijks waar te nemen. Van recenter datum is de uitspraak van de Geschillencommissie van 15 november 2006, waarin de Commissie zich (dan ook) zonder enige aarzeling bevoegd achtte te oordelen over een advocaat die in een echtscheiding als 'bemiddelaar', respectievelijk 'als gezamenlijk advocaat voor twee partijen' was opgetreden.¹¹

Scheidingsbemiddeling is advocatuurlijk

Hoe weinig 'uitgekristalliseerd' deze

9 *Advocatenblad* 2003, p. 224.

10 *Advocatenblad* 2002, p. 90.

11 *Advocatenblad* 2007, p. 253.

jurisprudentie ook moge schijnen, er is misschien toch wel een lijn in te onderkennen. De scheidslijn tussen advocaat-mediators die wél en die níét als advocaat onder het gedragsrechtelijke regime voor de advocatuur (behoren te) vallen, loopt mijns inziens daar waar de 'gewone', de 'algemene' mediator zich onderscheidt van de advocaat-scheidingsbemiddelaar.¹² Deze laatste verricht in de praktijk de typisch advocatuurlijke echtscheidingswerkzaamheden. De scheidingsbemiddeling is – om het Hof van Discipline te citeren – 'volgens de behoeften der samenleving gaan behoren' tot de werkzaamheden die zij, in beginsel als advocaat, verrichten. De scheidingsbemiddeling maakt een intrinsiek onderdeel uit van hun praktijkuitoefening als advocaat. Hun werk als zodanig zie ik als een uitbreiding van hun advocatuurlijke beroepsuitoefening en ik zie geen enkele rechtvaardiging om hen vanwege de toepassing van mediationstechnieken bij dat werk buiten het bereik van de advocatuurlijke gedrags- en tuchtregels te brengen. Maar waarom dan niet ook de mediators die in zakelijke geschillen bemiddelen tussen commerciële ondernemingen? Het antwoord is eenvoudig: omdat dat werk véél minder verwantschap heeft met de beroepsuitoefening van de advocaat, de partijdige belangenbehartiging. Dat wordt niet anders door het feit dat advocaten, naast anderen, als mediator opereren. In tegenstelling tot het werkterrein van de scheidingsbemiddelaar, is het optreden als mediator in civiele en handelszaken immers geenszins tot advocaten beperkt. Men raadplege slechts de cv's van mediators op de website van het NMI.

Waarheidsvinding versus verschoningsrecht

Maar heeft dit dan geen ongerijmde consequenties voor het verschoningsrecht? Hoe te rechtvaardigen dat aan advocaten-scheidingsbemiddelaars wél en aan advocaten-mediators in handelszaken

níét het functionele verschoningsrecht van de advocaat toekomt?

De grondslag van het verschoningsrecht ligt in het rechtsbeginsel dat bij de vertrouwenspersonen die over het verschoningsrecht beschikken 'het maatschappelijk belang dat de waarheid in rechte aan het licht komt, moet wijken voor het maatschappelijk belang dat eenieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het besprokene om bijstand en advies tot hen moet kunnen wenden'.¹³ Is de mediator zo'n vertrouwenspersoon? Gaat het bij hem om 'bijstand en advies'? Is het een zwaarwegend maatschappelijk belang dat eenieder zich vrijelijk om bijstand en advies tot een mediator moet kunnen wenden zonder vrees voor openbaarmaking van het besprokene? En zo ja, weegt dat belang dan zwaarder dan de waarheidsvinding in rechte? Niet altijd, zou ik willen antwoorden. In civiele en handelszaken, die lang niet in dezelfde mate ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer als echtscheidingen, zal voorsnog in de regel het maatschappelijk belang van de waarheidsvinding prevaleren. Maar met betrekking tot de zoveel persoonlijker problematiek van een echtscheiding en daarmee samenhangende kwesties als voogdij, omgangsregelingen en dergelijke is verdedigbaar dat de balans verschuift, en dat de persoonlijke levenssfeer wordt beschermd door het 'kogelvrije vest van het beroepsgeheim', zoals het functionele verschoningsrecht ooit door prof. mr. L.H.A.J.M. Quant zo fraai is getypeerd.

Scheidslijn

Op basis van de huidige praktijk zou ik er dus voor willen pleiten dat op advocaten-scheidingsbemiddelaars de voor advocaten geldende gedrags- en andere regels onverminderd van toepassing zijn. Voor advocaten die, incidenteel, buiten dat terrein als mediator optreden, zouden die regels wat mij betreft niet hoeven te gelden, behoudens de door de Amsterdamse Raad al toegepaste marginale toetsing, zoals die ook geldt voor curatoren.¹⁴

12 Dit onderscheid uit zich bijvoorbeeld ook in het feit dat de Nederlandse Orde van Advocaten twee afzonderlijke specialisatieverenigingen (er)kent, de Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsbemiddelaars en de Nederlandse Vereniging van Mediation Advocaten.

13 HR 25 september 1992, NJ 1993, 467, nt. HJS (Van Eijck/Tomol).

14 HvD 19 juni 1989, 1149. Vgl. ook HvD 15 december 2000, 2980, *Advocatenblad* 2002, p. 97.

Juridisering van mediation verwacht

Marie Sophie van Muijden: 'Een vaststellingsovereenkomst moet kunnen worden aangetast als de kernwaarden van mediation zijn geschonden'

In de Verenigde Staten verdubbelde het aantal juridische procedures over mediations in bijna vier jaar tijd. In Nederland worden twee van de drie vaststellingsovereenkomsten goed nageleefd. Maar ook hier zijn procedures te verwachten, aldus **Marie Sophie van Muijden**.

Lex van Almelo
journalist

Waarschijnlijk de meest spannende en opzienbarende uitspraken aanzien van aantasting van mediated schikkingsovereenkomsten in Florida (en misschien ook wel daarbuiten) is *Vitakis-Valchine versus Valchine*,¹ schrijft Van Muijden in haar proefschrift over de aantasting en afdwingbaarheid van de vaststellingsovereenkomst na mediation.¹ In deze zaak had een rechter twee strijdende echtelieden doorverwezen naar een mediator. Hoewel de vrouw werd bijgestaan door een advocaat ondertekende zij onder tijdsdruk en druk van de mediator het 23 pagina's lange *settlement agreement*. Wie een beeld wil krijgen van het gedrag van deze mediator moet eens kijken op de website van de Hamline University in de Amerikaanse staat Minnesota.² Daar is de mediation nagespeeld om studenten te laten zien hoe het níét moet.

De mediator komt binnenlopen bij de vrouw, haar advocate en haar nieuwe partner, en neemt niet de moeite om te gaan zitten: 'Now listen you all. I've been going back and forward with this thing all day long...' Hij zegt dat de overeenkomst snel getekend moet worden en loopt de strijdpunten langs. De kleedjes, de stoelen et cetera – 'give it up!' De aanspraken op het pensioen van uw man? Het gaat misschien om 200 dollar per maand, terwijl het 70.000 dollar kost om erover te procederen. De

¹ Mediation en de vaststellingsovereenkomst. Sdu Uitgevers, Den Haag 2007.

² <http://www.hamline.edu/law/adr/Mediation_Case_Law_Project/mediation_case_law_videos.html#Vitakis>

embryo's terugkrijgen die u heeft laten invriezen ten behoeve van de IVF? 'Just forget about it.' Ondertussen krijgt de mediator een telefoontje: 'I'll be with you in a few minutes...'

De vrouw stapt naar de rechter om onder de overeenkomst uit te komen. Zij zegt dat de mediator haar onder druk heeft gezet. Of dat inderdaad is gebeurd – daarover zegt de rechter niets. De rechter doet wel alvast de principe-uitspraak dat hij de vrouw niet zal dwingen de overeenkomst na te komen als later komt vast te staan dat deze onder dwang is gesloten.

Kernwaarden

Marie Sophie van Muijden: 'Een vaststellingsovereenkomst moet kunnen worden aangetast als de kernwaarden van mediation zijn geschonden, zoals de onpartijdigheid van de mediator en de zelfbeschikking en gelijkwaardigheid van partijen. In Nederland kun je overeenkomsten wel aantasten op grond van wilsgebreken. Maar dat biedt niet altijd soelaas als een derde een belangrijke rol heeft gespeeld bij de totstandkoming van de overeenkomst.'

We hebben het nu over de aantastbaarheid van de vaststellingsovereenkomst. Vaak wordt juist geklaagd dat je die overeenkomst niet kunt afdwingen...

'Afdwingbaarheid en aantastbaarheid zijn twee kanten van dezelfde medaille. In Nederland wordt 66% van de vast-

stellingsovereenkomsten volledig nagekomen, zo blijkt uit de evaluatie van het experiment met de doorverwijzing naar mediation door rechters. 12% werd in het geheel niet nagekomen en 22% gedeeltelijk.'

Wat doe je daaraan?

'Als partijen de vaststellingsovereenkomst laten opnemen in een notariële akte of in een arbitraal schikkingsvonnis hebben zij een executoriale titel. Bij een geschil over de vaststellingsovereenkomst kunnen partijen ook teruggaan naar de mediator of opnieuw onderhandelen zonder mediator in de hoop dat de afspraken dan alsnog uitgevoerd zullen worden. Partijen kunnen hierover afspraken maken in de mediationsovereenkomst.'

Je kunt ook naar de rechter...

'Ja, de rechter kan een partij tot nakoming veroordelen. Bij mediations in aanhangige zaken kan de rechter de vaststellingsovereenkomst opnemen in een rechterlijk vonnis. Maar niet elke rechtbank in Nederland doet dat. Je kunt de overeenkomst ook opnemen in een proces-verbaal, maar dat is alleen mogelijk in dagvaardingszaken. In familiezaken bestaat deze optie niet, omdat die meestal verlopen via een verzoekschriftprocedure. En de meeste mediations vinden nu juist plaats in familiezaken.'

U heeft het recht en de praktijk in drie Amerikaanse staten onderzocht. Daar verwijst de rechter partijen al veel langer door naar mediators. Worden de settlement agreements daar goed nageleefd?

'Ik heb daar geen percentages van. Maar ik weet wel dat het aantal procedures over mediations tussen 1999 en 2003 met 95% is toegenomen. Dat is een indicatie dat mediation een beetje gejuridiseerd wordt.'

Staat ons dat in Nederland ook te wachten?

'Mediation is nu nog vrij marginaal. Maar als het aantal mediations gaat toenemen, kun je verwachten dat er meer over geprocedeerd gaat worden.'

Hoge eisen

U bent zich na uw promotie aan het oriënteren op de arbeidsmarkt. Is de advocatuur iets voor u?

'Ja, dat lijkt me zeker interessant.'

En mediation?

'Dat lijkt me heel boeiend, maar ook moeilijk. Ik heb behalve in Nederland ook op Harvard Law School mijn *masters* gehaald en colleges *Alternative Dispute Resolution* gehad van professor Sander – een echte *believer*. Bij dat vak heb ik wel gezien dat mediation heel lastig is en hoge eisen stelt aan degene die het proces begeleidt.'

Wat vinden mediators van advocaten?

Arbeidsmediators zijn positief over de bijdrage van advocaten aan mediation. En wat vinden ze dan bijvoorbeeld van de onderlinge taakverdeling, de geheimhouding en het ondertekenen van de mediation-overeenkomst en het effect van zure advocatenbrieven?

mr. Cordula Westpalm van Hoorn
arbeidsjurist te Haarlem¹
drs. Piet Jeuken MA
bedrijfssocioloog te Helmond²

.....
Eind 2006 wisselden de leden van de NMI Groep Arbeidsmediation³ ervaringen met advocaten uit, aan de hand van het resultaat van een vooraf gehouden schriftelijke enquête in eigen kring. Begin dit jaar werd de praktijk getoetst met een rollenspel over twee praktijkvoorbeelden. De enquête maakte duidelijk dat de mediators de ervaring hebben dat advocaten over het algemeen een positieve en ondersteunende bijdrage leveren aan het mediationproces.⁴ Incidentele nega-

.....
1 Mevrouw Westpalm van Hoorn en de heer Jeuken (www.o-leng.nl) zijn beiden NMI-gecertificeerd mediator met een eigen praktijk.
2 De auteurs danken in het bijzonder de volgende collega's voor hun bijdragen: Sam Crommelin, Marie-Emmie Diepstraten, Ido van der Waal en Paul van Waning.
3 Een landelijke werkgroep van 45 mediators, gespecialiseerd in arbeidsmediations (www.groeparbeidsmediation.nl).
4 Uit onderzoek van het Landelijk bureau Mediation naast Rechtspraak blijkt dat veel advocaten die voor de eerste keer deelnemen aan mediation, in positieve zin verrast zijn. Als ze eenmaal met mediation hebben kennisgemaakt, zijn ze

tieve ervaringen schrijven de mediators voornamelijk toe aan de onbekendheid van advocaten met mediation.

De enquête leverde een aantal vragen op, die we hierna zullen bespreken.

- Welke afspraken maken mediators en advocaten over de taakverdeling?
- Neemt de mediator contact op met de advocaat en zo ja, wanneer?
- Vindt dit contact plaats met medeweten van de cliënt?
- Stimuleert de mediator partijen om een advocaat in te schakelen?
- Laat de mediator de advocaat de mediationovereenkomst meetekenen in verband met de geheimhoudingsplicht?
- Wat is de rol van advocaten bij *exit mediations*?
- Wie maakt de vaststellingsovereenkomst?

Mediator en advocaat

De mediator is verantwoordelijk voor het mediationproces waarin partijen zelf de hoofdrol spelen en zoveel moge-

.....
vaak bereid om mediation bij volgende zaken opnieuw in te zetten.

lijk zelf de uitkomst bepalen. De advocaat ondersteunt de cliënt daarbij alleen op verzoek. Niet alleen voor de advocaat maar ook voor de cliënt is het belangrijk deze taakverdeling vooraf goed af te spreken. De advocatenrol is immers anders dan in de rechtszaal.

Als de advocaat uit zijn of haar afgesproken 'rol' valt door als adviseur een hoofdrol te spelen, kan de mediator terugkomen op de gemaakte afspraken over de taakverdeling. De mediator vraagt dan aan de advocaat en zijn cliënt of deze nog achter de afspraken staan of dat zij die willen wijzigen. De mediator zal geen vertrouwen van de advocaat winnen als hij hem of haar terecht wijst of een wig drijft tussen advocaat en cliënt.

Mediators zijn er op voorbereid dat bij sommige advocaten nog weerstand bestaat tegen mediation. Door een open opstelling van mediators en door kennismaking met de praktijk van mediation neemt deze weerstand geleidelijk af, is de ervaring.

De mediators zijn het erover eens dat er geen contact tussen mediator en advocaat moet zijn buiten medeweten van de cliënt om.

Betrokkenheid advocaat

Vaak starten mediations met partijen die nog geen advocaat in de arm hebben genomen. Met de volgende stelling waren bijna alle leden van de NMI Groep Arbeidsmediation het eens: 'Als er bij de aanvang van de mediation nog geen advocaten betrokken zijn, is het verstandig dat even zo te laten om de mediation niet onnodig te juridificeren.' De mediator neemt in dat geval niet het initiatief om een advocaat uit te nodigen en zeker niet voor de eerste sessie: dan gaat het er immers om de emoties op tafel te krijgen.

De mediators onderschreven ook in grote meerderheid de volgende stelling: 'Als partijen tijdens de eerste bijeen-

De mediator bemiddelt soms meer tussen de advocaten dan tussen de partijen

komst kenbaar maken dat zij in een eerdere fase advocaten hebben ingeschakeld, dan stimuleert de mediator partijen om hun advocaten gedurende de gehele mediation betrokken te houden ter advisering en ondersteuning.’

De persoonlijke aanwezigheid van de advocaat is vaak wenselijk in de afrondingsfase van de mediation als de juridische afwikkelingen van het geschil behandeld worden.

Eén mediator heeft echter de ervaring dat het in sommige gevallen zeer goed werkt om de advocaten bij de start te betrekken. Het uit de vechtstand halen van de advocaten en hun cliënten en het richten op ieders belangen heeft een positief effect op de mediation en op de advisering van de advocaten aan hun cliënten. Bij het volgende gesprek hoeven ze er dan niet meer bij te zijn omdat ze meer vertrouwen in de aanpak hebben gekregen.

Geheimhouding

Alle mediationovereenkomsten alsook het NMI Reglement kennen een geheimhoudingsclausule. De mediator bespreekt met partijen eerst de mediationovereenkomst waarna meestal de ondertekening plaatsvindt. De vertrouwelijkheid wordt door velen beschouwd als een van de kernpunten van de mediation. Wat doen mediators met de vertrouwelijkheid als er advocaten bij de mediation betrokken zijn?

Een meerderheid van de mediators is het eens met de volgende stelling: ‘In de mediationovereenkomst wordt opgenomen dat partijen zelf verantwoordelijk zijn voor het in acht nemen van de vertrouwelijkheid door hun advocaten en andere personen die door partijen in de

“cirkel van vertrouwelijkheid” zijn opgenomen.’

De vraag werd opgeworpen of de juridische basis hiervan sterk genoeg is. Advocaten hebben een beroepsgeheim, maar dat betekent slechts dat een advocaat aan derden niets mag of hoeft te zeggen wat hij weet van zijn cliënt. Informatie die de advocaat van anderen hoort tijdens de mediationgesprekken valt daar niet onder. Veel mediators laten daarom advocaten die actief bij de mediation betrokken zijn, meetekenen met de mediationovereenkomst. Komen de advocaten later in beeld dan laten mediators hen een aparte geheimhoudingsverklaring tekenen.

De geheimhoudingsclausule speelde onder andere een rol in een ontslagprocedure na een afgebroken mediation. Een werkgever die zijn advocaat de conceptvaststellingsovereenkomst uit de mediation heeft laten inbrengen in de ontslagprocedure die daarop volgde, is door de kantonrechter terecht op de vingers getikt.⁵

Tijdens het rollenspel *Mediation Live* werd een voorbeeld uit de praktijk nagespeeld. Partijen en hun advocaten stonden recht tegenover elkaar inzake zin en haalbaarheid van een strikte geheimhouding.

Exit mediation

Onder arbeidsmediators is *exit mediation* een begrip. Nadat het besluit is gevallen om de arbeidsovereenkomst te beëindigen, kan er gekozen worden uit

drie onderhandelingsopties voor een afscheidingsregeling.

- De mediation wordt afgesloten en de advocaten nemen de zaak over.* Het voordeel hiervan is de duidelijkheid, het nadeel dat de communicatieve en relationele resultaten van de mediation nadelig kunnen worden beïnvloed als daarna de afscheidingsregeling gescheiden van de mediation uitonderhandeld wordt.
- De mediation wordt niet beëindigd maar gaat in slaapstand.* Het resultaat van de onderhandelingen wordt door de advocaten en partijen meegedeeld aan de mediator die het in de vaststellingsovereenkomst opneemt. Het voordeel is dat communicatieve, relationele en inhoudelijke resultaten niet worden gescheiden. Het nadeel van deze optie is dat de mediator zijn of haar kan greep op het proces kan verliezen.
- De mediation gaat gewoon door.* De advocaten en partijen onderhandelen met elkaar onder leiding van de mediator. Het voordeel is ook hier dat de communicatieve, relationele en inhoudelijke resultaten niet worden gescheiden. En de mediator houdt greep op het proces. Maar: de kosten voor partijen zijn hoger.

In de slotfase van de exit mediation kan er nog veel misgaan. Bijvoorbeeld als een advocaat over het resultaat voor zijn cliënt oordeelt dat er ‘veel meer uit te halen valt’. Op dat moment verschuift de aanpak van onderhandelen vanuit belangen (mediation) naar onderhandelen vanuit posities (juridische aanpak).

⁵ JAR 2006/121.

De onderlinge relatie tussen de advocaten van partijen is in dit finale stadium van mediation belangrijk. De mediator bemiddelt soms meer tussen de advocaten dan tussen de partijen. De ervaring van verschillende mediators is dat sommige advocaten zich niet realiseren welk effect zure en agressieve brieven die ze elkaar schrijven op cliënten hebben. Cliënten projecteren de brieven op elkaar. Over en weer kunnen zo snel (voor)oordelen ontstaan.

In deze situatie oordeelt de advocaat negatief over de mediation, gelet op de uitkomst, en ziet de mediator de inbreng van de advocaat als een verstoring van het proces. Voorop staat dat partijen een goede afweging moeten kunnen maken. De mediators zien daarom graag dat advocaten in de afrondingsfase (of eerder, indien partijen dat willen) bij de mediation aanwezig zijn. Dat kost partijen geld, maar nog altijd minder

Advocaten realiseren zich soms niet dat cliënten de zure en agressieve brieven tussen advocaten op elkáár projecteren

dan de kosten van een procedure.

In elk geval zal de mediator de partijen adviseren om de conceptvaststellingsovereenkomst juridisch te laten checken, voordat zij hun handtekening zetten.

Wie stelt vaststellingsovereenkomst op?

De mediators zijn het er niet over eens wie het best de vaststellingsovereenkomst kan opstellen, mediator of advocaat. Er zijn mediators die de vaststellingsovereenkomst per se zelf willen redigeren. De advocaat als ervarings- en inhoudelijk deskundige kan bij het redigeren van de vaststellingsovereenkomst een belangrijke rol spelen. Maar er zijn ook mediators die het opstellen van de vaststellingsovereenkomst graag aan de advocaat overlaten.

Maar hoe dan ook zijn de mediators uit de NMI Groep Arbeidsmediation over het algemeen positief over de deelname en bijdrage van advocaten aan het mediationproces.

(advertenties)

Wat 'to do' als je even iemand extra nodig hebt?

Le Tableau bemiddelt exclusief in tijdelijke functies voor de advocatuur en het notariaat.

Wij springen in daar waar tijdelijk personeelstekort is door zwangerschapsverlof of ziekte en bieden assistentie bij grote projecten en (te) hoge werkdruk. Onze interim-kandidaten hebben 5 jaar of meer ervaring in de advocatuur of het notariaat en zijn zorgvuldig door onze consultants gescreend. Onze matching-rate is dankzij onze zorgvuldige voorselectie uitzonderlijk hoog.

Tevens verzorgt Le Tableau in-house en opmaat vaardigheidstrainingen exclusief voor de advocatuur en het notariaat. Wij zijn CEDEO erkend en we verstrekken NOvA en KNB punten.

Le Tableau
VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Mr. Drs. Christ'1 Dullaert (020-523 7600) of kijk op www.letableau.nl

VOX ET
LINGUA

Vertalingen (gewaarmerkt)

Da Costakade 8-huis
1052 SJ Amsterdam

Mobiel 06-20004823
Telefoon 020-6167821
E-mail vox@euronet.nl
Internet www.voxetlingua.nl

VOX ET LINGUA |

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

Alt Kam Boer advocaten

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

*Voor al uw
ambtelijke
opdrachten*

*Wij incasseren net zo snel
uw onbetaalde nota's*

BUIK EN VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarders

info@buik-vanderhorst.nl
www.deurwaarder-leiden.nl

BUIK EN VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarderskantoor

Boommarkt 3a
Postbus 11122
2301 EC Leiden
tel.: 071 - 5161015
fax: 071 - 5144877

**Pensioenadviesbureau
Mr. H.N.J. Bijvoet**

sinds 1982

Keizersgracht 403
1016 EK Amsterdam
www.chezpied.nl
nick.bijvoet@chezpied.nl
tel: 020 623 54 21

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51 **3044 AS Rotterdam**
Tel. 010 - 245 07 66 Fax 010 - 245 07 67

Gereedschapskist voor de advocaat die iets met mediation moet

.....
Lex van Almelo
 journalist

Mediation is een talent dat nog altijd op doorbreken staat. Iedereen schijnt er beter van te worden. De rechter omdat zijn werklast lager wordt als er veel wordt gemedieerd. De cliënt omdat hij zelf een oplossing kan bedenken die recht doet aan zijn werkelijke behoeften. En de advocaat, omdat hij zijn cliënten beter kan helpen – als raadsman of mediator. Toch blijft het aantal mediations in de praktijk ver achter bij de hoge verwachtingen.

Volgens de *believers* is de doorbraak in Nederland nu echt aanstaande. 'Geen mediation zonder advocatuur... en vice versa. Via internationale contracten, een voorstel van de wederpartij, corporate policies, of een wens van uw eigen cliënt, komt u in de toekomst steeds vaker voor de keuze te staan: wel of geen mediation. Goede voorbereiding is dus noodzaak,' schrijft Manon Schonewille in *Toolkit Mediation Advocacy*. 'Een goede advocaat moet natuurlijk de juridische hamer beheersen maar behoort daarnaast nog een scala van andere gereedschappen in zijn toolkit te hebben', schrijven advocaat John Bosnak en de Amerikaanse hoogleraar Hal Abrahamson in het voorwoord.

Mengeling

Wie als advocaat inderdaad wordt geconfronteerd met mediation, zou eens moeten rommelen in deze op de Nederlandse advocatuur toegesneden gereedschapskist. Het boek is een mengeling van theorie en praktijk. Manon Schonewille heeft vanuit haar praktijkervaring en overzicht het leeuwendeel van het boek geschreven. Zij is directeur

van ACBMediation, het centrum voor conflictbemiddeling van VNO-NCW.

Piet Wackie Eysten (oud-advocaat en oud-algemeen deken) bespreekt juridische en administratieve instrumenten, zoals de verwijzingsovereenkomst mediationclausules en de mediation-overeenkomst. Verder gaat hij in op de Gedragsregels, het tuchtrecht en de aansprakelijkheid van advocaten, respectievelijk mediators. Wackie Eysten loopt ook verschillende rechterlijke uitspraken langs over mediation. Bijvoorbeeld over de vraag of een mediationclausule geldig is, in hoeverre de rechter rekening houdt met mediation en wat je aan een vaststellingsovereenkomst hebt.

Ander gereedschap

Het lijvige handboek bestaat uit vier delen. In het eerste deel krijgt de lezer een overzicht van verschillende methoden en diverse hulpmiddelen om de juiste keuze te maken uit die methoden, zoals de conflictscan, de kosten-batenanalyse en de risicoanalyse. Het tweede deel gaat over de manieren waarop je als mediator/advocaat het proces van mediations kunt plannen, voorbereiden en bewaken. Daarna komen de belangrijkste onderhandelings technieken en mediationinterventies aan de orde.

Papieren wijsheid

Het boek bevat bijzonder veel informatie, die puntig en overzichtelijk wordt gepresenteerd. De lezer wordt met visuele middelen door het boek geloodst. Er zijn aparte iconen voor bijvoorbeeld definities, technische uitleg, websites, aanbevolen literatuur en tips. De vormgevers hebben kortom alles gedaan om de overvloedige informatie op een handzame wijze te ontsluiten en het praktische gehalte van de informatie is hoog. Het boek wemelt van de checklists, vergelijkingsformulieren, over-

.....

Toolkit mediation advocacy

Manon Schonewille e.a., Boom Juridische uitgevers, www.bju.nl
 ISBN 978 90 5454 883 6. 468 p. € 49,50.

zichtjes en stroomdiagrammen. Het boek kan advocaten prikkelen eens ander gereedschap uit de kist te halen dan de vertrouwde juridische hamer. Met het laatste slotakkoord, waarin Jacques de Waart fabels over mediation wegwuift met feiten, wordt de advocaat daar nog eens toe aangezet. Mediation is iets anders dan schikken en is een snelle efficiënte en met waarborgen omklede wijze van geschiloplossing, die ook toegevoegde waarde heeft als het gewenste resultaat niet wordt behaald. 'Ook als je een ijzersterke juridische positie hebt, biedt mediation voordelen.'

Hoewel de informatie, zoals gezegd, zeer toegankelijk wordt opgediend, blijft het papieren wijsheid. Het goed en juist getimed toepassen van de mediationstechnieken is niet iets wat je uit een boek kunt leren. Het boek is daarom vooral van waarde voor advocaten die niet zelf als mediator optreden, maar als adviseur met mediation in aanraking komen.

Foto 's: Hollandse Hoogte

Woningwet per 1 april 2007 gewijzigd

Handhaving bouwregelgeving procedureel vereenvoudigd

maar inhoudelijk even complex

De gewijzigde Woningwet zit systematisch overzichtelijker in elkaar. Dit betekent niet een verbeterde handhaving van bouwregelgeving, want veel van de normen zijn nog steeds ingewikkeld. Mr. A.G.A. Nijmeijer zet de belangrijkste veranderingen van de Woningwet op een rij, zoals de invoering van de zorgplicht en de zaaksgebonden werking van bestuursrechtelijke handhavingsbesluiten.

.....
mr. A.G.A. Nijmeijer
Hoofddocent bestuursrecht te Nijmegen
en advocaat te Enschede!
.....

Voor de (bouw)praktijk zijn de regels van de Woningwet die zien op het verlenen van bouwvergunningen en de handhaving van bouwregelgeving erg belangrijk. Deze regels zijn per 1 april 2007 gewijzigd. De materiële normen waaraan bestaande bouwwerken of nieuwbouw moeten voldoen, zijn niet veranderd. Wel wordt aan deze normen op een andere manier getoetst, respectievelijk worden ze anders gehandhaafd, opdat de burger een grotere verantwoordelijkheid krijgt bij de naleving. Bovendien wordt de verantwoordelijkheid van de overheid voor toezicht en handhaving benadrukt.

Aanschrijvingsbevoegdheden ingeperkt

De aanschrijvingsbevoegdheden van hoofdstuk III van de Woningwet zijn grotendeels afgeschaft. Voorheen waren juridisch gezien twee besluiten vereist

.....
1 Tonny Nijmeijer is universitair hoofddocent bestuursrecht, in het bijzonder omgevingsrecht, bij de Vaksectie Bestuursrecht van de Radboud Universiteit Nijmegen. Tevens is hij verbonden aan KienhuisHoving advocaten en notarissen te Enschede. Hij publiceerde eerder het artikel 'Vergunnen en handhaven met de gewijzigde Woningwet' in Bouwrecht 2006, p. 785-795. Op verzoek van de redactie van het *Advocatenblad*, is voornoemd artikel bewerkt tot de onderhavige verkorte bijdrage.

om bijvoorbeeld een bestaande woning die in strijd is met de eisen van het Bouwbesluit 2003 aan de geldende normen te laten voldoen. Eerst moesten B&W een aanschrijving doen uitgaan en pas als aan die aanschrijving niet binnen de gestelde termijn werd voldaan, ontstond de bestuursrechtelijke handhavingsbevoegdheid, in de vorm van bestuursdwang of dwangsom.² Sinds 1 april jl. kan in de meeste gevallen direct bestuursrechtelijk worden opgetreden.

Niet alle aanschrijvingsbevoegdheden zijn vervallen. In drie gevallen moet net als voorheen eerst worden aangeschreven voordat bestuursdwang of dwangsom mogelijk is. Het gaat dan om het geval dat (a) een bestaand bouwwerk op een hoger niveau moet worden gebracht dan

.....
2 Het handhavingsbesluit kan in voorkomend geval wél tegelijk met het aanschrijvingsbesluit bekend worden gemaakt; zie art. 26 lid 2 Ww.

het Bouwbesluit 2003 of de bouwverordening vereisen, (b) er sprake is van strijd met redelijke eisen van welstand en (c) een gebouw (of erf of terrein) dat bijvoorbeeld op grond van de Opiumwet gesloten is verklaard, opnieuw in gebruik wordt genomen.³

Zorgplicht

Nieuw is de introductie van een 'zorgplicht' in de Woningwet (art. 1a). Doel hiervan is het bieden van een 'vangnet' om een eind te kunnen maken aan (dreigend) gevaar voor de veiligheid of de gezondheid door de staat waarin een bouwwerk, standplaats open erf of terrein zich bevindt. Daarnaast verplicht de wet ertoe zorg te dragen dat door het gebruik of de sloop van een bouwwerk, standplaats open erf of terrein, geen gevaar voor de veiligheid en de gezondheid ontstaat of voortduurt. Er wordt dus onderscheid gemaakt tussen de staat van bouwwerken en het gebruik ervan.

Afgewacht moet worden of de bouwregelgeving vaak op basis van deze zorgplichten zal gaan worden gehandhaafd en of de bestuursrechter een handhavingsbesluit dat enkel is gebaseerd op schending van de zorgplicht, aanvaardbaar acht. Feit is dat de zorgplichten die in andere wetten al langer voorkomen, zoals in de Wet milieubeheer, niet of nauwelijks als zelfstandige handhavingsgrondslag worden gebruikt. Het is aan gemeenten om wat betreft de 'Woningwet zorgplicht' de proef op de som te nemen.

Andere rol bouwvergunning; uitdrukkelijk toestaan

Voorheen kon door de overheid niet tegen de houder van een bouwvergunning

Belangrijkste wijzigingen

- * vereenvoudiging van aanschrijfinstrumentarium;
- * aanpassing van handhaving aan de Awb;
- * introductie van zorgplicht voor veiligheid en gezondheid;
- * gewijzigde status en verlening van bouwvergunning;
- * tijdelijke bouwvergunning voor seizoengebonden bouwwerken;⁴
- * introductie van zaaksgebonden werking van bestuursrechtelijke handhavingsbesluiten.

ning worden opgetreden als hij, conform de verleende bouwvergunning, niettemin in strijd handelde met het Bouwbesluit 2003 of de bouwverordening. De bouwvergunning 'prevalerde' ten opzichte van het Bouwbesluit 2003 en de bouwverordening, aldus vaste jurisprudentie.⁵

Dat is sinds 1 april jl. anders. Eenieder is sindsdien verplicht om bij het bouwen het Bouwbesluit 2003 en de bouwverordening in acht te nemen. Die nieuwe verplichting is te vinden in art. 1b (Bouwbesluit) en art. 7b Ww (bouwverordening). Zeer belangrijke uitzondering is echter dat ook op basis van de thans geldende Woningwet niet aan het Bouwbesluit 2003 of de bouwverordening hoeft te worden voldaan als de bouwvergunning het afwijken van die regelingen 'uitdrukkelijk toestaat'.⁶ De prevalerende werking van de bouwvergunning blijft dus bestaan mits de houder van de vergunning in rechte kan aantonen dat hem voor de

afwijking door B&W bouwvergunning is verleend.⁷

De prangende vraag is dan natuurlijk wat in dit verband onder 'uitdrukkelijk toestaan' moet worden begrepen. Die vraag is in de toelichtende stukken bij de Woningwet expliciet door de wetgever beantwoord: de afwijking moet blijken uit 'gegevens en bescheiden bij de aanvraag, uit de tekening, dan wel uit voorwaarden die aan de vergunning zijn verbonden'.⁸ Naarmate de aanvraag om bouwvergunning en de daarbij behorende tekeningen en bescheiden vollediger zijn, zal de houder van de op basis van die aanvraag verleende bouwvergunning zich vaker kunnen beroepen op het feit dat hem een afwijking van Bouwbesluit 2003 en/of bouwverordening uitdrukkelijk is toegestaan. Aan de toetsing van een ingediend bouwplan komt sinds 1 april jl. dus onverminderd een grote (mischien wel een nog grotere) juridische betekenis toe.⁹

Aanvulling incomplete bouwaanvraag

Art. 47 Ww is geschrapt. In dat artikel was de termijn bepaald waarbinnen de aanvrager zijn bouwaanvraag kon aanvullen. Door deze wijziging kan nu elke gemeente per geval bepalen welke termijn geldt voor de aanvulling van een incomplete bouwaanvraag.¹⁰ Dat komt de rechtszekerheid niet ten goede en, belangrijker, de thans bestaande onbepaaldheid van de aanvullingstermijn lijkt lastig te verenigen met het gegeven dat de Woningwet op verschillende plaatsen fatale beslistermijnen kent. Om daaraan enigszins tegemoet te komen, is het denkbaar is dat gemeenten beleidsregels gaan hanteren voor de te gunnen termijn voor aanvulling van bouwaanvragen. Ontbreken beleidsregels dienaangaande, dan zal per incomplete bouwaanvraag door B&W

4 Dit element zal in deze bijdrage verder onbesproken blijven. Verwezen zij naar art. 45 lid 6 Woningwet en naar mijn genoemde bijdrage in Bouwrecht.
5 Onder meer ABRvS 11 januari 2001, BR 2001, p. 507; Gst. 7144, 5 en ABRvS 4 december 2002, BR 2003, p. 408.
6 Art. 1b lid 1 (nieuwbouw) en lid 3 (bestaand); art. 7b lid 1 (nieuwbouw) en lid 4 (bestaand).

7 NB: een dergelijke bouwvergunning is strikt genomen onrechtmatig verleend, want kennelijk in strijd met de toetsingsgronden genoemd in art. 44 lid 1 sub a respectievelijk sub b Woningwet.
8 Kamerstukken II 2005/06, 29 392, nr. 13, p. 2.
9 Vermelding verdient dat art. 44 lid 1 Woningwet sinds 1 april jl. is vormgegeven als een 'aanneemelijkheidstoets'.
10 Art. 4:5 Awb is nu onverkort van toepassing op bouwaanvragen. Dit artikel heeft het slechts over 'redelijke' termijnen.

3 Zie de art. 13, 13b en 14 Woningwet.

moeten worden gemotiveerd waarom tot een bepaalde aanvullingstermijn is besloten.

Handhavingsbevoegdheid en beleid

Nieuw in de Woningwet is dat de minister van VROM de bevoegdheid heeft om B&W ertoe te dwingen gevolg te geven aan een reeds door hen genomen bestuursrechtelijk handhavingsbesluit, dan wel om een dergelijk besluit te nemen en uit te voeren.¹¹ Bij verzuim aan de zijde van B&W, kan de minister voor rekening van de gemeente tot handhaving overgaan.

Nieuw is ook dat B&W jaarlijks bekend moeten maken wat hun voornemens zijn op het gebied van handhaving van de hoofdstukken I tot en met IV van de Woningwet. Het gaat hier om beleidsregels inzake de handhavingsbevoegdheid, zodat B&W in beginsel conform dit handhavingsbeleid zullen moeten handelen.¹² Door de verplichting om de beleidsvoornemens bekend te maken worden gemeenten gedwongen na te denken over hun handhavingsbeleid. Dat is goed. Maar het garandeert geen adequaat toezicht op de naleving van de bouwregelgeving. De mate van toezicht en de adequaatheid daarvan blijken in de praktijk namelijk steeds primair afhankelijk te zijn van beschikbare tijd, geld en mankracht. Daaraan verandert de gewijzigde Woningwet niets.

Zaaksgebonden handhavingsbesluiten

Een handhavingsnoviteit in de Woningwet is art. 100e Woningwet waarin is bepaald dat de bestuursrechtelijke handhavingsbesluiten mede gelden jegens alle rechtsopvolgers van diegene aan wie het handhavingsbesluit is gericht. Hiermee krijgt het handhavingsbesluit een zaaksgebonden karakter. In dat verband verdient vermelding dat de Woningwet thans ook verbiedt om een bouwwerk

Als men niet weet hoe de regel luidt, kan men ook geen strijd met die regel vaststellen

in stand te laten dat is gebouwd zonder of in afwijking van een bouwvergunning (art. 40 lid 1 sub b Woningwet). De handhavingsmogelijkheden zijn daarvoor zonder meer verruimd.

Met het zaaksgebonden karakter wordt tegengegaan dat een overtreder door eigendomsoverdracht aan bestuurlijke handhaving kan ontkomen. Ook het kostenverhaal en de inning van dwangsommen kunnen jegens de (zelfde) rechtsopvolger plaatsvinden. Omdat een en ander grote financiële gevolgen kan hebben voor diegene die een woning koopt die door de rechtsvoorganger in strijd met de regels is gebouwd, bepaalt art. 100e lid 2 Woningwet dat van een zaaksgebonden werking alleen sprake is indien het desbetreffende handhavingsbesluit tijdig (door het bestuursorgaan) is aangeboden bij de openbare registers als bedoeld in art. 3:16 BW. Gebeurt dit tijdig (dat wil zeggen na de bekendmaking van het handhavingsbesluit en vóór de eigendomsoverdracht van de onroerende zaak) dan kan de effectiviteit van bestuurlijke handhaving (verder) worden vergroot.

Vergunning en vastgoedverkeer

Door de wijzigingen per 1 april jl. is de systematiek van de Woningwet duidelijker geworden en sluit deze beter aan bij de Awb. Aan de inhoudelijke complexiteit van de bouwregelgeving

is evenwel niets veranderd. Voor zover de complexiteit van de regels aan een deugdelijke handhaving van bouwregelgeving in de weg staat, heeft de gewijzigde Woningwet (nog) geen oplossing gebracht. Als men niet weet hoe de regel luidt, kan men ook geen strijd met de regel vaststellen. Dat geldt trouwens niet alleen voor de handhaving van bouwregelgeving.

De wijziging van de Woningwet had vooral een publiekrechtelijk doel: verbetering van handhaving en naleving van bouwregelgeving. Dat publiekrechtelijke doel heeft echter een 'bijvang' in het civielrechtelijke vastgoedverkeer. Was bijvoorbeeld vóór 1 april jl. gebouwd conform een onherroepelijke bouwvergunning, dan was men gevrijwaard tegen overheidsoptreden wegens het bouwen in strijd met de bouwregelgeving. Naar huidig recht is de onherroepelijkheid van de bouwvergunning niet doorslaggevend. Wil de koper van een bouwwerk zeker zijn van zijn rechtspositie, dan zal nagegaan moeten worden wat in het kader van de bouwvergunningverlening precies is aangevraagd. Dat maakt de rol van de onherroepelijke bouwvergunning in het vastgoedverkeer tot een andere. In het verlengde daarvan: ook op de werkzaamheden van de notaris, de makelaar en voor de informatieplicht tussen verkoper en koper, heeft de gewijzigde Woningwet invloed.

'Nieuw': Tijdschrift voor Bouwrecht

Met ingang van 1 januari 2008 eindigt de samenwerking tussen het Instituut voor Bouwrecht en Kluwer met betrekking tot het tijdschrift *bouwrecht*. Sinds 1964 was het Instituut voor Bouwrecht (IBR) redactioneel verantwoordelijk voor dit tijdschrift. In plaats daarvan zal het IBR nu zelf het *Tijdschrift voor Bouwrecht* (TBR) gaan uitgeven, om haar positie als bouwrechtelijk kenniscentrum verder uit te bouwen. Het *Tijdschrift voor Bouwrecht* zal in omvang, opzet en inhoud overeenkomen met het tijdschrift *bouwrecht*. De online variant zal tevens oude jaargangen van het tijdschrift *bouwrecht* bevatten. De meeste leden van de huidige redactieraad zullen evenals de annotatoren en andere vaste auteurs meewerken aan TBR. Voor het afsluiten van abonnementen op het *Tijdschrift voor Bouwrecht* per 1 januari 2008: www.ibr.nl/bouwrecht. Meer informatie: eindredacteur mr. Rob W.M. Kluitenberg, tel. 070-3141502, redactie@ibr.nl.

11 Een besluit van de minister gebaseerd op art. 100b is niet appellabel, aangezien dit artikel op de negatieve lijst van de Awb (art. 8:5 Awb) wordt geplaatst; zie Kamerstukken II 2005/06, 29 392, A, art. I IV.
12 Vergelijk art. 4:84 Awb. Dit artikel formuleert een plicht tot afwijking van een beleidsregel in, kort gezegd, bijzondere gevallen.

Mijlpaalarrest

Mr. Bouman kijkt terug op de DES-zaak

Hoe liepen de zaken die ten grondslag lagen aan wat later mijlpalen in de jurisprudentie werden? We kijken terug met de advocaat van toen.

Probleem bij de cassatie was dat alle Haagse cassatiekantoren al aan de zijde van gedaagden stonden

Leonie Rammeloo
redactielid

In 1984 ben ik benaderd door de DES-Aktiegroep. Na berichtgeving over het DES-schandaal in de Verenigde Staten was deze Aktiegroep opgericht om de belangen van de talrijke DES-dochters in Nederland te behartigen. Er hebben er zich zo'n 20.000 gemeld, van wie overigens slechts een klein aantal leed aan "carcinomen van het urogenitale stelsel", zoals de HR dat zo netjes zegt. Ons werd gevraagd degenen aansprakelijk te stellen die verantwoordelijk waren voor het op de markt brengen van het middel DES. Mijn compagnon Lowik Eykman en ik hebben deze zaak toen – grotendeels pro Bono – opgepakt. Aldus Hessel Bouman, gedurende veertig jaar advocaat, laatstelijk bij Trinité Van Doorne, en sinds 1998 in ruste.

'Een groepsactie vonden wij niet doenlijk. Namens zes DES-dochters hebben we de grootste tien Nederlandse producenten gedagvaard. Zij, jonge vrouwen, soms nog tieners, waren ondanks hun narigheid – soms denk ik:

mede door – vroeg wijs en volwassen, opgewekt en vol geestkracht. Hun moeders hadden het vaak zwaar. Het middel was decennialang door artsen over de hele wereld aan miljoenen zwangere vrouwen voorgeschreven, ter voorkoming van zwangerschapscomplicaties. Toch voelden veel moeders zich schuldig. We hadden het gevoel met meer bezig te zijn dan enkel juristerij.

Nadat in 1986 de dagvaarding was uitgebracht, is in alle instanties voluit geprocedeerd. Aan de dupliek van de producenten waren wel 128 producties gehecht! Dit heeft mij bij pleidooi bij de rechtbank – overigens het langste pleidooi in mijn carrière: een hele dag – de opmerking ontlokt of mijn tegenpleiter zijn zeeffunctie soms door een vergiet had vervangen.

We hebben steeds gemeend een goede zaak te hebben. Probleem bij het instellen van cassatie was dat alle Haagse cassatiekantoren al aan de zijde van gedaagden stonden. Grote waardering heb ik nog steeds voor Dick Bouma van Pels Rijcken, die zich na overleg en met instemming van zijn cliënten onttrok, zodat Gerbrandt Snijders voor ons de cassatie heeft kunnen doen. Door de con-

De kern van DES

Op grond van artikel 6:99 BW (alternatieve causaliteit), dat ook geldend recht was in de periode 1953–1967, kon een grote groep producenten van het middel DES aansprakelijk worden gehouden, hoewel niet meer te achterhalen viel van welke producent het gebruikte middel afkomstig was. Bovendien konden benadeelden volstaan met het dagvaarden van één van de aansprakelijke personen; van benadeelden kon niet worden geëist dat zij stelden – en bewezen – wie tot de kring van de aansprakelijke personen behoorde.

(HR 9 oktober 1992, NJ 1994/535 met noot CHB en VR 1993/19 met noot WWC.)

clusie van A-G Hartkamp kregen we weer hoop; als eerste gaf hij ons (gedeeltelijk) gelijk met zijn "marktaandeelaansprakelijkheid".

Op de dag van de uitspraak gingen we met zo'n dertig mensen naar de Hoge Raad. Met de duim zou ik cliënten duidelijk maken of de overwegingen gunstig waren of niet. Naarmate het voorlezen vorderde, bleef mijn duim omhoog staan. Daarna, op de gang, is tegelijkertijd gejuicht en gehuild.

Hoewel met deze uitspraak nog maar één hobbel genomen was, de alternatieve causaliteit, is de zaak niet verder uitgediept. Uiteindelijk is er een DES-fonds tot stand gekomen, van producenten en verzekeraars. Nu, vijftien jaar na het arrest, komen er eindelijk schadeloosstellingen los.'

Uw zaak op orde met ElsevierOrde

Personen & Familierecht

Arbeidsrecht

Met ElsevierOrde kunt u eenvoudig en digitaal uw cliëntdossier opbouwen en aanvullen met relevante informatie, wet®elgeving en jurisprudentie.

Zo houdt u het overzicht, werkt u efficiënt en kunt u zich professioneel onderscheiden van uw concurrent.

Voor meer informatie:

Elsevier Juridisch - T 070 441 51 55 - E juridisch@reedbusiness.nl

ElsevierOrde

www.elsevierjuridisch.nl

Moordkuil

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

Commotie over Overleveringswet te laat

.....
W.R. Jonk

advocaat te Amsterdam
.....

Op 10 juli jl. oordeelde de Amsterdamse Rechtbank dat de overlevering van Robert Hörchner aan Polen werd toegestaan. In de uitzending van 12 juli jl. besteedde het tv-programma Netwerk daar uitgebreide aandacht aan, waarbij onder meer PvdA-Kamerlid Aleid Wolfsen de nodige kritiek had op de overlevering van Hörchner. Wolfsen zei de Kamervragen van de SP te steunen.

Op zichzelf is de verontwaardiging over de overlevering van Hörchner terecht. Met name waar het gaat om het feit dat de enkele stelling dat een verdenking tegen hem is gerezen, zonder enige onderbouwing, laat staan bewijs, tot overlevering aan Polen kan leiden, zijn de gevoelens van Hörchner zeer voorstelbaar. De commotie die is ontstaan in de media en bij de politiek zijn echter niet terecht.

Nederland levert al enkele decennia onderdanen uit aan de meest uiteenlopende landen. Enkele voorbeelden van landen waarin vermoedelijk evenmin vertrouwen bestaat, maar waarmee wel uitleveringsverdragen zijn gesloten zijn Moldavië, Oekraïne en sinds kort de Verenigde Arabische Emiraten.

Voor al die landen geldt, evenals in de zaak van Hörchner,

het vertrouwensbeginsel: behoudens tegenbewijs wordt de juistheid van de informatie uit de verzoekende staat aangenomen. Ook geldt voor het overgrote deel van de uitleveringsverdragen dat de verzoekende staat geen bewijs hoeft te overleggen van de feiten waarvan de opgeëiste persoon verdacht wordt.

Sinds de totstandkoming van de Overleveringswet is de overlevering aan EU-lidstaten nog verder vereenvoudigd. Sinds mei 2004 heeft Nederland via de Overleveringswet meer dan 1500 verzoeken gehad tot overlevering,¹ waarvan het overgrote deel uiteindelijk wordt toegewezen. Zelden of nooit is daaraan enige aandacht besteed, door media of politiek. Ook voor deze overleveringen is echter nooit enig bewijs overgelegd door de verzoekende staat, terwijl ook deze personen in groten getale aangeven niets te maken te hebben met de feiten die hen verweten werden.

Het stellen van vragen aan de minister van Justitie kan op zich geen kwaad. Maar het wel te laat. De Overleveringswet is met grote meerderheid van stemmen aangenomen, ook de PvdA stemde voor het wetsvoorstel. Van de twaalf ingediende moties, die vrijwel alle tot doel hadden de rechtspositie van de opgeëiste persoon te verbeteren, werd

er slechts één aangenomen.² De politiek zou zich niet moeten bezighouden met het op basis van een enkele zaak stellen van vragen aan de minister. De reactie op de toevallige omstandigheid dat Robert Hörchner bij machte is de media te mobiliseren, doet tekort aan al die andere opgeëiste personen, die zonder enige kritiek van de zijde van de media en/of de politiek zijn overgeleverd.

De leden van het parlement zouden zich bij de beoordeling van implementatiewetgeving van Europese regelgeving beter moeten realiseren welke effecten de wetgeving heeft op de positie van opgeëiste personen, met name Nederlandse onderdanen. De vragen die nu gesteld worden naar aanleiding van de zaak-Hörchner, hadden veel eerder gesteld moeten worden. Eventuele garanties die Hörchner krijgt ten aanzien van controle op de (voortgang van de) procedure in Polen, de zorg voor goede rechtsbijstand en alle overige garanties voor personen die met instemming van de Nederlandse rechter in het buitenland terecht moeten staan, zullen voor alle opgeëiste personen moeten gelden. Laten we hopen dat de politiek ook zonder media-aandacht de vinger aan de pols zal houden.

.....
² Stemmingen, *Handelingen II*, 2003-2004, nr. 31, p. 2180-2181.

.....
¹ Centraal Bureau voor de Statistiek, *Webmagazine*, 2 juli 2007.

De audits op grond van de Kwaliteitsstandaard 2007 zijn enige tijd geleden op gang gekomen. Wat zeggen de auditors zelf over hun eigen (aanvankelijke) scepsis en die van ontvangende advocaten? Hoe zien zij interview én hoe kijken ze in valkuilen? 'Het is een fabel dat grote kantoren per definitie goed georganiseerd zijn.'

Auditors de scepsis voorbij

.....
L.W.M. Wopereis
redacteur Orde
.....

De geïnterviewde advocaten, zes in getal, zijn óf eenpitter, óf werkzaam bij een kleiner kantoor. Ze leerden de audit proefondervindelijk kennen, of ze werden door de lokale Raad van Toezicht benaderd met de vraag of ze auditor wilden worden.

Aanvankelijk was een aantal van hen niet gediend van het verschijnsel. 'De eerste brief die hier binnenkwam over de audit heb ik verscheurd. Ik dacht: hier begin ik dus niet aan,' vertelt Lieke Fontijn, advocaat te Zeewolde. 'Ik was in eerste instantie tegenstander van de audit. Ik ben namelijk vóór het vrije beroep,' aldus Percy Tjong-A-Hung, advocaat in Amsterdam.

Beiden kwamen na verloop van tijd

tot inkeer, en zelfs zodanig dat ze besloten om zelf auditor te worden. Tjong-A-Hung: 'Geleidelijk drong het besef door: misschien is die audit zo slecht nog niet. We moeten als beroepsgroep bereid zijn om maatregelen te nemen ter bescherming van de cliënt. De controle op ons beroep dienen we, gezien onze privileges, zelf te organiseren.'

Anderen werden auditor omdat ze zo uit de eerste hand konden vernemen aan welke eisen hun eigen kantoor moest voldoen, of omdat ze werden gevraagd. 'Ik dacht: dat is een tweesnijdend zwaard. Leuk om te doen, en ook nuttig, want dan kan ik mijn eigen kantoor er goed op voorbereiden,' zegt de Haagse Advocaat Corine van Bodegom. Anne-Marie van Ginneken uit Utrecht werd auditor na een verzoek van de Raad van Toezicht: 'Dat verzoek was gericht aan het kantoor waar ik toen werkte. Al snel bleek dat ik het haasje was. Aanvankelijk zou ik er vijftig doen,

maar gelukkig heeft de kantooroudste de helft voor zijn rekening genomen. Ik wilde mijn praktijk en docentschap in de Beroepsopleiding wel overeind kunnen houden.'

Liane van Etten van Advokatenkollektief Sloetstraat in Arnhem koos om een principiële reden voor het auditor-schap. 'Zolang de audit niet baliebreed verplicht is, vind ik het goed dat kantoren worden geaudit door auditoren die zelf werkzaam zijn in de gefinancierde rechtshulp.'

'Intense droefenis'

De ervaringen met de audits lopen sterk uiteen. Lieke Fontijn zag in die eerste ronde bij sommige kantoren 'een intens grote droefenis, een ongeorganiseerde chaos'. Volgens haar heeft het belang de audit zich snel bewezen, want, zo voegt ze daar aan toe: 'Dat kom je nu niet meer tegen.'

Liane van Etten draaide in de eerste

.....
Lieke Fontijn zag in die eerste ronde bij sommige kantoren 'een intens grote droefenis, een ongeorganiseerde chaos. Dat kom je nu niet meer tegen.'
.....

Foto's: Jiri Büller

.....
Hans Vogel: 'Ik kwam bij een eenpitter die er eigenlijk geen zin meer in had. Die man is na de audit volledig omgeslagen, hij heeft zijn kantoor weer helemaal opgekalefaterd.'
.....

.....
Corine van Bodegom: 'Ik dacht: leuk om te doen, en ook nuttig, want dan kan ik mijn eigen kantoor er goed op voorbereiden.'
.....

ronde niet mee, en was in de tweede ronde juist verrast door het niveau van veel kantoren: 'Er is ons nooit een rad voor ogen gedraaid, en wij zijn ook geen vreselijk rare dingen tegengekomen. Wat mij juist opviel is dat advocaten zo superserius met hun praktijk bezig zijn.'

Vrijwel alle auditors zijn advocaten tegengekomen die, na aanvankelijke tegenzin, in de audit aanleiding zagen om de boel eens flink op te schonen. Hans Vogel, advocaat in Roermond: 'Ik kwam bij een eenpitter die er eigenlijk geen zin meer in had. De sprankeling was eruit. Die man is na de audit volledig omgeslagen. Hij heeft zijn kantoor weer helemaal opgekalefaterd, terwijl hij vreselijk tegen de audit opzag.' Fontijn: 'Vaak ging het om advocaten die zelf ook wel wisten dat ze fout zaten. Hadden ze de boel naar aanleiding van de audit eenmaal aangepakt, dan waren ze zelf nog het meest opgelucht.'

Een auditverklaring weigeren, dat komt overigens maar weinig voor. Fontijn deed het één keer. 'Bij zo'n beslissing ga je niet over één nacht ijs. Je belt met collega-auditors, je zoekt naar alternatieven. Hoe het met die advocaat is afgelopen, weet ik niet. Ik weet alleen dat hij niet tegen mijn weigering in beroep is gegaan.' Ook Anne-Marie van Ginneken volhardde één keer: 'Dat was een beginnende advocaat. Hij stuurde bijvoorbeeld geen opdrachtbevestiging aan zijn cliënten. Als hij er tóch een stuurde, dan was die vanwege zijn

handschrift onleesbaar. Bij de heraudit bleek dat hij niets met mijn aanbevelingen en verbeterpunten had gedaan. Hij tekende eerst nog bezwaar aan, maar later heeft hij de zaak laten rusten.'

Tjong-A-Hung werd een keer in de maling genomen, vindt hij zelf: 'Het ging om twee oudere confrères, die aangaven dat ze hun praktijk afbouwden en op korte termijn zouden stoppen. Met die achtergrondinformatie én het feit dat het de eerste toets was, heb ik hun organisatie enigszins rekkelijk beoordeeld. Daar heb ik spijt van gekregen, want het jaar erop gingen ze vrolijk door. Maar dat is dan voor de volgende auditor.'

Andere auditoren wijzen op andere valkuilen. Hans Vogel vindt dat de audit baliebreed moet worden, want 'het is een fabel dat grote kantoren per definitie goed georganiseerd zijn'. Juist grotere kantoren kennen vaak een "van oudsher"-cultuur die erg moeilijk te doorbreken is. Het zijn doorgaans kantoren die succesvol zijn, immers groot geworden, dus wat kan er dan mis zijn? Fontijn wijst op kantoren met meerdere vestigingen: 'In de ene plaats kan alles perfect op orde zijn, maar dat zegt helemaal niets over de vestiging in een andere plaats.'

Nieuwe elementen

De auditoren zijn verdeeld over nieuwe elementen als intervisie en (deels nieuw) het klanttevredenheidsonderzoek. Van Bodegom heeft zelf veel BOPZ-clënten,

en acht een tevredenheidsonderzoek onder die groep niet zinvol: 'Die mensen zijn vaak boos dat je ze niet al gisteren vrij hebt gekregen. Ze ontkennen veelal hun problemen, en vinden zelf dat er geen sprake is van gevaar of enige vorm van psychische stoornis. Ze nemen het mij dan kwalijk dat ik de rechter en de arts niet heb weten te overtuigen. En dan moet ik ze na afloop van het gesprek een formulier onder de neus duwen met de vraag hoe ze mijn dienstverlening waarderen?'

Anne-Marie van Ginneken is met haar strafrechtpraktijk eveneens sceptisch. 'Veel van mijn cliënten spreken geen of gebrekkig Nederlands. Soms raakt een cliënt gewoonweg uit beeld en komt hij pas weer in beeld bij een volgende arrestatie.'

Tjong-A-Hung meent dat er ten aanzien van intervisie vaak sprake is van koudwatervrees. 'Veel advocaten vinden intervisie "soft". Maar het gaat bij intervisie om één van de essentialia van ons vak: de communicatieve bejegening van de cliënt en anderen. "Er is niets harder dan de zachte kant," zei een collega eens. Zij heeft gelijk: je moet het én juridisch goed doen, én je moet goed communiceren.'

Hans Vogel merkt vooralsnog weinig van weerstand tegen intervisie, en hij vindt het ook 'onzin om er veel kabaal' over te maken. 'Wat is er tegen om eens een keer iets te doen waar je niet zoveel zin in hebt? Je raakt alleen maar breder georiënteerd.'

(advertenties)

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Controle werkzaamheden
- Fraude / Bedrijfsdiefstal

- Alimentatiezaken
- Handelsinformatie
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Hoemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

Stolk Advocaten

te Rotterdam

Zoekt

TWEE MEDEWERKERS/GEVORDERD STAGIAIRES
en een **STAGIAIRE (M/V)**

met gezonde belangstelling voor straf/familie/bestuursrecht.

Wij bieden prettige werksfeer en dito arbeidsvoorwaarden.
Wij verwachten rijbewijs, flexibiliteit, goede werklust.

Reageer binnen 10 dagen! Bergweg 192, 3035 BM Rotterdam
T 010.2653093 F 010.2653814

.....
Liane van Etten: 'Er is ons nooit een rad voor ogen gedraaid, en wij zijn ook geen vreselijk rare dingen tegengekomen.'
.....

.....
Anne-marie van Ginneken weigerde één keer een auditverklaring: 'Die beginnende advocaat stuurde bijvoorbeeld geen of een onleesbare opdrachtbevestiging. En later bleek dat hij niets met mijn aanbevelingen en verbeterpunten had gedaan.'
.....

.....
Percy Tjong-A-Hung: 'Ik was in eerste instantie tegenstander van de audit. Ik ben namelijk vóór het vrije beroep.'
.....

Advocaat-medewerker Arbeidsrecht

De sectie Arbeidsrecht is op zoek naar een medewerker die ervaring heeft op het gebied van (individueel en collectief) arbeidsrecht.

Advocaat-medewerker Ondernemingsrecht

De sectie Ondernemingsrecht is op zoek naar een medewerker die ervaring heeft op het gebied van ondernemings-, insolventie- en/of vennootschapsrecht. Goede beheersing van de Engelse taal is gewenst.

—
M/V
—

Ons kantoor

Ons kantoor, gelegen in het centrum van Utrecht, telt 24 advocaten en vijf secties: Arbeidsrecht, Aansprakelijkheid en Verzekeringen, Ondernemingsrecht, Vastgoed en Familierecht. Op deze rechtsgebieden staan wij (beursgenoteerde) ondernemingen, instellingen en particulieren bij. Wij hebben hart voor ons vak en zijn van mening dat een goede adviespraktijk niet zonder proceservaring kan.

Informatie

www.bs-advocaten.nl

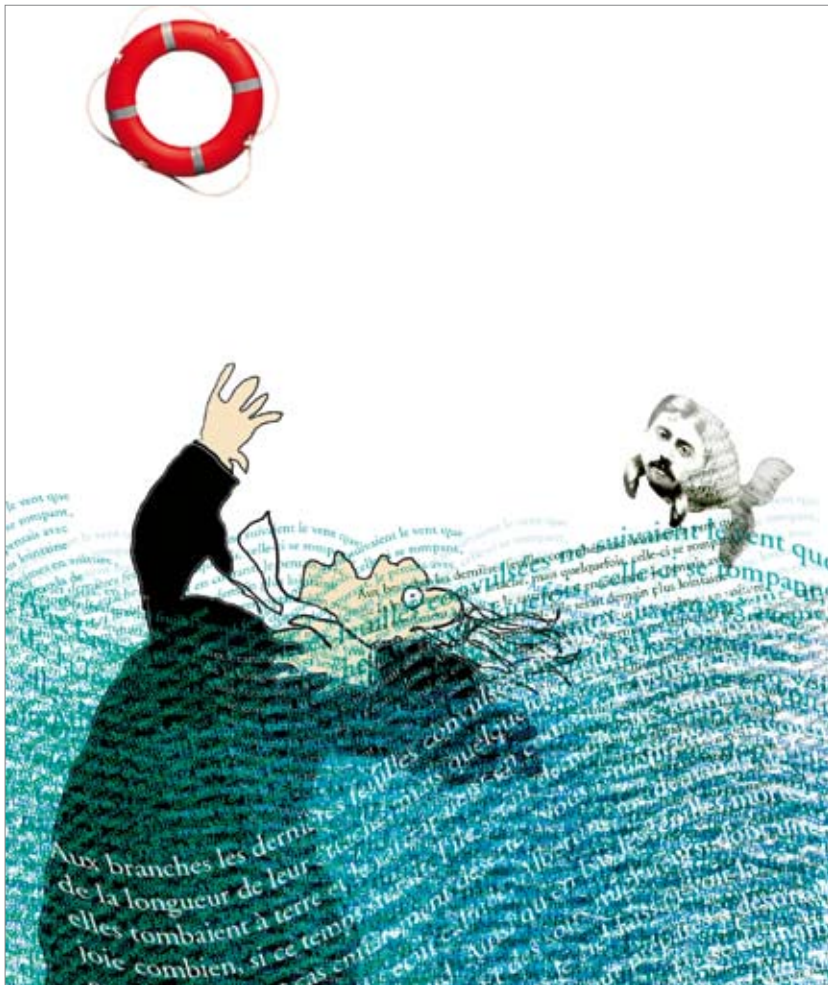
Mr. J.H. Vegter (Arbeidsrecht) 030 234 72 30

Mr. E.L.A. van Emden (Ondernemingsrecht) 030 234 72 75

Schriftelijke sollicitaties gaarne vóór 1 september richten aan Bosselaar & Strengers Advocaten t.a.v. Mr. J.H. Vegter, Postbus 516, 3500 AM te Utrecht.

rechter schrijft terug

Jan van der Does

Het pleidooi van mr. Douwe Veldtman

Halverwege het pleidooi was mr. Douwe Veldtman in een zin beland die hem geen enkel zicht op afronding leek te bieden. Hoewel, het woord 'zin' geeft niet goed weer wat er aan de hand was. Het was niet zozeer een zin, maar een kronkelig pad, bestaande uit invallen, metaforen en bijvoeglijke naamwoorden. Het hele gebinte werd bijeengehouden door woorden als: gelet op, alsmede, al was het al, niettegenstaande, en meer van die inlassingen die een wisseling van koers mogelijk maken. Maar hoe kon hij ooit veilig terugkeren naar de basis? Hij was als een solist, die los van het stilgevallen orkest aan een vrije improvisatie was begonnen, en van toonsoort naar toonsoort huppelde, terwijl de dirigent in gespannen concentratie afwachtte wanneer het orkest weer in volle harmonie zou kunnen aanhaken. Soms weet de solist de weg terug niet te vinden, en valt ook de luisteraar ten prooi aan een stijgende beklemming.

Zo was het ook bij het betoog van mr. Veldtman.

Het is niet mijn gewoonte om mee te lezen met pleitaantekeningen. Het eerste wat een rechter doet als hij ze aangeboden krijgt, is het tellen van de pagina's en het op grond van die optelsom berekenen van de tijd die het pleidooi zal vergen. Als de geschatte lengte de goede procesorde in de war dreigt te schoppen, is bij voorbaat een irritatiegrens bereikt.

En afgezien daarvan: het meelezen gaat in een duidelijk sneller tempo dan het meeluisteren, zodat de lezende rechter al vanaf de eerste pagina de sprekende advocaat ver vooruit is gesneld.

Nog een nadeel: een meelezende rechter mist een groot deel van de voordracht, terwijl toch ook daarin de overtuigingskracht schuilt.

Pleitaantekeningen leiden eerder af dan dat ze houvast bieden.

Maar toen mr. Veldtman reddeloos verloren leek in het drijfzand van zijn eigen bijzinnen, en hij het hoofd steeds dieper in zijn papieren verborg, werd ik te ongerust om passief dit drama te horen voltrekken.

Ik schoof het exemplaar van de pleitaantekeningen dat de griffier voor zich had naar mij toe en zocht de omineuze zin op. Hij bleek toch te eindigen. Ik telde de regels, het waren er 37. En die 37 regels hadden elk ongeveer 10 woorden zodat de gehele zin uit ongeveer 370 woorden bestond. Na de Franse schrijver Proust, die begin vorige eeuw een paar meter woorden aaneen wist te rijgen tot één zin, en daarmee elke uitgever voor vele jaren kopschuw had gemaakt, was dit een unicum.

De lezer van Proust kan halverwege de zin het boek even wegleggen, een glaasje wijn inschenken, teruglezen en dromen bij uitstapjes die de schrijver zich heeft gepermitteerd. Mijmeren bij literatuur is een schoonheidservaring, mijmeren tijdens een pleidooi is een teken dat er iets fundamenteels fout is gegaan.

Toen mr. Veldtman uiteindelijk ongeschonden de zin had afgerond, laste hij een korte pauze in. Hij had niet minder dan een col beklommen. Hij keek even in mijn richting, alsof hij controleerde of ik nog aanwezig was. Een beetje een verlegen lachje. Wat had hem bezielde?

Toen hij bij de voorbereiding de zin laag voor laag had geconstrueerd, als een kathedraal die verschillende bouwstijlen verbergt, moet hij hebben gedacht dat hij hiermee in al zijn nuances een imponerend kunststuk zou afleveren. De rechtbank zou ervan opkijken! Maar toen de voordracht de mist inging, omdat onduidelijk was waar hij eigenlijk adem kon halen of een klemtoon leggen, toen leek hij het liefst te willen verdampen.

Het pleidooi werd voortgezet. De spanning gleed weg uit de zaal. De griffier ging verzitten. Iedereen probeerde de draad weer op te pakken. Mr. Veldtman concludeerde tot grondverklaring van het beroep. Mochten er vragen zijn, dan was hij uiteraard bereid die te beantwoorden.

ElsevierJuridisch.nl heeft voor u gespot:

Dineren in een hete luchtballon

ElsevierJuridisch
nieuws **lifestyle** opinie

Leerplan Beroepsopleiding najaarscyclus 2007

In de vergadering van de Algemene Raad d.d. 2 juli jl. is het leerplan Beroepsopleiding najaarscyclus 2007 vastgesteld. Ten opzichte van het leerplan van de voorjaarscyclus 2007 zijn vier aspecten gewijzigd.

1). Wijziging benaming afsluitend adviesgesprek Praktijkleer

De benaming van het afsluitend adviesgesprek Praktijkleer na de Praktijkleerblokken tussen de stagiaire en de trainers is gewijzigd in Eindgesprek Praktijkleer.

2). Vrijstellingsbeleid is gewijzigd

Op grond van de Stageverordening 2005 wordt voor het afleggen van toetsen in beginsel geen vrijstelling verleend. In de verordening is bepaald dat slechts vrijstelling van het volgen van onderwijs kan worden verleend. In de toelichting wordt dit beleid nader uiteengezet. Voor het cursusonderdeel Introductie in de Advocatuur is geen onderwijsvrijstelling mogelijk. Vanaf het voorjaar 2007 geldt hetzelfde voor het cursusonderdeel Praktijkleer (inclusief Basiscommunicatie Praktijkleer en Eindgesprek Praktijkleer). Vanaf het najaar 2007 geldt voorts dat geen onderwijsvrijstelling mogelijk is voor het cursusonderdeel Intervisie/Gedragrecht.

3). Geen open boek-examen voor het cursusonderdeel Burgerlijk Procesrecht

In tegenstelling tot de overige toetsen is vanaf de najaarscyclus 2007 de toets Burgerlijk Procesrecht in het kader van een pilot geen open boek-examen meer. Dit betekent dat tijdens het afleggen van de toets Burgerlijk Procesrecht op 16 november 2007 het alleen nog maar is toegestaan de wetteksten te raadplegen. Er kan derhalve geen gebruik worden gemaakt van naslagwerken (inclusief Tekst & Commentaar) en evenmin van de cursusboeken van de Orde, kopieën en/of uitdraaien van internet en aantekeningen.

4). Absentieregeling versoepeld

Op grond van artikel 13 lid 1 Stageverordening 2005 is de stagiaire verplicht deel te nemen aan het onderwijs in alle onderdelen van de Beroepsopleiding. Dit houdt in dat hij elk dagdeel van de Beroepsopleiding in zijn geheel bijwoont, behoudens de hierna toegelichte absentieregeling.

In kolom A is aangegeven hoeveel dagdelen elk cursusonderdeel omvat. Wanneer de absentie hoger is dan het aantal dagdelen onder kolom B aangegeven, wordt de stagiaire uitgesloten van deelname aan de (eerste) toets en is hij tevens verplicht het cursusonderdeel in te halen voordat hij opnieuw tot een toets in dat onderdeel zal worden toegelaten.

Voor de onderdelen Bestuursprocesrecht en Strafprocesrecht geldt per najaar 2007 een toegestane absentie van twee dagdelen in plaats van een dagdeel voor het onderwijs.

Het programma van Basiscommunicatie Praktijkleer en de Praktijkleerblokken zijn gekoppeld aan elkaar. De cursus dient daarom ook in de juiste volgorde (Basiscommunicatie Praktijkleer en de Praktijkleerblokken I, II en III) gevolgd te worden. Mocht een stagiaire niet aanwezig kunnen zijn bij Basiscommunicatie Praktijkleer of een blok Praktijkleer, dan wordt hiervoor een zogenaamde inhaalblok georganiseerd. Wanneer de dag dan wel het blok is ingehaald, dan kan Praktijkleer in de eigen groep vervolgd worden.

De volgende absentieregeling geldt:

A	B	
1 Introductie in de advocatuur	5	0
2 Burgerlijk Procesrecht	8	2
3 Bestuursprocesrecht	6	2
4 Strafprocesrecht	6	2
5 Jaarrekening lezen	2	0
6 Basiscommunicatie Praktijkleer	2	0
7 Praktijkleer	15	0
8 Schriftelijke vaardigheden	4	0
9 ADR/Mediation	2	0
10 Eindgesprek Praktijkleer	1	0
11 Intervisie/Gedragrecht	1	0

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070-335 35 71 / 26 / 92	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 uur)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (onthefingen)	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

PO

Aansprakelijkheidsrecht

Jurisprudentie werkgevers-aansprakelijkheid
27-09-2007 09:30 - 17:00
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Elsevier Congressen, tel. 070-4415745
Docent(en) prof. mr. C.J.M. Klaassen, mr. E.M. van Orsouw, mr. drs. M.S.A. Vegter, mr. M. Zwagerman
Cursusprijs € 799 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Aansprakelijkheid van de Accountant
31-10-2007 09:00 - 17:00
Plaats Den Haag
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Elsevier Congressen, tel. 070-4415745
Docent(en) mr. H. Blaisse, mr. A.C. van Campen, mr. R.A. Fibbe, prof. dr. J. Joling RA, mr. J. Wouters
Cursusprijs € 799 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Aansprakelijkheid voor klimaatverandering
01-11-2007 09:30 - 19:00
02-11-2007 09:00 - 17:00
Plaats Den Haag
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Elsevier Congressen, tel. 070-4415745
Docent(en) prof. mr. C.C. van Dam, mr. S. Franken, prof. dr. J. Gupta, mr. M.C. Mehta, prof. K. Morrow, prof. mr. M.V. Polak, P. Roderick, prof. mr. H. Snijders, prof. mr. J. Spier, N. Stern, dr. R. Verheyen, R.J.W. van der Wal
Cursusprijs € 2.499 exclusief btw
Opleidingspunten
12 Juridisch
- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie
12 Totaal

Burgerlijk (proces)recht

Najaarsvergadering NVvP
01-11-2007 13:30 - 17:15
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Nederlandse Vereniging voor Procesrecht, tel. 020-6789277
Docent(en) mr. G.J. Kemper, mr. H.M.M. Steenberghe, mr. dr. R.J. Verschoof
Cursusprijs n.n.b.
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

Faillissements- en insolventierecht

Actualiteiten Wsnp
03-10-2007 09:30 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling OSR Juridische Opleidingen, tel. 030-2315314
Docent(en) mr. G.H. Lankhorst, mr. A.L. Smit
Cursusprijs € 450 geen btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Fiscaal recht

Verkorte opleiding Zorgvastgoed
19-09-2007 09:30 - 17:00
26-09-2007 09:30 - 17:00
03-10-2007 09:30 - 17:00
10-10-2007 09:30 - 17:00
31-10-2007 09:30 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Studiecentrum voor Bedrijf & Overheid, tel. 040-2974889
Docent(en) M. van Dijk, mr. K. Meersma
Cursusprijs € 3.499 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Vereenvoudiging en flexibilisering bv-recht & rechtspersoonlijkheid personenvennootschappen
24-09-2007 19:00 - 22:00
Plaats Tilburg

Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Juridisch PAO- en Congresbureau UvT, tel. 013-4662139
Docent(en) prof. dr. P.H.J. Essers, mr. M.J. Hoogeveen, prof. mr. E.C.C.M. Kemmeren, mr. M.L.M. van Kempen, mr. L.L.M. Prinsen, prof. mr. M.J.G.C. Raaijmakers, mr. G.J.H. van der Sangen
Cursusprijs € 295 geen btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

Huurrecht

Renovatie en sloop van huurwoningen
29-10-2007 09:30 - 16:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Vermande Studiedagen, tel. 070-3150760
Docent(en) mr. E. Goemans, mr. C.E. Schouten
Cursusprijs € 695 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Intellectuele eigendom

Actualiteiten octrooirecht
30-10-2007 09:30 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Juridisch PAO Utrecht, tel. 030-2537022/7032
Docent(en) prof. mr. J.J. Brinkhof, mr. R.E. Ebbink, mr. ir. F.A.T. van Looijengoed, mr. drs. G.R.B. van Peurseem
Cursusprijs € 645 geen btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Ondernemingsrecht

Een rondgang langs het toezicht op de financiële verslaggeving
31-08-2007 14:30 - 17:30
Plaats Tilburg
Doelgroep PO
Niveau * Actualiteiten
Instelling Academie voor Toegepaste Rechtswetenschappen, tel. 0570-751230
Docent(en) mr. H.P.P.R.

Boerboom, mr. drs. G.J. Everts, prof. drs. J.C.E. van Kollenburg RA, P.M. Koster RA, mr. J.H.M. Willems, prof. mr. dr. P.M. van der Zanden RA
Cursusprijs € 99 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

Aansprakelijkheid bestuurders-commissarissen en moeder-vennootschappen
18-09-2007 13:00 - 17:30
Plaats Hilversum
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Vermande Studiedagen, tel. 070-3150760
Docent(en) prof. mr. H. Beckman, mr. A. van Hees, mr. M.H.J. van Maanen, prof. mr. J.B. Wezeman
Cursusprijs € 645 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Actualiteiten contractenrecht
08-10-2007 13:00 - 18:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling VU Law Academy, tel. 020-5986255
Docent(en) mr. D. Haas, prof. mr. C.E.C. Jansen
Cursusprijs € 295 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Outsourcing
31-10-2007 10:00 - 18:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Kluwer Opleidingen, tel. 0570-673568
Docent(en) drs. M. Blommestijn, mr. dr. A. Booij, mr. A.A. de Jong, mr. H. Jongen, mr. L. Moerel
Cursusprijs € 645 exclusief btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Onroerendgoedrecht

Ingrijpende wijzigingen in de wet- en regelgeving rond koop en overdracht van onroerend goed
10-10-2007 12:00 - 20:00
Plaats Hoofddorp
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Lexlumen, tel. 030-2657206
Docent(en) prof. dr. T.M. Berkhout MRE MRICS, prof. dr. R.N.G. van der Paardt, prof. mr. A.A. van Velten
Cursusprijs € 895 exclusief btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Overige rechtsgebieden

Juridische aspecten van fusies en overnames
03-10-2007 10:00 - 17:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Euroforum, tel. 040-2974889
Docent(en) mr. M. Jansen, mr. M.J.M.T. Keulaerds, nog niet bekend, prof. mr. W.J. Slagter, mr. P.J. van Uchelen
Cursusprijs € 899 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Jurisprudentie Aanbestedingsrecht
04-10-2007 10:00 - 17:00
11-10-2007 10:00 - 17:00
Plaats Velp
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Euroforum, tel. 040-2974889
Docent(en) mr. A. Boot, prof. dr. L. Gormley, prof. mr. G. van der Meent, nog niet bekend
Cursusprijs € 1.599 exclusief btw
Opleidingspunten
11 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
11 Totaal

Aanbestedingspreekuur voor inschrijvers
10-10-2007 13:00 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Elsevier Congressen,

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

tel. 070-4415745
 Docent(en) mr. H. Leemreize, mr.
 R. Roks, mr. R. Westerdijk, mr.
 S. Wiggers
 Cursusprijs € 799 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Innovatief Aanbesteden in Bouw & Infra

31-10-2007 10:00 – 16:30
 01-11-2007 09:30 – 16:30
 Plaats Rotterdam
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Het Nederlands
 Vastgoed Instituut,
 tel. 040-2974889
 Docent(en) J.P. Eelants, M.
 van den Elzen, J. Fijneman, R.
 Gerrese, H. van der Horst, K. de
 Jonge, T. de Jooede, H. Niezen,
 M. Ottolander, S. Pikker, M.
 Scheltema, J. Schillemans, G. van
 der Wal
 Cursusprijs € 1.599 exclusief btw
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 10 Totaal

Straf(proces)recht

Up-to-date Strafprocesrecht
 06-09-2007 16:00 – 20:00
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau *** Actualiteiten
 Instelling De Brink, Juridische
 Raadgevers,
 tel. 06-23116254
 Docent(en) prof. mr. T.M.
 Schalken
 Cursusprijs € 295 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Up-to-date strafrecht casustraining American hotel

11-10-2007 16:00 – 20:00
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau *** Actualiteiten
 Instelling De Brink, Juridische
 Raadgevers,
 tel. 06-23116254
 Docent(en) mr. dr. K. Rozemond,
 prof. mr. T.M. Schalken
 Cursusprijs € 295 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Jeugdstrafrecht

07-11-2007 13:00 – 17:30
 Plaats Assen

Doelgroep PO
 Niveau * Actualiteiten
 Instelling Anker en Anker
 Opleidingen,
 tel. 058-2442500
 Docent(en) mr. H. Anker, prof. dr.
 J. Boksem, mr. drs. G.C. Koelman
 Cursusprijs € 425 inclusief btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Vreemdelingenrecht

Actualiteiten gezinshereniging
 30-10-2007 09:45 – 16:30
 Plaats Utrecht
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling OSR Juridische
 Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. S. Karadag, mr.
 B.K. Olivier
 Cursusprijs € 470 geen btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

ADR/Mediation

Training 'Van Onderhande- len naar Mediation' (NMI- registratietraining)

05-09-2007 09:15 – 20:30
 06-09-2007 09:00 – 20:30
 07-09-2007 08:30 – 16:30
 10-09-2007 09:00 – 20:15
 11-09-2007 09:00 – 20:15
 12-09-2007 08:30 – 16:15
 Plaats Harderwijk
 Doelgroep PO
 Niveau *
 Instelling Van der Hoeven
 Nelissen Med. & Onderh.,
 tel. 0343-562476
 Docent(en) drs. J.F. van der
 Hoeven, drs. D.J.M. Nelissen
 Cursusprijs € 4.500 geen btw
 Opleidingspunten
 08 Juridisch
 38 Beroepsvaardigheden
 02 Management/Organisatie
 48 Totaal

8 Intensief (NMI- registratietraining)

07-09-2007 10:00 – 20:00
 08-09-2007 09:00 – 17:00
 21-09-2007 10:00 – 20:00
 22-09-2007 09:00 – 17:00
 19-10-2007 10:00 – 20:00
 20-10-2007 09:00 – 17:00
 23-11-2007 10:00 – 20:00
 24-11-2007 09:00 – 17:00
 Plaats Hulshorst
 Doelgroep PO
 Niveau *
 Instelling Mediation & Training
 Network The Lime Tree,
 tel. 030-2255910
 Docent(en) J.R. van der Poel,

I. Siegel
 Cursusprijs € 4.100 geen btw
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 58 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 58 Totaal

Terugkomdagen 'Van Onderhandelen naar Mediation'

24-09-2007 08:30 – 20:30
 25-09-2007 08:30 – 18:15
 Plaats Harderwijk
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Van der Hoeven
 Nelissen Mediation &
 Onderhandelen,
 tel. 0343-562476
 Docent(en) drs. J.F. van der
 Hoeven, drs. D.J.M. Nelissen
 Cursusprijs € 1.550 geen btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 14 Beroepsvaardigheden
 01 Management/Organisatie
 18 Totaal

Conflicten binnen teams – last of lust?

24-09-2007 10:00 – 17:00
 Plaats Bilthoven
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Mediation & Training
 Network The Lime Tree,
 tel. 030-2255910
 Docent(en) drs. J. van der Schoor
 Cursusprijs € 495 geen btw
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 05 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Specialisatieopleiding Scheidingsbemiddeling leergang 5 (SOS 5)

24-09-2007 10:00 – 20:00
 25-09-2007 09:00 – 17:00
 27-11-2007 10:00 – 20:00
 28-11-2007 09:00 – 17:00
 22-01-2008 10:00 – 20:00
 23-01-2008 09:00 – 17:00
 12-03-2008 10:00 – 20:00
 13-03-2008 09:00 – 17:00
 Plaats Zeist
 Doelgroep PO
 Niveau ***
 Instelling Stichting Instituut
 voor Mediation & Familierecht
 Opleidingen,
 tel. 070-3626846
 Docent(en) dr. ir. A.P. Baanders,
 mr. M.C. Bijleveld-van der Slikke,
 drs. Y.W. Choy, dr. J.C. Hees, drs.
 J.A.M. Hendriks, drs. B. Kuiper,
 mr. C.A.R.M. van Leuven, drs.
 D.H.D. MacGillavry, I. Siegel, mr.
 J.E.C. Verhoeff, drs. J. van der
 Waerden
 Cursusprijs € 3.950 exclusief btw
 Opleidingspunten
 – Juridisch

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

52 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 52 Totaal

Basisopleiding Scheidings- bemiddeling leergang 6 (BOS 6)

25-09-2007 09:45 – 20:00
 26-09-2007 09:15 – 17:00
 29-10-2007 09:45 – 17:00
 06-12-2007 09:45 – 20:00
 07-12-2007 09:15 – 17:00
 21-01-2008 09:45 – 20:00
 22-01-2008 09:15 – 17:00
 04-03-2008 09:45 – 17:00
 17-04-2008 09:45 – 17:00
 Plaats Zeist
 Doelgroep PO
 Niveau *
 Instelling Stichting Instituut
 voor Mediation & Familierecht
 Opleidingen,
 tel. 070-3626846
 Docent(en) mr. M.H. van
 Beurden, mr. J.C. Lang, mr. B.M.
 Lips, mr. C.M.T. Los-Vlasman, drs.
 D.H.D. MacGillavry, mr. A.M. van
 Riemsdijk, drs. F.M.H.N. Schiffers
 Cursusprijs € 3.750 exclusief btw
 Opleidingspunten
 12 Juridisch
 48 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 60 Totaal

Creatief problemen oplossen

27-09-2007 10:00 – 17:00
 Plaats Bilthoven
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Mediation & Training
 Network The Lime Tree,
 tel. 030-2255910
 Docent(en) drs. H. Foeken, C.
 Frijters
 Cursusprijs € 495 geen btw
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 05 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Verhogen van vertrouwen

04-10-2007 10:00 – 17:00
 Plaats Bilthoven
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Mediation & Training
 Network The Lime Tree,
 tel. 030-2255910

Docent(en) C. Frijters
 Cursusprijs € 495 geen btw
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 05 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Masterclass Transformative Mediation

08-10-2007 15:00 – 17:00
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau *
 Instelling Amsterdams ADR
 Instituut,
 tel. 020-5253749
 Docent(en) C. Bloom
 Cursusprijs € 125 geen btw
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 02 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

Een vaardiger mediator

18-10-2007 10:00 – 17:00
 Plaats Bilthoven
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Mediation & Training
 Network The Lime Tree,
 tel. 030-2255910
 Docent(en) mr. K.C.N.M. Bakx
 Cursusprijs € 495 geen btw
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 05 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Mediation masterclass: 'De (psycho)dynamiek in het conflict'

26-10-2007 09:30 – 17:15
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Vermande Studiedagen,
 tel. 070-3150760
 Docent(en) drs. S.E. Booij, mr.
 drs. R.H. Zuidderhoudt
 Cursusprijs € 695 exclusief btw
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 06 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 06 Totaal

Mediation Masterclass:
'Het systeem in conflict'
02-11-2007 09:30 - 17:15
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Vermande
Studiedagen,
tel. 070-3150760
Docent(en) drs. S.E. Booi, mr.
drs. R.H. Zuidjerdhoudt
Cursusprijs € 695 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

**Training 'Van Onderhandelen
naar Mediation' (NMI-registra-
tietraining)**
07-11-2007 09:15 - 20:30
08-11-2007 09:00 - 20:30
09-11-2007 08:30 - 16:30
12-11-2007 09:00 - 20:15
13-11-2007 09:00 - 20:15
14-11-2007 08:30 - 16:15
Plaats Harderwijk
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Van der Hoeven
Nelissen Mediation &
Onderhandelen,
tel. 0343-562476
Docent(en) drs. J.F. van der
Hoeven, drs. D.J.M. Nelissen
Cursusprijs € 4.500 geen btw
Opleidingspunten
08 Juridisch
38 Beroepsvaardigheden
02 Management/Organisatie
48 Totaal

Mediation Masterclass:
*'Persoonlijkheidsproblematiek
en mediation'*
09-11-2007 09:30 - 17:15
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Vermande
Studiedagen,
tel. 070-3150760
Docent(en) drs. S.E. Booi, mr.
drs. R.H. Zuidjerdhoudt
Cursusprijs € 695 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Intervisie
Kennismaking met intervisie
15-08-2007 09:00 - 12:30
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Centrum Kwaliteit
Advocatuur (v/h SKiR),
tel. 06-13839549
Docent(en) mr. H.C.A. de Groot,
mr. W. de Smit
Cursusprijs € 250 geen btw

Opleidingspunten
- Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Kennismaking met intervisie
15-08-2007 13:30 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Centrum Kwaliteit
Advocatuur (v/h SKiR),
tel. 06-13839549
Docent(en) mr. H.C.A. de Groot,
mr. W. de Smit
Cursusprijs € 250 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Kennismaking met intervisie
27-08-2007 09:00 - 12:30
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Centrum Kwaliteit
Advocatuur (v/h SKiR),
tel. 06-13839549
Docent(en) mr. H.C.A. de Groot,
mr. W. de Smit
Cursusprijs € 250 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Kennismaking met intervisie
27-08-2007 13:30 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Centrum Kwaliteit
Advocatuur (v/h SKiR),
tel. 06-13839549
Docent(en) mr. H.C.A. de Groot,
mr. W. de Smit
Cursusprijs € 250 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Training Intervisie
06-09-2007 09:30 - 17:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. R. Boesjes, mr. L.
Kerklaan, C. van der Zwan
Cursusprijs € 660 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Workshop Intervisie
24-09-2007 13:45 - 17:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) drs. L. Buddemeijer,
drs. P. de Vilder
Cursusprijs € 295 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Training Intervisie
05-10-2007 09:30 - 17:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. R. Boesjes, mr. L.
Kerklaan, C. van der Zwan
Cursusprijs € 660 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Workshop Intervisie
16-10-2007 13:45 - 17:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) drs. L. Buddemeijer,
drs. P. de Vilder
Cursusprijs € 295 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Workshop Intervisie
05-11-2007 13:45 - 17:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) drs. L. Buddemeijer,
drs. P. de Vilder
Cursusprijs € 295 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
03 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Training Intervisie
09-11-2007 09:30 - 17:15
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische

Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. R. Boesjes, mr. L.
Kerklaan, C. van der Zwan
Cursusprijs € 660 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Overige vaardigheden
*Snellezes - Mindmapping -
Geheugentraining - Creatief
denken*
19-09-2007 09:30 - 17:00
26-09-2007 09:30 - 17:00
18-12-2007 09:30 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Euroforum,
tel. 040-2974889
Docent(en) J. Cliteur MBA
Cursusprijs € 1.999 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
18 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
18 Totaal

**Praktische Psychologie voor
Professionals**
01-10-2007 09:30 - 17:00
02-10-2007 09:30 - 17:00
01-11-2007 09:30 - 17:00
Plaats Arnhem
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Euroforum,
tel. 040-2974889
Docent(en) M. Bongers
Cursusprijs € 1.599 exclusief btw
Opleidingspunten
18 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
18 Totaal

Van harder naar slimmer werken
08-10-2007 09:30 - 17:00
09-10-2007 09:30 - 17:00
19-11-2007 09:30 - 17:00
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Euroforum,
tel. 040-2974889
Docent(en) M. Bongers
Cursusprijs € 2.199 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
20 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
20 Totaal

Talen
Engels voor Juristen
In overleg in overleg
In overleg in overleg
Plaats Waalwijk en Capelle aan
den IJssel
Doelgroep PO
Niveau ***

Instelling ILC International
Language Centre,
tel. 0416-563000
Docent(en) Deskundige trainers
Cursusprijs € 1.295 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
16 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
16 Totaal

Frans voor Juristen
In overleg in overleg
In overleg in overleg
Plaats Waalwijk en Capelle aan
den IJssel
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling ILC International
Language Centre,
tel. 0416-563000
Docent(en) Deskundige trainers
Cursusprijs € 1.295 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
16 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
16 Totaal

Duits voor Juristen
In overleg in overleg
In overleg in overleg
Plaats Waalwijk en Capelle aan
den IJssel
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling ILC International
Language Centre,
tel. 0416-563000
Docent(en) Deskundige trainers
Cursusprijs € 1.295 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
16 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
16 Totaal

Beëdigd als advocaat

Chan, mw. mr. C.Y., Zhong Shan Dong Yi Road 12/Bund 12, Suite 231-233 (2000 OZ) Shanghai China, tel. 0086-21-63294556, fax 0086-21-63294576

Beëdigd als advocaat en procureur

Alleman, mr. M.F., Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240000, fax 010-4148444

Backer, mr. M.R., Johan v Oldenbarneveltlaan 87 (2582 NK) Den Haag, tel. 070-3631961, fax 070-3562628, e-mail advdo@beelaardbreetveld.nl

Balen Blanken, mr. M.Ph. van, Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741539, fax 020-6741111, e-mail maurits.vanbalenblanken@allenovery.com

Blasweiler, mr. S.G., Korte Nieuwstraat 6 (6511 PP) postbus 9105 (6500 HG) Nijmegen, tel. 024-3292714, fax 024-3292399, e-mail s.blasweiler@nijmegen.nl

Boonstra, mw. mr. E., Strawinskylaan 3127 (1077 ZX) postbus 75306 (1070 AH) Amsterdam, tel. 020-3017426, fax 020-3017350, e-mail boonstrae@en.gtlaw.com

Bouter, mr. G.W. de, Gustac Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953277, fax 020-7953900, e-mail willem.debouter@bdn.nl

Bozia, mw. mr. K., Prins Bernhardstraat 10 (6521 AB) postbus 1546 (6501 BM) Nijmegen, tel. 024-3607560, fax 024-3607090, e-mail k.bozia@jaegerssoons.nl

Brugge, mr. V.J.C., Apollolaan 15 (1077 BA) postbus 75440 (1070 AK)

Amsterdam, tel. 020-6741000, fax 020-6741111, e-mail vincent.brugge@allenovery.com

Canté, mw. mr. F., Claude Debussylaan 54 (1082 MD) postbus 2720 (1000 CS) Amsterdam, tel. 020-5517526, fax 020-6267949, e-mail info.amsterdam@bakernet.com

Christoph, mr. T.C.P., Westdam 3-e (3441 GA) Woerden, tel. 0348-434455, fax 0348-432364, e-mail t.c.p.christoph@gvk-advocaten.nl

Claassen, mr. M.H.P., Admiraliteitskade 50 (3063 ED) postbus 4302 (3006 AH) Rotterdam, tel. 010-2725300, fax 010-2725400

Cleophas, mw. mr. M.T.P.H., Admiraliteitskade 50 (3063 ED) postbus 4302 (3006 AH) Rotterdam, tel. 010-2725572, fax 010-2725594, e-mail mlcleophas@akd.nl

Dane, mr. N.D., Steinhagenseweg 2-d (3446 GP) postbus 68 (3440 AB) Woerden, tel. 0348-707444, fax 0348-707411

Donners, mr. C.F.H., Prins Bernhardstraat 1 (6521 AA) postbus 1094 (6501 BB) Nijmegen, tel. 024-3828384, fax 024-3828388, e-mail info@htenr.nl

Dreimüller, mw. mr. B.C., Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 010-4042333

Durdabak, mw. mr. N., Mooksebaan 2-a (6562 ZS) postbus 12 (6560 AA) Groesbeek, tel. 024-3972811, fax 024-3974739, e-mail advocaten@hopmansassociates.nl

Eickmans, mr. D., Lingedijk 58 (4002 XL) postbus 124 (4000 AC) Tiel, tel. 0344-677188, fax 0344-677190, e-mail info@bierman.nl

Einig, mw. mr. Y.H.M., Parklaan 15 (6131 KE) postbus 217 (6130 AE) Sittard, tel. 046-4754638, fax 046-4752900, e-mail sittard@boelszanders.nl

Eising, mw. mr. A., Bloemendalstraat 7 (8011 PJ) postbus 1182 (8001 BD) Zwolle, tel. 038-4272020, fax

038-4272021, e-mail info@dommerholt.nl

Erbel, mr. M.M.M., Sint Martinusstraat 5 (5911 CI) postbus 377 (5900 AJ) Venlo, tel. 077-3515041, fax 077-3513182, e-mail merbel@meulenkampadvocaten.nl

Flapper, mw. mr. W.A., Dijkshofplantsoen 16-18 (1077 BL) postbus 75729 (1070 KA) Amsterdam, tel. 020-5747474, fax 020-5747475, e-mail info.amsterdam@vandiepen.com

Gimbrère, mw. mr. K.P.C.M., Emmalaan 23 (1075 AT) Amsterdam, tel. 020-6797929, fax 020-6626606, e-mail info@ka-advocaten.nl

Goch, mw. mr. J.G.H.M. van, St. Canisiusweg 19-f (6511 TE) postbus 1126 (6501 BC) Nijmegen, tel. 024-3810810, fax 024-3810820, e-mail info@poelmannvandenbroek.nl

Godeschalk, mr. F., Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953276, fax 020-7953900, e-mail frank.godeschalk@bdn.nl

Groote, mr. R.W. de, Parkstraat 83 (2514 JG) Den Haag

Harmsel, mw. mr. J. ter, Ressingplein 1 (7491 AM) postbus 88 (7490 AB) Delden, tel. 074-3761197, fax 074-3764742, e-mail info@hvt-advocaten.nl

Heemskerk, mw. mr. A.J.G., Starrenburglaan 11-a (2251 AG) postbus 59 (2250 AB) Voorschoten, tel. 071-5600240, fax 071-5600249, e-mail info@bodee-advocaten.nl

Helder, mw. mr. L.M.J.S., Parklaan 58 (5613 BH) postbus 885 (5600 AW) Eindhoven, tel. 040-2452555, fax 040-2431749, e-mail info@houbenvandijck.nl

Hendriks, mw. mr. M.D., Liesbosstraat 45 (4813 BC) postbus 2005 (4800 CA) Breda, tel. 076-5226470, fax 076-5226413, e-mail info@koch-heuvel.nl

Hendrikse, mw. mr. M.M., Laan van Meerdervoort 100 (2517 AS) Den Haag, tel. 070-3548663, fax 070-3584750, e-mail info@meijer-advocaten.nl

Hoekstra, mw. mr. S.G., Burg van Roijensingel 2 (8011 CS) postbus 1036 (8001 BA) Zwolle,

tel. 038-4280077, fax 038-4218573, e-mail info@benthem-gratama.nl

Hoeven, mr. P. van der, Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419321, fax 020-5419999, e-mail pieter.vanderhoeven@dlapiper.com

Horsthuis, mr. D.C., Gustav Mahlerplein 50 (1082 MA) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-6056000, fax 020-6056700, e-mail info@houthoff.com

Houben, mw. mr. A.P.C., Emmasingel 38 (6001 BD) postbus 196 (6000 AD) Weert, tel. 0495-532583, fax 0495-540755, e-mail advocaten@hoeberechts.nl

Hüsen, mr. M.J., Statenweg 200 (3033 JA) postbus 27561 (3003 MB) Rotterdam, tel. 010-4432100, fax 010-4668375

Jacobs, mw. mr. S., Scherpenkampweg 61-a (6545 AL) Nijmegen, tel. 024-3240216, fax 024-3888256

Jansen, mw. mr. S., Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741000, fax 020-6741111

Jellinghaus, mw. mr. L., Reguliersdwarstraat 90-92 (1017 BN) postbus 15744 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-5312000, fax 020-5312009, e-mail info@vanrossem.nl

Jong, mw. mr. I.Y. de, De entree 51 (1101 BH) Amsterdam Zuidoost, postbus 92407 (1090 AK) Amsterdam, tel. 020-3122800, fax 020-3122801, e-mail info@heussen-law.nl

Kamphuis, mr. H., Herengracht 50 (2312 LE) Leiden, tel. 071-5148181, fax 071-5147620, e-mail info@advocatenkantoor.nl

Kasim, mw. mr. Z., Bovenkerkerweg 81-I (1187 MC) postbus 8014 (1180 LA) Amstelveen, tel. 020-4263810, fax 020-6400420

Karreman, mr. W.H., Euclideslaan 51 (3584 BM) postbus 85005 (3508 AA) Utrecht, tel. 030-2595959, fax 030-2595500, e-mail wkarreman@vbk.nl

Kennis, mw. mr. N.E.J.M., K.P. van der Mandelelaan 40 (3062 MB) Rotterdam, tel.

010-2424880, fax 010-2424850, e-mail info@dvan.nl

Kool, mw. mr. M., Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246224, fax 010-4125839, e-mail info@loynsloeff.com

Koolen, mw. mr. M.E., Euclideslaan 51 (3584 BM) postbus 85005 (3508 AA) Utrecht, tel. 030-2595959, fax 030-2595500, e-mail vanbenthenenkeulen@vbk.nl

Lameris, mr. M.F., Zonnehof 31-35 (3811 ND) postbus 1214 (3800 BE) Amersfoort, tel. 033-4221922, fax 033-4615455, e-mail m.lameris@mend.nl

Leeuwenburgh, mr. R.M., Noordeinde 33 (2514 GC) postbus 305 (2501 CH) Den Haag, tel. 070-3023500, fax 070-3023670, e-mail info@houthoff.com

Maarseveen, mw. mr. L.A.H.A., Stadhouderskade 34-35 (1071 ZD) postbus 15714 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-6383606, fax 020-6234549, e-mail amsterdam@abmaschreurs.nl

Metselaar, mw. mr. A.R., Gustav Mahlerplein 50 (1082 MA) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-6056000, fax 020-6056700, e-mail a.metselaar@houthoff.com

Meijer, mw. mr. H.T., Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953309, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.neree@bdn.nl

Minnen, mw. mr. C.C., Scheveningsweg 52 (2517 KW) postbus 85563 (2508 GG) Den Haag, tel. 070-3615048, fax 070-3615400, e-mail info@gmw.nl

Mourik, mw. mr. S. van, Droogbak 1-a (1013 GE) postbus 251 (1000 AG) Amsterdam, tel. 020-7119000, fax 020-7119999, e-mail sara.vanmourik@cliffordchance.com

Mullenders, mw. mr. A.J.I., Westersingel 96 (3015 LC) postbus 1522 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2092777, fax 010-2092778, e-mail info@lvh-advocaten.nl

Nieuwenhuizen, mw. mr. A.A.A.C. van, Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042481, fax 010-4042333, e-mail advy.vannieuwenhuizen@simmons-simmons.com

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Nomden, mr. R., Apollolaan 153 (1077 AS) postbus 75305 (1070 AH) Amsterdam, tel. 020-3058200, fax 020-3058205, e-mail nomden@vandernatlitigation.nl

Nomen, mr. W.J., Ierlandlaan 19 (2713 HG) postbus 7289 (2701 AG) Zoetermeer, tel. 079-3203540, fax 079-3203549, e-mail info@bvbadvocaten.nl

Nijholt, mw. H.J.M., Orvelterbrink 23 (7812 MK) Emmen

Oord, mr. P.B.J. van den, Prins Bernhardlaan 35 (2404 NE) postbus 155 (2400 AD) Alphen aan de Rijn, tel. 0172-503250, fax 0172-503200, e-mail email@lagrolaw.nl

Pastoor, mw. mr. C.W., van Ketwich Verschuurlaan 98 (9721 SW) postbus 96 (9700 AB) Groningen, tel. 050-5206520, fax 050-5206599, e-mail w.pastoor@dorhout.nl

Poerink, mr. M.U., Herengracht 582-584 (1017 CJ) Amsterdam, tel. 020-6077930, fax 020-6831947, e-mail poerink@vandersteenhoven.nl

Pijls, mr. F.J., Rupelmonde 86-a (1081 GS) Amsterdam, tel. 020-5022200, fax 020-6429358, e-mail pijls@brb-advocaten.nl

Raaij, mw. mr. M. van der, Grote Oost 6 (1621 BW) postbus 2380 (1620 EJ) Hoorn NH, tel. 0229-287000, fax 0229-287050, e-mail hoorn@vandiepen.com

Ridder, mr. T., Haarlemmerweg 333 (1051 LH) postbus 58188 (1040 HD) Amsterdam, tel. 020-5506666, fax 020-5506777, e-mail thijs.ridder@kvdl.nl

Ruiter, mw. mr. R.M. de, Valeriusplein 22 (1075 BH) Amsterdam, tel. 020-6713332, fax 020-6713382, e-mail info@fjplaw.nl

Scheltinga, mr. N.C.E., Frieswijkstraat 66 (3862 BM) postbus 1104 (3860 BC) Nijkerk GDL, tel. 033-2458544, fax 033-2461387, e-mail info@omvradvocaten.com

Schepens, mr. P.W., Strawinskyalaan 10 (1077 XZ) postbus 75299 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-4857650, fax 020-4857001, e-mail peter.schepens@freshfields.com

Schouten, mr. M.F., Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM)

Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 010-2172700, e-mail info@houthoff.com

Schreuder, mw. mr. L.A., Blaak 28 (3011 TA) postbus 711 (3000 AS) Rotterdam, tel. 010-4406440, fax 010-4364400, e-mail info@plp.nl

Schuurs, mw. mr. L.M., Dijkshofplantsoen 16-18 (1077 BL) postbus 76729 (1070 KA) Amsterdam, tel. 020-5747474, fax 020-5747475, e-mail amsterdam@vandiepen.com

Smits, mw. mr. A.M., Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 010-2172700, e-mail info@houthoff.com

Solkema, mr. S. van, Paasheuvelweg 20 (1105 BJ) Amsterdam Zuidoost, postbus 75029 (1070 AA) Amsterdam, tel. 020-4529717, fax 020-4529714

Steenderen, mw. mr. C.J. van, Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 010-2172700, e-mail info@houthoff.com

Steffens, mr. D., Maliebaan 10-a (3581 CN) postbus 14033 (3508 SB) Utrecht, tel. 030-2364600, fax 030-2364192, e-mail utrecht@vandiepen.com

Tetteroo, mr. R., 's-Gravendijkwal 37 (3021 EC) Rotterdam, tel. 010-4328887, fax 010-4327608

Teuben, mw. mr. F., Van Eedenstraat 9 (2012 EL) postbus 147 (2000 AC) Haarlem, tel. 023-5313111, fax 023-5313435

Triest, mr. S. van, Claude Debussylaan 54 (1082 MD) postbus 2720 (1000 CS) Amsterdam, tel. 020-5517438, fax 020-6267949, e-mail sebastiaan.vantriest@bakernet.com

Uphus, mw. mr. M.G.T., Smidsweg 40 (3295 BV) postbus 5227 (3295 ZI) 's-Gravendeel, tel. 078-6731083, fax 078-6732146, e-mail info@deneefadvocaten.nl

Uyar, mw. mr. C., Koningin Julianaplein 10 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@pelsrijcken.nl

Vallenduuk, mw. mr. M.E.L., Soendaplein 2 (2022 BA) Haarlem, tel. 023-5345170, fax

023-5345033, e-mail info@vallenduuk.nl

Vanatova, mw. mr. B., Johannes Vermeerstraat 18 (1071 DR) Amsterdam, tel. 020-5707700, fax 020-5707720, e-mail info@springadvocaten.nl

Ven, mr. H.M. van de, Henry Dunantlaan 1 (2992 KP) postbus 156 (2990 AD) Barendrecht, tel. 0180-642000, fax 0180-642001, e-mail b@borsboomhamm.nl

Vermeulen, mr. A.H., Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246224, fax 010-4125839, e-mail info@loyensloeff.com

Vermeulen, mr. T.M., Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172928, fax 010-2172700, e-mail e.vermeulen@houthoff.com

Vlam, mr. R.W. de, Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1008 BD) Amsterdam, tel. 020-5785785, fax 020-5785800, e-mail info@loyensloeff.com

Vlot, mw. mr. T.J., De Lairessestraat 137 (1075 HJ) Amsterdam, tel. 020-5727766, fax 020-5727799, e-mail vlot@guldmondadvocaten.nl

Welles, mw. mr. J., Grietsestraat 47 (6901 GS) postbus 83 (6900 AB) Zevenaar, tel. 0316-225225, fax 0316-228212

Wendenburg, mw. mr. C., Jan Valsterweg 10 (3315 LG) Dordrecht, tel. 078-6300358, fax 078-6300359, e-mail c.wendenburg@mookadvocaten.nl

Wimmenhove, mw. mr. L., Westersingel 96 (3015 LC) postbus 1522 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2092777, fax 010-2092778, e-mail info@lvh-advocaten.nl

Witkamp, mw. mr. M., Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 010-4042333

Wijling, mr. R.S., Crooswijkseingel 34 (3034 CJ) postbus 3725 (3003 AS) Rotterdam, tel. 010-4650966, fax 010-4654039, e-mail info@advokatenkollektief.nl

Wijngaart, mw. mr. L. van der, Dubbelsteynlaan West 39 (3319 EK) postbus 9069 (3301 AB) Dordrecht, tel. 078-6300000,

fax 078-6300022, e-mail info@dekoningsadvocaten.nl

Yousfi, mw. mr. N. el., Boompjes 40 (3011 XB) postbus 546 (3000 AM) Rotterdam, tel. 010-4005100, fax 010-4005111, e-mail mail@kneppelhout.nl

Zantvoort, mw. mr. M.M.J., Mathenesserlaan 195 (3014 HB) Rotterdam, tel. 010-2707909, fax 010-2707900, e-mail info@colletinternational.com

Zebel, mr. R., van Vollenhovenstraat 23 (3016 BG) postbus 23250 (3001 KG) Rotterdam, tel. 010-2759911, fax 010-2759910

Zwartkruis, mr. F.O., 's Gravelandseweg 65 (1217 EJ) postbus 1500 (1200 BM) Hilversum, tel. 035-6931044, fax 035-6247649, e-mail f.zwartkruis@vandiepen.com

Praktijk neergelegd

Alberts, mr. C.J. Veenendaal 01-06-2007

Bär, mw. mr. G.H.M. Den Haag 01-06-2007

Beekman, mr. W.C.J. Doetinchem 01-05-2007

Bergen, mw. mr. N.E.S. Amsterdam 01-06-2007

Braaksma, mr. J. Den Haag 01-07-2007

Brouwers, mw. mr. N.M.G. Rotterdam 08-06-2007

Bruins-Koken, mw. mr. C.E.L. Amsterdam 01-06-2007

Caspers, mr. J.F. Haarlem 21-06-2007

Cleef-Metsaars, mw. mr. M.J. van, Amsterdam 27-06-2007

Cnossen, mw. mr. V.M.H. Amsterdam 31-05-2007

Denswil, mr. L.H. Utrecht 31-05-2007

Disselkoen, mr. V. Rotterdam 01-06-2007

Dorland, mw. mr. M. Tilburg 01-05-2007

Feld, mw. mr. J.M.T. Utrecht 09-07-2007

Gloude-mans, mw. mr. M.J.J.M. Amsterdam 01-07-2007

Goudsblom, mw. mr. E. Amsterdam 01-07-2007

Graaf, mw. mr. I.P.H. van der, Rotterdam 01-06-2007

Grimbergen, mw. mr. I. van Tilburg 15-06-2007

Hagen, mr. R.R. ten Amsterdam 14-06-2007

Hahn, mr. A.H.J. Roermond 01-07-2007

Hiemstra, F.T. Amsterdam 15-07-2007

Houthoff, mr. J.A.C. Amsterdam 04-07-2007

Jongbloed, mw. mr. G.R. Zwolle 01-06-2007

Kanhai, mw. mr. J.S.N. Zeist 01-05-2007

Keeken, mr. R.C. van Utrecht 01-07-2007

Kortenbach-Buys, mw. mr. I.L. Apeldoorn 01-07-2007

Kroes, mw. mr. S.M. Zwolle 01-07-2007

Langerwerf-Korff, mw. mr. E.M.T. Rotterdam 01-06-2007

Leijsen, mr. T.J. Amsterdam 10-07-2007

Liesker, mr. C.P. Eindhoven 02-07-2007

Looije, mw. mr. M. Breda 01-06-2007

Luttikhuis-Horsthuis, mw. mr. E. Enschede 12-05-2007

Merkus, mw. mr. P.J. Amsterdam 12-06-2007

Oostinga, mw. mr. E.A. Amsterdam 06-07-2007

Quarles van Ufford, mw. mr. G.M. Utrecht 19-07-2007

Rehbock, mw. mr. A.E.L. Amsterdam 01-07-2007

Schipper, mw. mr. A.W. Rotterdam 01-07-2007

Slootweg, mr. W.H. Utrecht 17-07-2007

Smit, mw. mr. drs. K.J.T. Amsterdam 10-07-2007

Sprangers, mr. W.J.M. Amersfoort 01-07-2007

Sutman, mw. mr. A.N. Den Haag 01-06-2007

Swaan, mw. mr. C.P.C. de Amsterdam 01-07-2007

Tib, mw. mr. J. Capelle a/d IJssel 31-05-2007

Vries, mr. Y. de Den Haag 01-07-2007

Waszink, mr. A.C. Deventer 16-07-2007

Wijffels, mw. mr. I.M. Amsterdam 01-06-2007

Zoest, mr. F.A. van Rotterdam 30-06-2007

Kantoor-verplaatsing

Acker, mw. mr. U. (Rotterdam): Burg van Karnebeeklaan 19 (2585 BA) postbus 85850 (2508 CN) Den Haag, tel. 070-3547054, fax 070-3501024, e-mail acker@dvdw.nl

Atten, mw. mr. J.E. van (Arnhem): Oude Amersfoortseweg 79 (1213 AC) Hilversum

Baartmans, mr. J.G.J.C.:
Zuidzijde Zoom 46-b (4611 DC)
postbus 179 (4600 AD) Bergen
op Zoom, tel. 0164-211136, fax
0164-211336, e-mail info@
advocatenkantoorbaartmans.nl

Berenschot, mw. mr. W.
(Tilburg): Via XX Settembre 3
(00186) Rome/Italië, tel. 0039-
6-42-01-18-68, fax 0039-6-
42-39-21-03, e-mail willemijn.
berenschot@pmtlex.com

Boerwinkel, mw. mr. E.
(Zutphen): Vosselmanstraat
260 (7311 CL) postbus 10100
(7301 GC) Apeldoorn, tel. 055-
5271271, fax 055-5223111, e-mail
e.boerwinkel@nysingh.nl

Bogaard, mw. mr. H.M.J.
(Rotterdam): Amstelveenseweg
638 (1081 JJ) postbus 75258
(1070 AG) Amsterdam, tel. 020-
5419888, fax 020-5419999,
e-mail helene.bogaard@
dlapiper.com

Breur, mr. J.A. (Breda): de
Stater 1 (5737 RV) postbus 1
(5737 ZG) Lieshout, tel. 0499-428111,
fax 0499-428279, e-mail jaco.
breur@bavaria.nl

Dankers, mr. P.H.L. (Landgraaf):
Coriovallumstraat 34-p (6411
CD) Heerlen, tel. 045-5711488,
fax 045-5714008, e-mail info@
dankers-advocaten.com

Dreef, mw. mr. C.M. (Zutphen):
Vosselmanstraat 260 (7311
CL) postbus 10100 (7301 GC)
Apeldoorn, tel. 055-5271271,
fax 055-5223111, e-mail info@
nysingh.nl

Enennaam, mr. R.J. van:
Adelheidstraat 76 (2595 EE)
Den Haag, tel. 070-3151014,
fax 070-3151015, e-mail
r.j.vaneennaam@ske-
advocaten.nl

Elshof, mr. P.P.J.: Staalweg
52-58 (2612 KK) postbus 10 (2600
BA) Delft, tel. 015-212723, fax
015-2127995, e-mail elshof@
ebh-elshof.nl

Evers, mw. mr. S.M. (Zutphen):
Vosselmanstraat 260 (7311
CL) postbus 10100 (7301 GC)
Apeldoorn, tel. 055-5271271, fax
055-5223111, e-mail s.m.evers@
nysingh.nl

Feijen, mr. E. (Nieuwegein):
Statenlaan 55 (5223 LA) postbus
1714 (5200 BT) Den Bosch, tel.
073-6927777, fax 073-6927789,
e-mail info@banning.nl

Fokkers, mr. T.: De Lairessestraat
129 (1075 HJ) Amsterdam, tel.
020-6727676, fax 020-6727718,
e-mail info@goversvanzoest.nl

Frijlink, mr. C. (Den Haag):
Gustav Mahlerplein 2 (1082
MA) postbus 75510 (1070 AM)
Amsterdam, tel. 020-7953309,
fax 020-7953900, e-mail boekel.
de.neree@bdn.nl

Frijns, mr. N.P.J.:
Wilhelminasingel 41 (6221 BE)
Maastricht, tel. 043-3500531,
fax 043-3500553, e-mail info@
frijns.eu

Funnekotter, mr. R.
(Rotterdam): Koningin
Julianaplein 10 (2595 AA) postbus
11756 (2502 AT) Den Haag, tel.
070-5153000, fax 070-5153100,
e-mail info@pelsrijcken.nl

Geurink, mr. C.B. (Doetinchem):
Utrechtseweg 159-b (6862 AH)
Oosterbeek, Berglaan 3 (7009 BVV)
Doetinchem, tel. 0314-341680

Goedegebuur, mw. mr. G.
(Eindhoven): Statenlaan 55
(5223 LA) postbus 1714 (5200 BT)
Den Bosch, tel. 073-6927777,
fax 073-6927789, e-mail info@
banning.nl

Grave-Verkerk, mw. mr.
D.G.M. de: Jan van Goyenkade
9 (1075 HP) postbus 83032
(1080 AA) Amsterdam, tel.
020-4202000, fax 020-4203555,
e-mail degrade-verkerk@
brantjesveerman.nl

Grimmelikhuijsen, mw. mr.
M.J.A.: Laan van Meerdervoort
180 (2517 BH) Den Haag, tel.
070-3469592, fax 070-3643734,
e-mail grimmelikhuijsen@
hofdijkendejong.nl

Groot-op den Bouw, mw. mr.
G.W.A. de: Staalweg 52-58 (2612
KK) postbus 10 (2600 BA) Delft,
tel. 015-212723, fax 015-2127995,
e-mail d.groot@ebh-elshof.nl

Guldemon, mr. K.S.:
De Lairessestraat 137 (1075
HJ) Amsterdam, tel. 020-
5727766, fax 020-5727799,
e-mail guldemon@
guldemonadvocaten.nl

Hendriksen, mw. mr. O.L.
(Amersfoort): Delflandlaan 1
(1062 EA) postbus 7266 (1007 JG)
Amsterdam, tel. 020-2060655,
fax 020-2060250, e-mail
amsterdam.advocaten@
pellicaan.nl

Henke, mr. F.: 137 (1075 HJ)
Amsterdam, tel. 020-5727766, fax
020-5727799, e-mail henke@
guldemonadvocaten.nl

Hoope, mw. mr. J.M.C. ten
(Den Haag): Bredewater 12
(2715 CA) postbus 3020 (2700 LA)
Zoetermeer, tel. 079-3448181, fax
079-3427990, e-mail site@srk.nl

Hoppe, mr. F. (Alkmaar):
Van Dedemstraat 5 (1624 NN)
postbus 2300 (1620 EH) Hoorn,
tel. 0229-212815, fax 0229-
217620, e-mail f.hoppe@
schenkeveldadvocaten.nl

Houben, mw. mr. H.L.M.
(Roermond): Parklaan 15 (6131 KE)
postbus 217 (6130 AE) Sittard, tel.
046-4754638, fax 046-4752900,
e-mail houben@boelszanders.
nl

Huijg, mr. J.R.C. (Amsterdam):
Carnegieplein 4 (2517 KJ) postbus
380 (2501 BH) Den Haag, tel.
070-3425425

Janssen, mw. mr. L.J.M.:
Reguliersdwarsstraat 90-92
(1017 BN) postbus 15744 (1001 NE)
Amsterdam, tel. 020-5312000,
fax 020-5312009, e-mail info@
vanrossem.nl

Keijzer, mr. L.P. (Den Haag):
Burgerweeshuispad 301 (1076
HR) postbus 75084 (1070 AB)
Amsterdam, tel. 020-5771771, fax
020-5771775, e-mail lennard.
keijzer@debrauw.com

Klein, mr. R. (Zutphen):
Vosselmanstraat 260 (7311
CL) postbus 10100 (7301 GC)
Apeldoorn, tel. 055-5271271, fax
055-5223111, e-mail r.klein@
nysingh.nl

Kogel, mr. T.J. de (Alphen aan
de Rijn): Strawinskylaan 501
(1077 XX) postbus 79001 (1070 NB)
Amsterdam, tel. 020-5752700,
fax 020-5752701, e-mail info@
schoute-dik.nl

Kok, mr. P.A. (Woerden):
Peter van Anrooystraat 7 (1076
DA) postbus 75999 (1070 AZ)
Amsterdam, tel. 020-5736736,
fax 020-5736737, e-mail p.kok@
lexence.com

König, mr. B.M. (Zutphen):
Vosselmanstraat 260 (7311
CL) postbus 10100 (7301 GC)
Apeldoorn, tel. 055-5271271, fax
055-5223111, e-mail b.m.konig@
nysingh.nl

Koning, mw. mr. A.M. de
(Rotterdam): Adelheidstraat 76

(2595 EE) Den Haag, tel. 070-
3151010, fax 070-3151015, e-mail
info@ske-advocaten.nl

Kroesbergen, mr. S.
(Groningen): Hooggoorns
60 (7812 AM) postbus 2149
(7801 CC) Emmen, tel. 0591-
646882, fax 0591-645766,
e-mail s.kroesbergen@
vanrossumadvocaten.nl

Leemans, mw. mr. B.N.C.M.:
Staalweg 52-58 (2612 KK) postbus
10 (2600 BA) Delft, tel. 015-
212723, fax 015-2127995, e-mail
info@ebh-elshof.nl

Leij, mw. mr. D. van der
(Amsterdam): Radioweg 2 (1324
KW) postbus 60194 (1320 AE)
Almere, tel. 036-5460040,
fax 036-5460041, e-mail
d.vanderleij@dehaaninfo.nl

Meer, mw. mr. G.H. van der:
Leidsegracht 3 (1017 NA)
Amsterdam, tel. 020-6202288,
fax 020-6202158, e-mail info@
leidsegracht.org

Mellema, mw. mr. A.M.
(Alkmaar): Schouwertselaan 74
(2012 KK) Haarlem, tel. 023-
5317696, fax 023-5317749, e-mail
info@madv.nl

Meulen, mr. R.G. van der (Oud
Beijerland): Slotlaan 29 (3062
PJ) postbus 4501 (3006 AM)
Rotterdam, tel. 010-4121122, fax
010-4121224

Morot, mw. mr. A.W.
(Hoofddorp): Turfpoortstraat 66
(1411 EH) postbus 5208 (1410 AE)
Naarden, tel. 035-6235978, fax
035-6951571, e-mail info@dbs-
advocaten.nl

Mullaart, mr. R.F.M.
(Hoogeveen): Zwanestraat 1
(9712 CH) postbus 8103 (9702 KC)
Groningen, tel. 050-3135191, fax
050-3137632, e-mail advocaten.
mullaart@wxs.nl

Muller, mr. N.E.: Fred.
Roeskestraat 100 (1076 ED)
postbus 71170 (1008 BD)
Amsterdam, tel. 020-5785785,
fax 020-5785800, e-mail niels.
muller@loyensloeff.com

Mijnssen, mr. P.J. (Amsterdam):
De Fruittuinen 26 (2132 NZ)
postbus 562 (2130 AN) Hoofddorp,
tel. 023-5643227, fax 023-5643230

Nabuurs, mr. B.M. (Nijmegen):
de Stater 1 (5737 RV) postbus 1
(5737 ZG) Lieshout, tel. 0499-
428111, fax 0499-428279

Ong Sien Hien, mr. A.:
Strevelsweg 700-509 (3083 AS)
Rotterdam, tel. 06-17348844,
e-mail ongadvocaten@gmail.
com

Osch, mw. mr. M.A.M.L. van:
Stationsweg 7 (5211 TV) postbus
1450 (5200 BM) Den Bosch, tel.
073-6156340, fax 073-
6156345, e-mail vanosch@
kransenburggraaf.nl

Oskam, mr. J. (Zaandam):
Sophialaan 33 (1075 BL)
Amsterdam, tel. 020-6762500,
fax 020-4714443, e-mail mail@
dekonings-renes.nl

Oss, mw. mr. M.C.C. van:
Staalweg 52-58 (2612 KK) postbus
10 (2600 BA) Delft, tel. 015-
212723, fax 015-2127995, e-mail
v.oss@ebh-elshof.nl

Overbeek, mw. mr. H.D.
(Amsterdam): Kenaupark 21 (1011
MR) postbus 5563 (2000 GN)
Haarlem, tel. 023-5424292, fax
023-5425277, e-mail haarlem@
vandiepen.com

Ozinga, mw. mr. A.J.H.
(Zutphen): Velperweg 10 (6824
BH) postbus 9226 (6800 KA)
Arnhem, tel. 026-3575757,
fax 026-4424942, e-mail
a.j.h.ozinga@nysingh.nl

Palm, mw. mr. J.E. (Rotterdam):
Koningin Julianaplein 10 (2595
AA) postbus 1756 (2502 AT) Den
Haag, tel. 070-5153000, fax
070-5153384, e-mail je.palm@
pelsrijcken.nl

Planque, mr. M.P.P. de (Den
Haag): Apollolaan 15 (1077
AB) postbus 75440 (1070 AK)
Amsterdam, tel. 020-6741000, fax
020-6741111

Polak, mw. mr. S.: Willem II
Straat 14 (5038 BG) postbus
96 (5000 AB) Tilburg, tel. 013-
5820850, fax 013-5820848,
e-mail spolak@sbadvocaten.nl

Ruttink, mw. mr. A.I.
(Rotterdam): Gustav Mahlerplein
50 (1082 MA) postbus 75505
(1070 AM) Amsterdam, tel.
020-6056321, fax 020-6056700,
e-mail a.ruttink@houthoff.com

Rijke, mr. L.J. de (Den Haag):
Raadhuislaan 23 (2131 BE) postbus
670 (2130 AR) Hoofddorp, tel.
023-5541696, fax 023-5541685,
e-mail rijke@siekmanstassen.nl

Rijswijk, mr. O. van
(Hoofddorp): Bloemendalstraat
7 (8011 PJ) postbus 1182 (8001

Op zoek naar CAO-informatie? Stop met zoeken!

Uiterst gebruiksvriendelijk

Puntsgewijs én volledige teksten

CAOresearch: bespaart tijd en geld!

Voor alle mogelijkheden ga naar www.caoresearch.nl/demo

BD) Zwolle, tel. 038-4272020, fax 038-4272021, e-mail info@dommerholt.nl

Samson, mr. C.B.J.M. (Utrecht): Flight Forum 1 (5657 DA) postbus 666 (5600 AR) Eindhoven, tel. 040-2345600, fax 040-2345001, e-mail csamson@akd.nl

Schouten, mr. H.P.: Oranjestraat 6 (2514 JB) postbus 9 (2501 CA) Den Haag, tel. 070-3603151, fax 070-3627075, e-mail denhaag@vandiepen.com

Sennef, mw. mr. A.: Adelheidstraat 76 (2595 EE) Den Haag, tel. 070-3151010, fax 070-3151015, e-mail a.sennef@ske-advocaten.nl

Smilde, mr. E.J. (Den Haag): Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771771, fax 020-5771775, e-mail amsterdam@debrauw.com

Smits, mw. mr. G.C. (Den Haag): Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771771, fax 020-5771775, e-mail gemma.smits@debrauw.com

Smits, mw. mr. P.G.C.P. (Venlo): Tramstraat 32-34 (5611 CR) postbus 2350 (5600 CL) Eindhoven, tel. 040-2447608, fax 040-2448875

Steyger, mw. mr. E. (Den Haag): Stationsplein 99-101 (5211 BM) postbus 396 (5201 AJ) Den Bosch, tel. 073-6161100, fax 073-6161199, e-mail info@hpla.nl

Tavasszy, mr. A.J. (Delft): Groot Hertoginnelaan 205 (2517 ES) Den Haag, tel. 070-4272905, fax 070-4272906

Terpstra, mw. mr. J.F.H. (Beilen): Ubbo Emmiusingel 23 (9711 BB) postbus 1280 (9701 BG) Groningen, tel. 050-3140840, fax 050-3128112, e-mail info@overesadvocaten.nl

Tol, mw. mr. M. van: Reguliersdwarsstraat 90-92 (1017 BN) postbus 15744 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-5312000, fax 020-5312009, e-mail info@vanrossum.nl

Valk, mw. mr. H. van der: Staalweg 52-58 (2612 KK) postbus 10 (2600 BA) Delft, tel. 015-2127223, fax 015-2127995, e-mail vd.valk@ebh-elshof.nl

Veen, mw. mr. A. van der (Rotterdam): Gustav Mahlerplein 50 (1082 MA) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-6056000, fax 020-6056700, e-mail a.van.der.veen@houthoff.com

Veen, mw. mr. W. van: Mathenesserlaan 233-235 (3021 HB) postbus 30 (3000 AA) Rotterdam, tel. 010-4760000, fax 010-4255117, e-mail info@lecocq-advocaten.nl

Verwijs, mr. P.M. (Rotterdam): Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail michiel.verwijs@dlapiper.com

Weerden, mr. L.M.M. van der (Groenlo): Sikeszplein 1 (6821 HV) postbus 3155 (6802 DD) Arnhem, tel. 026-3777111, fax 026-3777222, e-mail info@hekkelman.nl

Weermeijer, mr. J.H. (Oud Beijerland): Johan v Oldenbarneveltlaan 87 (2582 NK) Den Haag, tel. 070-3631961, fax 070-3562628, e-mail advo@beelaardbreetveld.nl

Wersch, mr. W.L.J. van: Staalweg 52-58 (2612 KK) postbus 10 (2600 BA) Delft, tel. 015-2127223, fax 015-2127995, e-mail vanwersch@ebh-elshof.nl

Westelaken, mw. mr. J.A.A. van de (Vught): St. Ignatiusstraat 257 (4817 KK) Breda, tel. 076-5239380, fax 076-5239381, e-mail info@corten.nl

Wevers, mr. M. (Zutphen): Vosselmanstraat 260 (7311 CL) postbus 10100 (7301 GC) Apeldoorn, tel. 055-5271271, fax 055-5223111, e-mail m.wevers@nysingh.nl

Wittekamp, mr. J.J.: Staalweg 52-58 (2612 KK) postbus 10 (2600 BA) Delft, tel. 015-2127223, fax 015-2127995, e-mail wittekamp@ebh-elshof.nl

Nieuw kantoor/ Associatie

Guldemon Advocaten (mrs. K.S. Guldemon, F. Henke en T.J. Vlot) De Lairessestraat 137 (1075 HJ) Amsterdam, tel. 020-5727766, fax 020-5727799

Sennef De Koning Van Eenennaam Advocaten (mrs. A. Sennef, A.M. de Koning en R.J. van Eenennaam) Adelheidstraat 76 (2595 EE) Den Haag, tel. 070-3151010, fax 070-3151015, e-mail info@ske-advocaten.nl

Naams-wijziging

Bosma advocaten te Spier thans: **Bosma Strafrecht Advocatuur**

EBH Advocaten te Delft thans: **EBH Elshof Advocaten**

EBH Advocaten te Naaldwijk thans: **EBH Elshof Advocaten**

Koopman Mellema Advocaten te Alkmaar thans: **Advocatenkantoor Koopman**

Advocaat & Scheidings-bemiddelaar Roeleven te Hoensbroek thans: **Roeleven Advocaten**

Ruijgrok Advocaten te Weesp thans: **Advocatenkantoor Ruijgrok**

LegalMaster Advocaten B.V. te Amsterdam thans: **Stuyvesant De Groot B.V.**

Willems Advocaten & Rechtsanwältte te Almere thans: **Willems van der Baan Advocaten**

Bezoek-adres/ postbus/tel./ fax/e-mail

Daniëls Huisman Advocaten te Goor: Diepenheimseweg 1 (7471 LW) Goor

Dommerholt Advocaten N.V. te Heerenveen: Abe Lenstra boulevard 44 (8448 JB) Heerenveen

DVDW advocaten te Rotterdam: Westplein 12-14 (3016 BM) Rotterdam

EBH Elshof Advocaten te Delft: Postbus 1010 (2600 BA) Delft, e-mail info@ebh-elshof.nl

EBH Elshof Advocaten te Naaldwijk: e-mail naaldwijk@ebh-elshof.nl

Haans.Beijens Advocaten te Bergen op Zoom: Joulhof 10 (4622 EG) Bergen op Zoom, tel. 0164-707172, fax 0164-707111

Houkes c.s. te Groningen: Boumaboulevard 83 (9723 ZS) Groningen, fax 050-3112678

Van Iersel Luchtman N.V. te Den Bosch: Vugtherweg 49 (5211 CK) Den Bosch

Pietersen Advocaten te Eindhoven: Sagittalaan 12 (5632 AL) Eindhoven

mr. R.J.E. Reidinga, advocaat & procureur te Culemborg: Dennenlaan 10 (8161 AN) Epe

Advocatenkantoor Ruijgrok te Weesp: Alexander Boersstraat 60-a (1071 KZ) Amsterdam, tel. 020-6706560, fax 020-3795559

Ummelen Advocaat te Heerlen: Akerstraat 162 (6417 BR) Heerlen, e-mail info@ummelen.nl

Wille Donker advocaten te Alphen a/d Rijn: Leidse Schouw 2 (2408 AE) Alphen a/d Rijn

Rectificatie

In *Advocatenblad* nummer 10 (2007) is onder het kopje 'Kantoorverplaatsing' abusievelijk gemeld: mw. H.B.Chr. Stratman.

Dit moet zijn: **dhr. mr. H.B.Chr. Stratman**

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. H.J. de Groot.

Naamgebruik van niet-toegelaten beroepsbeoefenaar

Hof van Discipline, 12 juni 2006, nummer 4496 (mrs. Visser Schouten, Beker, Schokkenbroek, Goossens en Renckens)

Raad van Discipline Amsterdam, 9 januari 2006 (mrs. Markx, Van den Berg, Doeleman, Ferman en Rigters)

Het is een advocaat niet toegestaan zich te presenteren onder een naam, waarvan die van een in de zin van de Samenwerkingsverordening niet-toegelaten beroepsbeoefenaar een onderdeel is.

- Advocatenwet artikel 46 (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt)
- Samenwerkingsverordening, artikelen 4 en 7, lid 2

Inhoud van het dekenbezwaar

De deken maakt ambtshalve bezwaar ter zake van de omstandigheid dat mr. X als kantoor naam gebruikt PQR-X Advocaten, zulks omdat deze naam in strijd is met de strekking van artikel 7, lid 2 van de Samenwerkingsverordening 1993.

Feiten

PQR B.V. is een besloten vennootschap die juridische diensten verleent maar waarbinnen geen advocaten werkzaam zijn. Volgens het handelsregister luidt de bedrijfsomschrijving: 'Het verlenen van rechtshulp en al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Werving, selectie en detachering.'

Op 30 juni 2004 hebben PQR B.V. en de besloten vennootschap van mr. X met elkaar een dienstenovereenkomst gesloten. Op 11 augustus 2004 is mede namens mr. X op de website van PQR B.V. medegedeeld dat de naam van het advocatenkantoor van mr. X is gewijzigd in PQR-X Advocaten B.V. Daarbij werd vermeld: 'Aanleiding voor de naamswitch is dat u nu ook bij PQR terechtkunt voor zaken waarbij verplichte procesvertegenwoordiging geldt.'

Mr. X heeft de Raad van Toezicht bij brief van 19 augustus 2004 medegedeeld dat per 1 juli 2004 de naam van zijn kantoor met ingang van die datum is veranderd in PQR-X Advocaten B.V. Na nader onderzoek door de Raad van Toezicht is namens de Raad van Toezicht bij brief van 11 april 2005 aan mr. X verzocht het gebruik PQR-X Advocaten te beëindigen; hem is bij gebreke daarvan een mogelijk dekenbezwaar in het vooruitzicht gesteld.

Nadat tussen mr. X en een vertegenwoordiger van de Raad van Toezicht nog een nader gesprek heeft plaatsgevonden, heeft mr. X bij brief van 20 juli 2005 aan de Raad van Toezicht medegedeeld dat hij de naam PQR-X Advocaten vooralsnog zal handhaven. Dat leidt tot de indiening van het ambtshalve bezwaar.

Verweer; overwegingen en beslissing van de raad

Mr. X stelt zich primair op het standpunt dat de deken in zijn bezwaar niet-ontvankelijk dient te worden verklaard; daartoe stelt mr. X dat een discussie over de naamgeving van zijn kantoor niet via tuchtrechtelijke weg dient te worden beslecht, doch dat een beschikking van de Raad van Toezicht op grond van de Samenwerkingsverordening 1993 een juistere rechtsgang zou zijn.

De raad verwierpt dit primaire verweer.

Artikel 46 Advocatenwet bepaalt uitdrukkelijk dat aan tuchtrechtspraak tevens zijn onderworpen inbreuken op de verordeningen van de Nederlandse Orde. De deken kon en mocht derhalve op grond van genoemde bepaling zijn

bezwaar voorleggen aan de Raad van Discipline.

De raad overweegt vervolgens dat artikel 4 van de Samenwerkingsverordening 1993 bepaalt in welke gevallen het een advocaat is toegestaan een samenwerkingsverband aan te gaan of te laten voortbestaan. Voor zover die samenwerking niet plaatsvindt met andere advocaten, kan die uitsluitend plaatsvinden met leden van een andere beroepsgroep die daartoe door de Algemene Raad is erkend. De besloten vennootschap PQR behoort niet tot een zodanige beroepsgroep. Om deze reden is het (het kantoor van) mr. X niet toegestaan om een samenwerkingsverband aan te gaan met PQR.

De naam PQR-X Advocaten B.V. dient te worden beschouwd als een gemeenschappelijke naam waardoor een samenwerkingsverband tussen het kantoor van mr. X en PQR wordt gesuggereerd. Een dergelijke suggestie is op grond van artikel 7, lid 2 van de Samenwerkingsverordening 1993 niet toegestaan.

De raad concludeert tot gegrondbevinding van het bezwaar, gaat er van uit dat naar aanleiding van deze beslissing (nadat deze in kracht van gewijsde is gegaan) mr. X de naam van zijn kantoor wel ten genoegen van de raad zal wijzigen en vindt daarin aanleiding geen maatregel op te leggen.

Beslissing

De Raad van Discipline verklaart het bezwaar gegrond.

Overweging en beslissing van het hof

Het hof gaat uit van de klachtomschrijving van de raad en van de feiten die de raad in zijn beslissing heeft vermeld nu tegen een en ander geen grieven zijn gericht.

Voorts wordt overwogen dat het onderzoek in hoger beroep niet heeft geleid tot de vaststelling van andere feiten dan wel tot andere beschouwingen en gevolgtrekkingen dan die vervat in de beslissing van de raad, waarmee het hof zich verenigt.

De grieven van mr. X worden derhalve verworpen; de beslissing van de raad dient te worden bekrachtigd.

Beslissing van het hof

Bekrachtiging van de beslissing van de Raad van Discipline.

Zelfde grondslag, zelfde context wrakingsverzoek wordt niet in behandeling genomen

Raad van Discipline Amsterdam, 21 juni 2006
(mrs. Roëll, Breederveld en Romijn)

Een volgend – op dezelfde grondslag dan wel in dezelfde context gedaan – verzoek tot wraking zal niet in behandeling worden genomen.

- Advocatenwet artikel 46 (6 Tuchtprocesrecht), artikel 47, lid 2
- Wetboek van Strafvordering artikel 512 jo. 515

Verloop van de procedure

Verzoeker heeft bij brief van 23 juli 2005 een verzoek tot wraking ingediend tegen mr. A. De in het openbaar gehouden zitting van de Wrakingskamer van de Raad van Discipline heeft plaatsgevonden op 9 januari 2005, waarbij de raad als volgt was samengesteld: mr. B, voorzitter en de leden mr. C, en mr. D, met bijstand van de griffier.

Verzoeker heeft ter zitting van 9 januari 2005 medegedeeld dat hij het onbegrijpelijk vindt dat mr. B deze zitting voorzit. Naar aanleiding van deze mededeling is de behandeling van het wrakingsverzoek tegen mr. A geschorst voor beraad van mr. B op de vraag of hij zich dient te verschonen.

Aangezien mr. B met ingang van 1 april 2006 is gedefungeerd als (plaats-

vervangend) voorzitter van de Raad van Discipline is verzoeker bij brief van 26 mei 2006 medegedeeld dat het wrakingsverzoek tegen mr. A op 7 juni 2006 zal worden behandeld.

Het verzoek om wraking

Het bij brief van 23 juni 2005 gedane wrakingsverzoek komt er – kort samengevat – op neer dat verzoeker mr. A heeft gewraakt, gelet op een eerdere beslissing van de raad. In deze zaak heeft de raad onder voorzitterschap van mr. A een eerdere klacht van verzoeker tegen mr. Y ongegrond verklaard. De onafhankelijkheid van mr. A in de nieuwe klachtaak tegen mr. Y is hierdoor volgens verzoeker in het geding.

Ter zitting heeft verzoeker verklaard dat hij ter zitting niet onheus door mr. A is bejegend, maar dat hij zich niet kan verenigen met de destijds door de raad onder voorzitterschap van mr. A genomen beslissing en de daaruit blijkende welwillende houding jegens mr. Y.

De beoordeling van het verzoek

Een verzoek tot wraking kan op grond van artikel 47 lid 2 Advocatenwet jo. 512 Wetboek van Strafvordering worden gedaan, indien feiten of omstandigheden aanwezig zijn waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden.

De omstandigheden en feiten waarop een dergelijk verzoek is gebaseerd, dienen, buiten het geval waarin ter zitting een verzoek tot wraking wordt gedaan, in het verzoek schriftelijk te worden gemotiveerd. Verzoeker heeft niet in zijn wrakingsverzoek noch bij de behandeling van het verzoek ter zitting, feiten en/of omstandigheden aangevoerd op grond waarvan de schijn van partijdigheid aanwezig moet worden geacht. Verzoeker heeft volstaan met de stelling dat de onafhankelijkheid van mr. A in het geding is, omdat de raad in een eerdere zaak onder zijn voorzitterschap in negatieve zin voor verzoeker heeft beslist. Een eerdere onwelgevallige beslissing vormt geen aanleiding om aan de onpartijdigheid van mr. A te twijfelen.

De raad heeft dan ook geen aanknopingspunten gevonden die aanleiding

kunnen geven tot wraking. Het verzoek tot wraking zal dan ook worden afgewezen.

Voorts overweegt de raad dat het uitgangspunt van de tuchtrechtspraak is dat de beoordeling van de onpartijdigheid in de eerste plaats bij de voorzitter en de leden van de raad zelf ligt en dat in eerste instantie zij zelf zich ervan dienen te vergewissen of het hen in verband daarmee vrijstaat aan de behandeling van de zaak mee te werken. Wanneer de voorzitter en/of leden zich niet verschonen moet, in beginsel, van hun onpartijdigheid worden uitgegaan. Het is vervolgens aan een in de procedure betrokkene om bijzondere omstandigheden aan te voeren, die een aanknopingspunt opleveren om de onpartijdigheid in twijfel te trekken. Hiervan is in het onderhavige geval geen sprake.

Van belang is tot slot dat het verzoek tot wraking niet op zichzelf staat. Verzoeker houdt de Raad van Discipline al jarenlang bezig met verschillende klachten in dezelfde zaak. Nu er geen enkel aanknopingspunt bestaat om mr. A op grond van de door verzoeker opgegeven redenen thans te wraken, en in het bijzonder niet de schijn van partijdigheid is gewekt, stelt de Wrakingskamer van de raad vast dat hier sprake is van misbruik. In verband daarmee bepaalt de Wrakingskamer van de Raad van Discipline hierbij op grond van artikel 47 Advocatenwet jo. artikel 515 lid 4 Wetboek van Strafvordering dat een volgend, op dezelfde grondslag dan wel in dezelfde context gedaan verzoek tot wraking van verzoeker niet in behandeling wordt genomen.

Volgt

De Wrakingskamer van de raad wijst het verzoek tot wraking af en bepaalt dat een volgend wrakingsverzoek van verzoeker niet in behandeling zal worden genomen.

Onnodig nadeel of leed van de bij die strijd betrokkenen

Raad van Discipline Den Bosch, 26 juni 2006
(mrs. Raab, De Bont, Van Boxsel, Luchtman en Theunissen)

De behandelend advocaat moet worden benaderd voor overleg over de overlegging van confraternele correspondentie, niet de voormalige advocaat die de over te leggen brief heeft geschreven.

Als dominus litis heeft de advocaat ook in die zin de leiding in een aan hem toevertrouwde zaak dat hij moet voorkomen dat door overlegging van eigen verklaringen van zijn cliënt onnodig grievende kwetsende en/of escalerende producties in het geding geraken.

- Advocatenwet artikel 46
- Gedragsregels 12, 9 (3.3.1 Grievende uitlatingen; 3.4 Jegens wederpartij in acht te nemen zorg)

De feiten

Klager is advocaat en staat een cliënte bij in een procedure tegen een partij die vertegenwoordigd wordt door mr. X. Het betreft de wijziging van de hoofdverblijfplaats van de minderjarige kinderen van partijen en wijziging van het gezag. Daartoe heeft klager namens de vrouw een verzoekschrift ingediend. Hierop dient mr. X namens de man een verweerschrift in; een eigen verweerschrift van de man wordt als bijlage bij dat verweerschrift gevoegd.

Hierop volgend vindt een eerste mondelinge behandeling plaats, en vervolgens een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad voor de Kinderbescherming rapporteert. Hierop dient klager namens de vrouw een aanvullend verzoekschrift in tot omzetting

van het gezamenlijk gezag naar een eenhoofdig gezag. Mr. X dient daarop namens de man een verweerschrift in. Ook nu wordt als bijlage bij het verweerschrift een eigen verweerschrift van de man gevoegd. Bij dat eigen verweerschrift zit een afschrift van een brief van de voormalig advocaat van de cliënte van klager aan mr. X. Die brief houdt een voorstel in ten aanzien van de verblijfplaats van de kinderen.

Klager heeft mr. X laten weten tegen die overlegging bezwaar te hebben en verzoekt mr. X die brief in te trekken. Mr. X laat klager weten dat hij de voormalige advocaat van de cliënte van klager – de schrijver dus van de brief waar het om gaat – om toestemming heeft gevraagd en dat deze heeft ingestemd met overlegging.

Klager laat hierop weten dat hij thans de behandelend advocaat is, dat zijn toestemming vereist is, en dat hij die niet geeft.

Mr. X trekt de betreffende brief niet in. Vervolgens vindt een tweede mondelinge behandeling plaats. In de uitspraak van de rechtbank wordt onder meer overwogen: 'Alvorens op een en ander in te gaan voelt de rechtbank de noodzaak te stellen, dat hetgeen de man in het geschrift, dat bij het verweerschrift op het aanvullende verzoekschrift is gevoegd, naar voren meent te moeten brengen en waarvan de man zegt dat het een hartenkreet is, op sommige punten elke fatsoensnorm overschrijdt. De rechtbank rekent het bovendien de raadsman van de man zeer aan dat een dergelijk geschrift in het geding wordt gebracht en dat de emotionele uitbarstingen van de man op geen enkele wijze bijdragen aan een zinvolle beoordeling van de zaak.'

Inhoud van de klacht

De klacht heeft twee onderdelen:

- 1 mr. X heeft een brief van de vorige advocaat van de cliënte van klager aan de rechter overgelegd, in welke brief melding wordt gemaakt van eerdere onderhandelingen, zulks terwijl klager daar bezwaar tegen heeft gemaakt;

- 2 mr. X heeft door zijn cliënt geschreven producties overgelegd die dermate beledigend en in strijd met de minimale fatsoensnormen zijn dat het op de weg van mr. X had gelegen zijn cliënt op zijn minst te verzoeken de inhoud van de brief te kuisen dan wel, indien zijn cliënt daartoe niet bereid zou zijn geweest, een dergelijke brief niet over te leggen.

Het verweer

Ad onderdeel 1:

Mr. X bestrijdt klachtwaardig te hebben gehandeld. Hij wenste de brief van de voormalige advocaat van de cliënte van klager over te leggen omdat in die brief precies werd aangegeven waar het in de zaak om ging. Deze voormalige advocaat had mr. X toestemming verleend om de brief in rechte over te leggen.

Ad onderdeel 2:

De cliënt van mr. X had hem met klem verzocht een eigen inbreng te mogen hebben in de procedure. Die inbreng was veel te lang om tijdens de mondelinge behandeling naar voren te brengen. Om die reden heeft mr. X ervoor gekozen zijn cliënt die eigen inbreng op schrift te laten stellen en als productie in het geding te brengen. De rechtbank kon dan nog altijd besluiten die stukken buiten beschouwing te laten. Klager heeft voldoende tijd gehad om op de stukken te reageren.

Mr. X had het door zijn cliënt opgestelde stuk al ingekort en gekuist en zijn cliënt erop gewezen dat het heel goed mogelijk was dat de rechtbank het stuk, vanwege de omvang en het niet-zakelijke karakter daarvan, buiten beschouwing zou laten. De rechter heeft de door de cliënt opgestelde stukken echter geaccepteerd.

Mr. X meent dat een advocaat de eigen inbreng van zijn cliënt niet zonder meer buiten de procedure mag houden. Hij acht dat ervan afhankelijk of de grieven de bedoeling hebben om te kwetsen of dat men te maken heeft met een bepaalde wijze van communiceren. Mr. X heeft er in deze zaak voor gekozen om de inbreng van zijn cliënt mee te nemen in de procedure. Het betrof een

familierechtelijke zaak die achter gesloten deuren werd behandeld. Juist in dit soort zaken kunnen de emoties nu eenmaal hoog oplopen en is het van belang dat partijen vrijelijk hun standpunten kenbaar kunnen maken.

Bovendien wilde de cliënt van mr. X uitdrukkelijk ten overstaan van de rechtbank overkomen zoals hij is en heeft hij daarmee bewust het risico genomen dat de beslissing voor hem negatief zou kunnen uitpakken. Mr. X is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn eigen stukken, niet voor die van zijn cliënt.

Beoordeling van de klacht

Ad onderdeel 1:

De raad stelt voorop dat het belang van cliënten met zich meebrengt dat de correspondentie van advocaat tot advocaat in beginsel vertrouwelijk behoort te zijn en te blijven. Hierop berust de regel dat in rechte op correspondentie van advocaat tot advocaat geen beroep mag worden gedaan, behalve wanneer het belang van de cliënt dit bepaaldelijk vordert en dan slechts na voorafgaand overleg met de andere advocaat en, indien deze zijn toestemming onthoudt, na toestemmend advies van de deken. (Noot van de bewerker: Gedragsregel 12 spreekt van 'advies' zonder meer; de toevoeging 'toestemmend' lijkt me een *slip of the pen*. Immers, na advies van de deken behoudt de advocaat ter zake van overlegging zijn eigen tuchtrechtelijke verantwoordelijkheid, die alleen door de tuchtrechter kan worden getoetst.) De raad zal dit onderdeel met inachtneming van dit uitgangspunt beoordelen.

Vaststaat dat verweerder voor het overleggen van een brief van de voormalige advocaat van de cliënt van klager wel de toestemming heeft gevraagd van die voormalig advocaat, maar niet van klager als behandelend advocaat. Het is evident dat een advocaat, ook wanneer hij een brief van een voormalig advocaat wenst over te leggen, toestemming dient te vragen aan de behandelend advocaat en niet aan de voormalig advocaat. In dezen heeft mr. X vooraf geen overleg gevoerd met klager. Toen ach-

teraf bleek dat klager bezwaar had tegen het overleggen van voormelde brief en zij aan mr. X mededeelde daarvoor geen toestemming te verlenen, heeft mr. X zich evenmin gewend tot de deken. Mr. X heeft zich door aldus te handelen tuchtrechtelijk verwijtbaar gedragen. De raad acht dit onderdeel van de klacht gegrond.

Ad onderdeel 2:

De raad stelt voorop dat het in het belang van een goede beroepsuitoefening is dat de strijd waarin de advocaat zich veelvuldig bevindt niet leidt tot onnodig nadeel of leed van de bij die strijd betrokkenen of van derden. In de verhouding van advocaten onderling is een goede beroepsuitoefening gediend met een sfeer van vertrouwen en welwillendheid, juist omdat zij tot taak hebben tegenstrijdige belangen van hun respectieve cliënten te behartigen. Om die reden is het wenselijk dat advocaten zich onthouden van al wat hun onderlinge verhouding kan verstoren en al wat bij een reeds verstoorde verhouding aanleiding kan geven tot verdere verslechtering van die verhouding. De raad beschouwt deze gedragsregel als één van de basisregels waarop het advocatentuchtrecht is gebaseerd.

De stellingen van mr. X dat hij zijn cliënt het recht op vrije meningsuiting en vrije toegang tot de rechter niet mag ontnemen en dat hij alleen verantwoordelijk is voor de inhoud van zijn eigen stukken en niet voor die van zijn cliënt, onderschrijft de raad niet. Een advocaat dient als *dominus litis* ten opzichte van zijn cliënt leiding te geven in een aan hem toevertrouwde zaak. Een advocaat dient het belang van zijn cliënt te behartigen en daarbij te handelen overeenkomstig de voor advocaten geldende gedragsregels. Een advocaat heeft zijn eigen verantwoordelijkheid en dient deze af te wegen tegen datgene wat zijn cliënt als wens te kennen geeft.

De raad is van oordeel dat de door mr. X overgelegde producties van zijn cliënt in ernstige mate als onnodig grievend ten opzichte van klager en ten opzichte van de cliënte van klager dienen te worden aangemerkt. Mr. X heeft zich door

deze producties als bijlagen bij zijn verweerschrift in het geding te brengen niet gedragen zoals een behoorlijk advocaat tegenover de wederpartij en tegenover de advocaat van de wederpartij betaamt. Mr. X had zijn cliënt erop dienen te wijzen dat deze producties onnodig grieven waren, dat deze geen enkel belang – zelfs niet het belang van zijn cliënt – dienden en derhalve niet overgelegd dienden te worden. Van een advocaat mag verwacht worden dat hij ingrijpt wanneer zijn cliënt door (te) hoog opgelopen emoties nodeloze en zelfs kwetsende acties wenst te ondernemen, die ingaan tegen een goede afwikkeling van de zaak. De raad is van oordeel dat mr. X door de onnodig kwetsende bijdrage van zijn cliënt als bijlage bij zijn verweer aan de rechter over te leggen niet heeft gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt.

Beslissing

De raad verklaart beide onderdelen van de klacht gegrond en legt ter zake mr. X op de maatregel van schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de tijd van één week, met de bepaling dat deze maatregel niet zal worden ten uitvoer gelegd tenzij de raad later anders mocht bepalen op grond dat mr. X zich voor het einde van de proeftijd, die de raad stelt op één jaar, aan een in artikel 46 van de Advocatenwet bedoelde gedraging heeft schuldig gemaakt.

Karakter

volgens
Nysingh

Hanneke Frijlink, *advocaat bij Nysingh*

Nysingh is een Top 20 kantoor dat ruimte biedt voor ondernemerschap en waar je je verder kunt specialiseren en ontwikkelen. Met elkaar vormen wij een kleurrijke groep die verschillende eigenschappen verenigt en bij welke een goede balans tussen werk en privé niet uit het oog wordt verloren.

Voor onze vestigingen in Arnhem, Apeldoorn en Zwolle zoeken wij:

Advocaat-medewerkers Civiel recht

Echte civilisten die bereid zijn zich te specialiseren in het Vastgoedrecht.

Voor meer informatie over de vacatures kijk je op www.nysingh.nl

Jouw sollicitatie kun je sturen naar Nysingh advocaten – notarissen N.V., t.a.v. mevrouw mr. L.G.P. Frankfort, recruiter juridisch personeel, Postbus 10100, 7301 GC Apeldoorn, of mailen naar l.g.p.frankfort@nysingh.nl

nysingh
advocaten-notarissen

WIERINGA ADVOCATEN

ondernemingsrecht

arbeidsrecht

vastgoed

insolventierecht

Wieringa Advocaten is een kantoor met meer dan 25 advocaten in het hart van Amsterdam. Het biedt al meer dan 50 jaar hoogwaardige dienstverlening aan ondernemingen en instellingen, zowel in Nederland als daarbuiten. Wieringa Advocaten heeft zich gespecialiseerd in de bovenstaande rechtsgebieden.

Wij hebben de volgende vacature:

Stagiaire Vastgoed en Bestuursrecht

Wij zijn momenteel op zoek naar een stagiaire voor de versterking van de praktijkgroep Vastgoed en Bestuursrecht. Deze praktijkgroep houdt zich bezig met zowel civiele (koop, huur, bouw) als bestuursrechtelijke (ruimtelijke ordening, vergunningen) vraagstukken.

Wij nodigen u uit te solliciteren als u aantoonbare belangstelling heeft voor Vastgoed en Bestuursrecht. Daarbij vinden we het belangrijk dat u beschikt over goede studieresultaten, een uitstekende uitdrukingsvaardigheid en een scherp analytisch vermogen. Wij bieden een professionele en plezierige werkomgeving in het hart van Amsterdam met marktconforme arbeidsvoorwaarden. Kijk voor een indruk van ons kantoor vooral ook op onze website.

U kunt uw sollicitatie, voorzien van curriculum vitae en cijferlijst, binnen 14 dagen zenden aan:

*Wieringa Advocaten
t.a.v. mr. A.A.H. Bruinhof
Herengracht 425-429
1017 BR Amsterdam*

*telefoon: (020) 624 68 11
fax: (020) 627 22 78*

internet: www.wieringa.nl

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met mr. A.A.H. Bruinhof.

Ons kantoor (thans 8 advocaten) is sterk vertegenwoordigd in het strafrecht. Daarnaast hebben wij een groeiende algemene, overwegend civiele praktijk. Wij zijn gevestigd in Den Haag direct achter het Paleis van Justitie, alsmede in Wassenaar. Onze rechtshulp richt zich zowel op particulieren als ondernemers. Zowel voor onze strafrecht-praktijk als voor onze civiele praktijk is er plaats voor een

talentvolle en enthousiaste
gevorderde stagiaire / advocaat-medewerker.

Uw profiel:

- een goed analytisch vermogen;
- flexibel;
- stressbestendig;
- initiatiefrijk en cliëntgericht;
- goed kunnen samenwerken;
- aantoonbaar acquirierend vermogen;
- beschikt over uitstekende mondelinge en schriftelijke uitdrukingsvaardigheid.

Wij bieden:

Naast een prettige, collegiale werksfeer een zelfstandig, gevarieerde praktijk met ontplooiingskansen.

Uw schriftelijke sollicitatie met C.V. kunt u richten aan Westendorp & Looman Advocaten, ter attentie van Mr J. Looman, Adelheidstraat 84, 2595 EE te Den Haag. Telefoon: 070 - 346 92 26.

BROUWER ADVOCATEN te Utrecht

zoekt voor spoedige indiensttreding:

**GEVORDERDE STAGIAIRE of
ADVOCaat-MEDEWERKER m/v**
part time

voor de algemene praktijk, waarbij het accent zal liggen op het strafrecht.

Voor nadere informatie o.m. omtrent arbeidsvoorwaarden kunt u contact opnemen met mr. H. Brouwer, tel. 030 - 230 20 50.

Uw schriftelijke sollicitaties kunt u, binnen drie weken, richten aan:

Mr. H. Brouwer
Nieuwegracht 24A
3512 LR Utrecht
info@brouweradvocaten.nl

ElsevierINA meer dan een rekenprogramma

De voordelen van het alimentatierekenprogramma ElsevierINA voor u op een rij:

- ✓ Gebruikt door de **rechterlijke macht**
- ✓ **Makkelijke navigatie**
- ✓ Maken van meerdere berekeningen naast elkaar
- ✓ Toevoegen van eigen specificaties en notities
- ✓ Omzetten van berekeningen naar een **PDF of Word bestand**
- ✓ Uitgebreide printfunctie
- ✓ Informatie uit het **Tremarapport** direct zichtbaar in het programma
- ✓ Dossiers worden **locaal** opgeslagen

Overtuig uzelf en bekijk de demo op www.elsevierjuridisch.nl/ina

ElsevierINA
Iudex Non Aestimat

VAN DEN WILDENBERG & VAN HALDER

A D V O C A T E N

Van den Wildenberg & Van Halder Advocaten is een middelgroot advocatenkantoor, gevestigd in een mooi monumentaal pand in het centrum van het karakteristieke Nijmegen, oudste stad van ons land.

Wij zoeken op korte termijn een ervaren en doortastende,

ADVOCaat-MEDEWERKER LETSELSCHADE (m/v)

bij voorkeur LSA-advocaat met maatschapsambities.

Uitgebreide informatie over ons kantoor en de vacature vindt u op onze website.

Geïnteresseerd? U kunt uw sollicitatiebrief met cv tot drie weken na verschijning van deze advertentie richten aan onze kantoormanager mevrouw drs. V.B.F.A.A. Visser-Wilmes.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met mevrouw mr. I.G.J. van den Broek.

Postbus 63, 6500 AB Nijmegen, St.-Annastraat 125-127, 6524 EM Nijmegen T (024) 323 96 80 I www.wildenberghalder.nl

Advocatenkantoor Oudegracht te Alkmaar zoekt voor spoedige indiensttreding een

Advocaat – Stagiaire (M/V)

voor het verlenen van rechtshulp aan slachtoffers van zeden- misdrijven en huiselijk geweld in het straf- en civielrecht, daarnaast in het personen- en familierecht.

Wij zijn een middelgroot advocatenkantoor gevestigd in een mooi pand in de binnenstad van Alkmaar. Ons kantoor kenmerkt zich als professioneel, laagdrempelig en informeel. Wij werken graag in teamverband. Onze traditie ligt op de sociale rechtsterreinen en de advocaten zijn allen daarin gespecialiseerd.

Uniek in Nederland is het feit dat ons arrondissement een piketregeling heeft voor slachtoffers van zedenmisdrijven; ons kantoor heeft zeer veel zaken op dat terrein en aldus een specialisme ontwikkeld.

Van de nieuwe advocaat wordt verwacht dat hij of zij werkzaam is geweest op dit rechtsgebied of daar aantoonbare affiniteit mee heeft.

Wij zoeken een bevlogen en doortastende advocaat. Binnen kantoor is er veel ruimte voor eigen inbreng en zorgen wij voor goede arbeidsvoorwaarden en opleidingsfaciliteiten.

Uw schriftelijke sollicitatie kunt u richten aan ons kantoor:
Advocatenkantoor Oudegracht
Mr. G.A.M. van Dijk
Postbus 3092, 1801 GB Alkmaar

In verband met de vakantieperiode kunt u reageren tot 7 september 2007.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Gerda van Dijk of Ward Swildens op 072 – 5122213 www.advocatenkantooroudegracht.nl

WILLEMS VAN DER BAAN A D V O C A T E N

Willems Van der Baan Advocaten is per 1 juli 2007 tot stand gekomen door het samengaan van de kantoren van Willems Advocaten & Rechtsanwältin in Almere en Van der Baan Advocaten. Binnen Willems Van der Baan Advocaten zijn 22 medewerkers werkzaam, waarvan 11 advocaten.

Willems Van der Baan Advocaten is een modern, goed geoutilleerd kantoor en biedt prima ontwikkelingsmogelijkheden voor gedreven advocaten.

Ter versterking van de overwegend ondernemingsrechtelijke praktijk zoeken wij een:

**(gevorderd) advocaat-stagiaire m/v
en/of**

(beginnend) advocaat-medewerker m/v

Brieven met cv kunnen binnen 14 dagen worden gericht aan:
Willems Van der Baan Advocaten, t.a.v. de heer
mr. A.G.P. van der Baan, Postbus 10080, 1301 AB Almere
of per e-mail: vanderbaan@willemsvanderbaan.nl.
Nadere informatie kan worden ingewonnen bij de heer
mr. R.J. Bakker op telefoonnummer 036 - 548 80 00
of e-mail bakker@willemsvanderbaan.nl.

www.willemsvanderbaan.nl / www.willems-advocaten.nl

Commerciële jurist met passie voor vastgoedrecht...

DTZ Zadelhoff is Nederlands marktleider in bedrijfsmatig onroerend goed. We zijn actief vanuit 14 vestigingen, in de sectoren vastgoedbemiddeling, beleggingen, vastgoedmanagement, Corporate Real Estate Services (CRES), research, retail, financial services, internationaal en taxaties. Meer dan 400 DTZ Zadelhoff-professionals beschikken hiermee over een omvangrijk intern kenniscentrum op het totale gebied van bedrijfsmatig vastgoed. Wereldwijd heeft de DTZ-organisatie met meer dan 11.000 medewerkers toegang tot 140 steden in 45 landen. DTZ Zadelhoff is een v.o.f. waarin partners deelnemen via besloten vennootschappen. De grootste partner is DTZ Holdings plc, sinds 1987 geregistreerd aan de London Stock Exchange.

Voor onze afdeling Juridische Zaken in **Amsterdam** zijn wij op zoek naar een

Bedrijfsjurist (m/v) fulltime

Met ruime ervaring en een bijzondere interesse in de vastgoedpraktijk.

De afdeling Juridische Zaken telt 1 jurist en een secretaresse. Je standplaats is Amsterdam, maar je bent werkzaam voor alle kantoren in Nederland.

Je hoofdtaken zullen bestaan uit het adviseren en begeleiden van commercieel vastgoedadviseurs. Tevens ben je secretaris van het Dagelijks Bestuur. In deze rol adviseer je bij diverse ondernemingsaangelegenheden. Je bent een ambitieuze, commerciële jurist met een passie voor vastgoedrecht en een dienstverlenende instelling.

Wij zoeken een collega die:

- een afgeronde studie rechten heeft met specialisatie vastgoed, huurrecht, koop, verkoop van oz;

- minimaal vier jaar relevante ervaring als advocaat heeft bij een groot/middelgroot advocatenkantoor binnen de sectie vastgoed;
- enige kennis heeft van het arbeidsrecht en ondernemingsrecht;
- een goed gevoel heeft voor commerciële en economische aspecten;
- stressbestendig is en een dienstverlenende instelling heeft;
- nauwkeurig en zelfstandig kan werken;
- in staat is zelfstandig beslissingen te nemen.

Wij bieden je:

- een zelfstandige functie waarin eigen inbreng en initiatief noodzakelijk zijn;
- een afwisselde baan in een professionele maar informele werkomgeving;

- goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden;
- voldoende gelegenheid tot het volgen van vakinhoudelijke opleidingen/cursussen.

Geïnteresseerd?

Voor meer informatie kun je contact opnemen met Olga Patist of Mr. Querine de Kat, 020 5 711 411. Je sollicitatiebrief met cv kun je binnen drie weken sturen naar DTZ Zadelhoff, t.a.v. O. Patist, Postbus 74030, 1070 BA Amsterdam of via e-mail solliciteren@dtz.nl.

www.werkenbijdtz.nl

Voor al uw rechercheonderzoeken, onder meer:

- Alimentatie onderzoek
- Relatieonderzoek
- Onderzoek uitkeringsfraude
- Bewijsvoering gerechtelijke procedures
- Onderzoek buitendienstmedewerkers
- Pre-employment onderzoek
- Onderzoek ziekteverzuim
- Bedrijfsrecherche

Dé samenwerkende bureaus

www.unmask.nl (POB 885)
info@unmask.nl
tel. +31 (0) 164 63.06.27

www.rabenpartners.nl (POB 948)
info@rabenpartners.nl
tel. +31 (0) 40 844.81.75

www.fennec.nl (POB 902)
info@fennec.nl
tel. +31 (0) 6 30.283.008

Multi Development is een pan-Europese ontwikkelaar van binnenstedelijke projecten, winkelcentra en kantorenlocaties. Zij werkt volgens de formule van design & development. Bij al haar projecten ligt de focus van Multi Development (www.multi-development.com) op het design en de inpassing van het project in zijn omgeving. De onderneming zal in de toekomst steeds meer optreden als investerend ontwikkelaar. Samen met een select aantal financiële partijen investeert zij direct of indirect in beleggingsfondsen met nieuwe winkelcentra in Europese regio's waar een significante groei wordt verwacht. Zij is daarbij ook actief op het vlak van Asset Management en Mall Management. In Nederland opereert Multi Development onder de naam Multi Vastgoed. Multi Vastgoed verwerft in de afgelopen jaren een reputatie als vernieuwende en sterk op design gerichte ontwikkelaar met projecten als het Beursplein (de Koopgoot) in Rotterdam, de Kalvertoren in Amsterdam en de Malietoren voor VNO-NCW over de A12 in Den Haag. Naast landen als Nederland, België, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Portugal, Spanje en Italië, is Multi Development ook actief in nieuwe markten, zoals Turkije, Griekenland, Tsjechië en Polen. Een aantal projecten is door de jaren heen bekroond met prestigieuze, internationale onderscheidingen als de MIPIM- en ICSC-awards. In verband met uitbreiding van haar activiteiten zijn wij voor Multi Development op zoek naar een

JUNIOR BEDRIJFSJURIST VASTGOED

UW TAKEN:

De afdeling Juridische Zaken bestaat uit vier ervaren juristen en is gevestigd op het hoofdkantoor in Gouda. Als junior bedrijfsjurist houdt u zich bezig met de juridische ondersteuning van de juristen en de zelfstandige begeleiding van de diverse vastgoed projecten, onder andere bij de notariële voorbereiding en afwikkeling van vastgoedprojecten. Dit houdt ondermeer in:

- Het beoordelen van koopovereenkomsten, turn key overeenkomsten, splitsings- en leveringsakten;
- Het behandelen van zekerheidsrechten en opstellen van volmachten;
- Het begeleiden van de oprichting van joint ventures en (Europese) vennootschappen;
- Het behandelen van vennootschappelijke herstructureringen en bestuurswijzigingen;
- Het aansturen van advocaten en notarissen.

UW PROFIEL:

- U heeft 2 tot 4 jaar werkervaring als kandidaat-notaris of advocaat in een vastgoedpraktijk;
- Ervaring met vennootschapsrecht is een pré;
- U bent secuur en hebt een actieve en zelfstandige instelling;
- Uw beheersing van het Engels is uitstekend.

HET AANBOD:

- Een trendsettende internationaal opererende projectontwikkelaar;
- Een onderneming met een ambitieuze groei-strategie;
- Een omgeving met hoogopgeleide medewerkers;
- De mogelijkheid om u breed te ontwikkelen tot vastgoedjurist.

VOXIUS
VOOR JURISTEN
VAST EN INTERIM

CONTACT

Indien de vacature uw interesse heeft gewekt verzoeken wij u uw reactie binnen twee weken te richten aan Voxius, ter attentie van dhr. mr. P. Milders / mevr. mr. I.S. Tjon Poen Gie, met wie u voor informatie telefonisch contact kunt opnemen. Vertrouwelijke behandeling is vanzelfsprekend gegarandeerd.

LEGAL SEARCH

VOXIUS, WERVING, SELECTIE EN

INTERIM BUREAU VOOR JURISTEN.

AL 10 JAAR SUCCESVOL ACTIEF VOOR

ADVOCATEN- EN NOTARISKANTOREN EN

TOP 100 ONDERNEMINGEN. VOXIUS

WERKT IN CONCERNVERBAND

SAMEN MET JURIDISCHE

RECRUITMENT SPECIALISTEN

IN 9 LANDEN VANUIT 17

KANTOREN. DISCRETIE IS

VANZELFSPREKEND.

OPEN SOLLICITATIES ZIJN

WELKOM.

POSTBUS 29170

3001 GD ROTTERDAM

STATIONSPLEIN 45

[GROOT HANDELSGEBOUW]

ROTTERDAM

TEL 010 - 240 06 05

FAX 010 - 240 06 07

STRAWINSKYLAAN 53

[WORLD TRADE CENTER]

AMSTERDAM

TEL 020 - 305 72 88

FAX 020 - 305 72 89

LEGAL@VOXIUS.NL

WWW.VOXIUS.NL

Meer **weten**
dan je **gevraagd** wordt

Boekel De Nerée zoekt ambitieuze medewerkers en stagiaires voor de sectie Ondernemingsrecht

Ons kantoor is werkzaam op alle gebieden van het moderne, vaak internationaal georiënteerde ondernemingsrecht, zoals Corporate/M&A, EG & Mededingingsrecht, Corporate Litigation/Insolvency en Bank- & financieel recht. Voor deze specialisaties zijn wij op zoek naar afgestudeerde juristen die op het hoogste niveau willen werken. Kijk voor meer informatie op www.boekeldeneree.nl of neem contact op met Nynke Waller, 020 – 795 37 18, nynke.waller@bdn.nl.

BOEKEL DE NERÉE